

Nederlandse Strijdkrachten in Indonesië

WAPENBROEDERS

4e Jaargang
11 Aug. 1949
Nummer 19

in dit nummer:

**Radiorede
H. V. K.**

pag. 2

Staakt het vuren!

Radiotoespraak van de Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon, Z. E. A. H. J. Lovink

Uw taak van bringers van orde, rust en recht vervuld op een wijze, die boven alle lof verheven is. Millioenen Indonesiërs hebben door Uw aanwezigheid en Uw opofferingen hun akkers in vrede kunnen bebouwen en zich des avonds ter ruste kunnen begeven zonder vrees voor de dag van morgen.

Tientallen duizenden Nederlanders konden hun arbeid met en voor de Indonesiërs weer opnemen ten bate van land en volk hier en bij U thuis.

Waarom dus deze strijd, dit leed, dit bloed er deze tranen van de laatste jaren? Was dit alles nutteloos, was Uw strijd vergeefs?

Ik kan U zeggen: neen, honderdmaal neen.

Waart gij geen bringers van rust en orde geweest, — al zijt gij en al zijn de goede bedoelingen van ons Nederlanders niet altijd door een ieder begrepen en op waarde geschat —, dan zou thans geen vriendschap herboren kunnen worden voor het heden en voor de toekomst.

Een vriendschap met wie?

Een vriendschap van Indonesië en Indonesiërs met Nederland en Nederlanders.

Nu ga ik iets zeggen waarvan ik weet, dat gij dit heel gewoon vindt en vanzelfsprekend acht en waarover gij uit bescheidenheid dus nooit spreekt.

Gij hebt elk Uwer afzonderlijk in de jaren van de strijd, die achter U liggen ongetwijfeld reeds vriendschap gesloten met miljoenen Indonesiërs; met de man op de akker, met de man op de passer, met de man in de warong; met het kind op de weg en het kind spartelend in de stromende tropische regen.

Elk Uwer kan zich zeker tientallen van deze beelden voor ogen roepen gedurende Uw patrouilletochten en zelfs terwijl Uw wapens spraken.

Waarom is dit alles mogelijk geweest?

Om deze eenvoudige reden, dat er nooit of te nimmer werkelijk vijandschap heeft bestaan tussen Nederlanders en Indonesiërs.

Zijt gij dit niet met mij eens?

Is daarvan trouwens niet het beste bewijs, dat tot de Nederlandse Strijdkrachten zovele niet-Nederlanders behoren? Zovele zonen van dit land, die evenzeer als wie maar ook, verlangden naar de vrijheid van Indonesië, maar zich bewust zijn geweest, dat de ware vrijheid slechts bloeien kan, waar recht en veiligheid verzekerd zijn?

Hebt gij ooit werkelijk vijandschap gevoeld, behalve in momenten van de grootste hitte van de strijd, waarin ook gij voor Uw leven vocht?

Ik ben ervan overtuigd, dat ook gij die van overzee zijt gekomen, slechts een warm gevoel voor dit schone land en deze gevoelens in volle mate zult behouden wanneer gij zijt teruggekeerd naar eigen huis en haard.

Wie bestreedt gij dan?

Gij bestreedt in de eerste plaats hen, die, hoe ongaarne ook, toch niet konden geloven, dat gij in vriendschap handelde, en in de tweede plaats tegen hen, die niet wilden geloven, omdat zij geen vriendschap kenden voor welke bringer dan ook van orde, rust en recht.

Thans het oog op de toekomst

Soldaten ter zee, te land en in de lucht. Vrienden,

Zo juist zult U hebben vernomen, dat de wapens gestrekt worden.

Het is mij een voorrecht en een behoefte op dit moment in mijn hoedanigheid van Opperbevelhebber van Zee- en Landmacht enkele ogenblikken een persoonlijk woord tot U te richten.

De wapens worden gestrekt.

Aan het gewapend conflict tussen de republiek Indonesië en Nederland is thans gelukkig een einde gekomen.

De partijen scharen zich thans om een ronde tafel, waaraan men in een kring zal spreken over de grote gebeurtenissen; die in de naaste toekomst zullen plaats vinden en zich zal laten leiden door een geest van goede wil en goed vertrouwen in elkander.

Men zal daar spreken over de maatregelen, die moeten worden genomen om zo spoedig mogelijk te geraken tot de stichting van een vrije en onafhankelijke Verenigde Staten van Indonesië en een Unie tussen deze nieuwe Staat en Nederland.

Vriendschap in de volste zin des woords tussen beide landen en beide volken staat op het punt te worden herboren.

Dit is mede een van de redenen, waarom ook de afgevaardigden van de gebieden buiten de republiek, die van de aanvang af de weg der samenwerking zijn ingeslagen, uiting hebben gegeven aan hun grote vreugde, dat nu in geheel Indonesië de vrede kan weerkeren.

Het oog moet thans gericht zijn op de toekomst.

Meer dan drie jaren hebt gij de wapens gedragen. Uw taak is bovenmenselijk zwaar geweest. Uw ontberingen, lichamelijke en geestelijk zijn groter geweest dan de meesten van ons ooit zullen kunnen beseffen. Een groot aantal van Uw kameraden hebben het leven gelaten of dragen nog de wonden, die hun zijn toegebracht.

Ik weet, dat velen van U zich in deze jaren, waarin zoveel gebeurd is, meermalen hebben afgevraagd wat de toekomst zal brengen en waarom gij eigenlijk hier waart.

Ik kan mij dit begrijpen.

Mag ik U deelgenoot maken van mijn eigen gedachten en deze onder woorden brengen, want ook ik heb in deze jaren wel eens moedeloze ogenblikken gehad, wanneer ik las over Uw strijd en Uw leven bij dag en bij nacht; Uw hoop en Uw vertrouwen en wanneer ik treurde over de ellende, die over dit schone land en dit volk is gekomen na zovele jaren onder het Japanse juk te hebben gestedeund.

Waarom moest dit alles gebeuren? Waarom wilden zij, die gij bestreedt, niet inzien, dat gij bringers wildet zijn van rust, recht en orde als eerste vereisten voor een opbouw van het nieuwe?

Waarom streden zij niet allen met U, zijde aan zijde tegen hen, die slechts wanorde en terreur stichtten ten nadele van eigen land en volk?

Inderdaad, waarom?

Niettegenstaande deze vragen, deze twijfel en deze tergende onzekerheid, hebt gij

Wie zijn de eersten en wie zijn de tweeden?

De eersten zijn zij, die uit overtuiging tegen U stredden op bevel van hun regering. Zij geloofden niet aan Uw missie en aan beloften Uwer regering. Zij geloofden alleen, dat door strijd en bloed de onafhankelijkheid kon worden verkregen, die elke Indonesiër verlangt en meenden, dat dan vanzelf het volk van Indonesië de hoogste goederen van orde, rust en recht deelachtig zou worden.

De tweeden zijn zij, die slechts stredden voor eigen baat, zonder enig ideaal, zonder enige roeping, zonder enige eer. Zij zaaiden slechts verderf, doch zullen thans hun eigen verderf oogsten.

Helaas maar al te vaak stredden zij onder de vlag van anderen. Zij zullen dit blijven doen, zolang dit nog mogelijk is, doch hun dagen zijn geteld en zij zijn verre in de minderheid.

Waarom?

Omdat de republiek Indonesia in Djokja en de republikeinse soldaat thans wel geloof willen hechten aan Uw taak en bereid zijn deze zware missie met U te delen in de geest van de afspraken en overeenkomsten, die tussen beide regeringen zijn gemaakt met als eerste inzet de order tot het staakt het vuren en als spoedig slot de onafhankelijkheid van Indonesië.

Zij geloven thans wel dat Uw regering haar gelofte van onafhankelijkheid gestand zal doen. Dat deze twijfel tot nog toe aan het goede woord van een Nederlander heeft bestaan heeft ons bedroefd en gegriefd, doch wanneer gij en ik niet zoeken naar de reden van die twijfel, doch het bestaan daarvan als een feit op zichzelf aanvaarden, dan zijn wij Nederlanders toch wel de eersten, die kunnen begrijpen, dat men voor zijn onafhankelijkheid wil strijden.

Gij zult het ongetwijfeld met mij eens zijn, dat het nationale gevoel van een Indonesiër in geen enkel opzicht onder doet voor het Uwe en het mijne.

Ik weet, dat gij somtijds — en mij is het wel eens evenzo gegaan — hebt getwijfeld of dit miljoenenland zich in onafhankelijkheid naar binnen en naar buiten zal kunnen handhaven zonder ons, doch dan is altijd bij mij aanstonds daarop het antwoord gevolgd, dat dit niet een factor kan zijn, die dit nationale verlangen ook maar in de geringste mate kan terugdringen. En dan heb ik mij ook steeds afgevraagd waarop deze twijfel gegrond is. Toch zeker niet op grond van het feit, dat een Indonesisch volk alleen gelukkig zal kunnen zijn in een maatschappij zoals de onze, waar andere gebruiken en gewoonten en geheel andere sociale en klimatologische omstandigheden gelden. Er is geen enkele reden voor Indonesië om aan te nemen, dat deze beter zijn dan de zijne en voor ons, dat de zijne slechter zijn.

Derhalve is dit voor Indonesië geen vraagstuk en behoort dit voor ons ook niet te zijn. Immers is de drang van de Indonesiër en zijn strijd voor deze zelfstandigheid en onafhankelijkheid de meest natuurlijke zaak van de wereld.

Ik hoor velen van U thans in gedachten zeggen en vragen: wat is dit republikeinse leger? Is dat een leger, is dat een gedisciplineerde militaire organisatie? Heeft deze H. V. K. ook gezien en beleefd wat wij hebben ondervonden?

Ik kan mij ook dit begrijpen. Mijn gedachten zijn meer bij U geweest, dan gij misschien denkt, doch mag ik U thans vragen:

Bevel „Staakt het vuren“

MET ingang van 10 op 11 Augustus middernacht op Java, en van 14 op 15 Augustus middernacht op Sumatra worden de vijandelijkheden tussen beide partijen gestaakt.

„Maatregelen moeten worden genomen om het vuren te staken en een einde te maken aan alle daden van vijandschap“.

„Aan de Nederlandse troepen wordt mitsdien ten gevolge op de door de Opperbevelhebber op 1 en 5 Januari 1949 uitgegeven bevelen, met ingang van 10 op 11 Augustus middernacht op Java, en van 14 op 15 Augustus op Sumatra bevolen alle militaire operaties te beëindigen“.

„Het beëindigen van militaire operaties in geheel Indonesië maakt het mogelijk de handhaving van rust en orde door samenwerking tussen Nederlandse en Republikeinse strijdkrachten te verwezenlijken. Coördinatie van patrouilleren, samenwerking bij het

voorkomen van botsingen en bij het handhaven van orde en rust zullen worden werkstelligd tussen plaatselijke commandanten overeenkomstig richtlijnen die met behulp van de UNCI door partijen nader zullen worden aangegeven“.

„Met ingang van heden zullen richtlijnen en desbetreffende orders voor de uitvoering van het bevel tot staken van de vijandelijkheden binnen de kortst mogelijke tijd door de wederzijdse opperbevelhebbers tot hun strijdkrachten worden gericht langs de daartoe geëigende kanalen. Daarbij zullen worden gevoegd een proclamatie, uitvoeringsbepalingen en een handleiding.“

„Een ieder zij hierbij gewaarschuwd, dat elke handeling in strijd met dit bevel na bovengenoemd tijdstip begaan, zal worden gestraft overeenkomstig de geldende militaire voorschriften“.

De tekst van het onpublikeinse bevel is ongeveer gelijkluidend.

Proclamatie

HEDEN zijn door de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en door de Regering van de Republiek Indonesia orders afgekondigd tot het staken van de vijandelijkheden. Dit betekent, dat aan de toestand van conflict tussen de Republiek Indonesia en Nederland een einde is gekomen.

Van nu af aan zal mitsdien het streven van een ieder er op gericht moeten zijn om iedere gedachte aan vijandschap of wraak over en weer te bannen en om een einde te maken aan vrees en wantrouwen.

De talrijke vraagstukken, welke in samenwerking moeten worden opgelost en ook alleen in samenwerking tot een oplossing kunnen worden gebracht, dienen behandeling te vinden in een sfeer van vertrouwen en veiligheid. Opdat zulks mogelijk worde, dienen zij, die zich achter dat denkbeeld scharen, ook van daadwerkelijke steun der Overheid verzekerd te zijn en moet anderszijds met vereende krachten paal en perk worden gesteld aan het optreden van allen, die in hun verzet tegen het door de beide Regeringen gezamenlijk gekozen beleid orde en rust blijven verstoren. Te dien einde zullen beide partijen door middel van radio-uitzendingen en op andere wijze alle troepen en burgers zo duidelijk mogelijk inlichten, omtrent de inhoud van de order tot het staken van de vijandelijkheden en omtrent deze proclamatie en hen tevens doordringen van de noodzakelijkheid om de order en de proclamatie en eventuele nadere instructies stipt na te leven.

In het algemeen belang van de volkeren van Indonesië en Nederland en teneinde de reeds bereikte overeenstemming spoedig werkelijkheid te doen worden, alsmede ter verwezenlijking van de overdracht van werkelijke en volledige soevereiniteit, hebben de beide Regeringen gezamenlijk het volgende bepaald:

1. Tegen niemand zal een strafrechtelijke vervolging worden ingesteld noch enige administratieve maatregel worden genomen op grond van het enkele feit, dat hij door aanbieding van diensten, door bescherming te vragen of anderszins partij heeft gekozen in het geschil, dat de Republiek Indonesië en Nederland verdeeld hield.

2. Zij, die op grond van hun politieke overtuiging of functie of omdat zij in de strijdorganisaties van een der partijen de wapens hebben gedragen van hun vrijheid zijn beroofd, zullen zo spoedig mogelijk op vrije voeten worden gesteld.

3. Zij, die worden vervolgd of reeds zijn veroordeeld wegens bepaalde misdrijven, welke duidelijk een uitvloeisel zijn van het politieke conflict tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek, zullen van verdere vervolging of verder ondergaan van hun straf worden ontslagen overeenkomstig wettelijke of andere maatregelen welke zo spoedig mogelijk van kracht zullen worden.

Deze maatregelen zullen worden medegegeeld aan de andere partij en aan de UNCI. Maatregelen met betrekking tot de sociale rehabilitatie van hen die worden vrijgelaten zullen in samenwerking tussen de partijen worden uitgewerkt.

4. Een ieder wie het aangaat, wordt bevolen:

- a. zich te onthouden van radio-uitzendingen, persberichten, of enigerlei andere vorm van propaganda, welke ten doel heeft het tarten of verontrusten van wederzijdse strijdkrachten of burgers;
- b. zich te onthouden van sabotage en terreur van alle directe en indirecte bedreigingen, vernielingen en andere handelingen van soortgelijke aard, gericht tegen personen of groepen van personen, dan wel objecten waar of van wie dan ook;
- c. zich te onthouden van alle daden of handelingen die de wederzijdse samenwerking zouden kunnen schaden;
- b. zich te onthouden van alle daden van vergelding;
- e. alle provocaties en incidenten in welke vorm ook te vermijden en te voorkomen.

Een ieder zij hierbij gewaarschuwd, dat elke handeling in strijd met deze proclamatie na bovengenoemd tijdstip begaan, streng zal worden gestraft.

„Elkander de hand gereikt“

Radiorede Legercommandant

Officieren, Onderofficieren en militairen beneden die rang,

De Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon heeft anderhalf uur geleden tot U gesproken.

Z. E. Lovink heeft U geschetst, hoe het thans door wederzijds vertrouwen van Republikeinen en Nederlanders in elkaars goede bedoelingen mogelijk is, de wapens te strekken, het vuren te staken.

Niemand kan meer verheugd zijn over dit belangrijke feit dan wij, militairen.

Niet alleen omdat het voor de strijdkrachten betekent het einde van een strijd, waarbij zij met inzet van hun leven betrokken waren, maar niet minder omdat het betekent een belangrijke stap naar de volledige bekroning van onze opdracht en onze roeping: het brengen van vrede, recht en veiligheid.

De Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon heeft U in zijn rede grote lof toegezwaaaid voor de wijze, waarop gij Uw bovenmenselijk zware taak hebt volbracht. Ten volle sluit ik mij aan bij deze woorden van waardering. Zij zijn mij uit het hart gegrepen.

Met eerbied gedenk ik de velen, die voor onze roeping en opdracht hun leven hebben gelaten en hen, die onherstelbare verwondingen opliepen. Mogen zij, die hun lief waren en zijn troost putten uit de wetenschap dat hun offer niet vergeefs is gebracht want dat de oplossing nabij is.

Ik zei zoeven dat de order „Staakt het vuren!“ ons een belangrijke stap nader brengt tot het doel.

Het zal U duidelijk zijn wat ik daarmee bedoel: door deze order wordt de situatie niet plotseling zo dat nergens meer gewapende incidenten zullen voorkomen. Behalve strijdkrachten aan de andere zijde, die uit overtuiging de wapens hadden opgenomen, zijn er immers groepen, die slechts op roof en buit uit waren. Van deze groepen kan niet worden verwacht dat zij de order „Staakt het vuren“ naar behoren zullen uitvoeren.

Tegenover hen zal elke maatschappij, die zich het brengen van recht en veiligheid ten doel stelt, blijven optreden.

Wat de Republikeinse Strijdkrachten betreft, bestaat er geen „tegen“ meer, doch slechts een „met“. Gelijkelijk zal op U en de TNI de taak rusten, de bevolking van dit land tegen de zojuist door mij genoemde groepen te beschermen.

Uit de bekendmaking van hedenochtend betreffende de resultaten van de Inter-Indonesische Conferentie te Djokja en Batavia, is reeds gebleken dat tussen Nederland en de Republiek Indonesia Serikat samenwerking op militair gebied nodig is. De juiste vorm, waarin dit zal geschieden, zal (met inachtnaam van het Nederlandse standpunt) worden besproken op de Ronde Tafel-Conferentie te Den Haag.

Op coöperatie moeten van nu af aan allen ogen, allen gedachten zijn gericht. Ik weet, dat ik daarbij ten volle op U kan rekenen.

Evenals in alle vorige fasen in de ontwikkeling van de situatie, zult gij in deze

volgende fase blijf geven van een juist besef van de U opgedragen taak en van een juiste uitvoering van de door Uw commandanten gegeven bevelen.

Door de bijzondere omstandigheden hier, zoals de slechte verbindingen met de binnenlanden, kan het „Staakt het vuren“ nog niet onmiddellijk worden doorgevoerd. Dit doende zouden wij de kans lopen op ernstige misverstanden.

Nader zult gij op de hoogte worden gesteld van het tijdstip, waarop de order ingaat, het ogenblik waarop de geweren aan de voet worden gezet.

Van dat ogenblik af is het parool: „Elkander de hand gereikt!“

Men heeft ons wel eens genoemd „Het vreemde leger“. Er is in de historie geen leger te noemen, dat ooit moeilijker en — ogenschijnlijk — vreemder opdracht had dan het onze. Het kwam met de wapenen in de hand en toch als vriend. Het moest daden van vijandschap verrichten in een land, welks bevolking men zich tot vriend rekende en die men wilde beschermen.

Als de opdracht voltoerd is, als de belangrijke staatkundige hervormingen in dit land zich hebben kunnen voltrekken, mede dank zij Uw werk, dat daarbij onmisbaar was, dan zult gij U die naam tot ereaam kunnen rekenen.

Wat achter ons ligt, de periode van strijd, was onvermijdelijk, wat voor ons ligt, de coöperatie, betekent dat wij de voltooiing van ons werk naderen. In alle opzichten hebt gij recht, de voldoening te smaken, die het deel is van hem, die een uiterst moeilijke, een „vreemde“ taak heeft vervuld en daarbij, door velen onbegrepen en zelfs miskend, recht door bleef gaan, loyaal aan zijn Koningin, zijn taak en zijn plicht.

Ik dank U.

Radiotoespraak H.V.K.

(Vervolg van pag. 3)

Hoe zou een republikeins leger datgene kunnen zijn wat U zich voor ogen stelt?

Ook daar heeft een soldaat gevochten op zijn manier. Een Indonesisch soldaat, veelal zonder opleiding, meestal zonder verpleging en soldatenkleding, meestentijds her en derwaarts trekkend zonder directe bevelen, opgejaagd dag en nacht door een getraind modern leger, met moderne wapenen en geschut, die hij zeker niet overal bezat.

Kunt U zich even als soldaat indenken, wat dit betekent en gelooft gij ook niet, dat zij evenals U ook soms twijfelden en in het duister tastten waarom en waarvoor zij strenden zonder einde?

Zal het hen somtijds niet evenzo zijn gegaan zoals U en zoudt gij U kunnen indenken dat het voor deze Indonesische soldaat misschien nog moeilijker is geweest dan voor U, want hem werd wel vijandschap tegenover U als Nederlander ingeprent en zijn taak was niet in eerste instantie rust en orde te doen terugkeren, want in een guerilla-oorlog profiteert slechts de vijand daarvan. Dit is het verschil tussen U en hem. Hij moest naast zijn strijd ook name-loze ellende over zijn eigen volk en zijn eigen land brengen.

Thans zal hem worden bevolen in U geen vijand meer te zien. Voor hem is dit moeilijker dan voor U en gij kunt hem daarbij juist daarom hel-

pen, omdat gij de Indonesiërs nooit als Uw vijand hebt beschouwd.

De voorzitter van de republikeinse delegatie, Dr. Mohammed Roem, zeide het eergisteren zo treffend in zijn rede ter gelegenheid van de officiële vergadering van het formeel vaststellen van de documenten inzake het staken van de vijandelijkheden:

„Een van de belangrijkste tot nu toe bereikte resultaten, afgezien van de andere resultaten, die ik reeds eerder noemde, is naar mijn mening het openen van de harten, die gesloten waren, het herstel van het verloren vertrouwen. Vijandschap is vervangen door wederzijds vertrouwen en oprechte wil tot samenwerking, die de principiële grondslagen zijn voor het bereiken van welvaart, zowel voor het Nederlandse als voor het Indonesische volk.“

Hoe begrijpelijk het ook moge zijn, dat gij veelal door omstandigheden niet in staat zijt geweest terroristische strijdbenden van de Indonesische nationale strijder te onderscheiden, en het kaf van het koren te scheiden, toch zou ik U willen vragen U daartoe te zetten en naar het goede te zoeken.

Het staakt het vuren is de eerste stap om elkander te leren kennen en begrijpen en in onderling overleg zo spoedig mogelijk orde en rust te doen terugkeren; een taak, die gij verstaat, teinde hen, die thans aan de ronde tafel in Den Haag de voorbereidingen treffen voor een spoedige stichting van de

vrije en onafhankelijke Verenigde Staten van Indonesië, de overtuiging te schenken dat de vriendschap inderdaad herboren is en een ieder in rust en vrede de hand aan de ploeg kan slaan en kan bouwen tot heil van Indonesië en van Nederland en langs deze weg een Unie tussen beide landen onder een heldere hemel moge worden geboren.

Met recht kunt gij en kunnen niet voor niets geweest. wij allen zeggen, het is toch

Ik ben er van overtuigd, dat de toekomst grote en schone beloften kan inhouden, waarin gij ruimschoots kunt delen.

Een vrede in Indonesië is een belangrijke stap in de goede richting van een stabilisatie van de wereldvrede, waarmede ook de toekomst van Uw kinderen verzekerd is.

Van Uw goede en oprechte wil gevoel ik mij bij voorbaat verzekerd evenals ik in die van Indonesische zijde het volste vertrouwen heb.

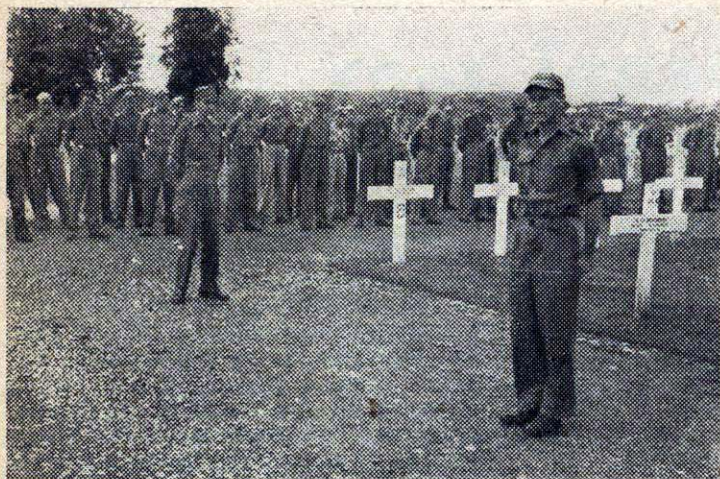
Wanneer gij dus deze order tot het staakt het vuren ontvangt, kijkt dan scherp uit naar de eerste tekenen, die het aanbaken van de dageraad beloven.

Zoekt de goede en oprechte wil van Uzelven in de gedragingen van den ander. Gij zult dan met recht de vruchten plukken van Uw opofferingen en Uw roeping zal dan volbracht zijn.

Ik zou mij thans nog met enkele persoonlijke woorden willen richten tot de bevolking van deze landen.

Ik dank U voor de aandacht, die U aan mijn woorden heeft willen besteden.

Gaarne besluit ik met U het allerbeste voor de toekomst toe te wensen.

Te MEDAN namen de laatste drie OVW-onderdelen afscheid van N. Sumatra. Het waren 3-15 R.I., het 1e Esk. Vechtwagens en de 7e Afd. Veld-Artillerie, welk onderdeel men hier een laatste groet aan de gesneuvelden ziet brengen.

Ook voor 3-8 R.I., het zg. Springbokken-bataljon, zit de langste tijd er weer op. Soldaat J. Pilon uit Alkmaar heeft de taak op zich genomen de kisten van het peloton een frisse kleur te geven en te voorzien van het adres in Holland.

Waargenomen!

Het was de knijp voor Th. J. Kersten van 3-1 R.I. om deze foto ter plaatsing naar ons op te zenden. Al heeft 't dan wat lang geduurd; hier staat-ie. Rust tijdens een patrouille. De „Neus” (L. Zijlstra) en de „Beer” (Th. J. Kersten) nemen even tijd voor een „sjekkie”.

In „De Rustende Jager”, militair verlofcentrum aan de Berenlaan te BATAVIA werd onlangs een kegelbaan geopend. Majoor Leunis werpt de eerste bal.

Een foto die eigenlijk geen commentaar behoeft. Zozeer is dit beeld van de schrijvende militair ons allen vertrouwd geraakt. Hier laat Sold. Snijder zijn verwanten in Utrecht weten hoe het er mee staat.

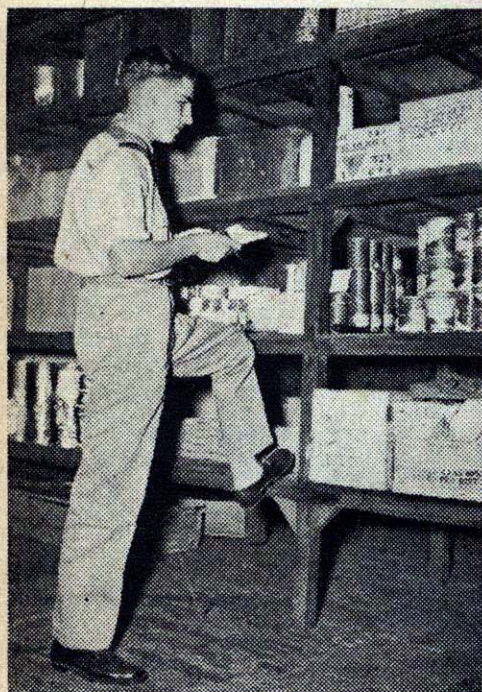

Eens in de vier weken komt er een KPM-boot aan de steiger van Hollandia op Nieuw Guinea. Iedereen, die maar even tijd heeft, komt meegenieten van dit festijn. Een handdruk en de beste wensen voor een militair, die Hollandia gaat verlaten.

't Débâcle van Aal

KIND" zei ik, schei nu uit. Ik kan „niet sparen, Tijmes kan niet sparen, en Haasjes kan niet sparen. Dus let wel liefje, dus niemand kan het. Dit is het resultaat van een opinie—en feitenonderzoek en zo iets is onfeilbaar. Ik zal nooit kapitalist worden en goed beschouwd zit daar in deze tijd toch geen toekomst in ook”.

Dat was fout. Helemaal fout. Vrouwen en zeker „het” kind zijn niet vatbaar voor rede of argument, behalve als het een argument van henzelf is.

Aal, de huishouder.....

„Het” kind kwam met een felle riposte. „Als jij je licht opsteekt bij MTO's die kapitalen aan betja's uitgeven, die jongen mainteneert hele vloten van die snertbakjes, dan kom je natuurlijk altijd verkeerd uit. En chauffeurs die aan mokka verslaafd zijn..... Ziekelijk gewoon..... Jij moet nu maar eens gaan informeren bij iemand, die met een huishouding te maken heeft. In de huishouding leer je het wel”, zei „het” kind triomfantelijk.

En toen ben ik zwijgend achter de courant gedoken en 's anderens daags naar Aal toegepast. Dat is niet zijn volle naam maar dat doet er niet toe.

Aal dan is onze verplegingsofficier en als een man, die zijn leven slijt temidden van katti's rijst, werkersdistributie, puddingpoeder en rantsoenen klapperolie niet een huishoudelijke figuur is, vraag ik mij af wie dan wel.

Ik had geen stommer moment kunnen uitkiezen.

Toen ik het over het al dan niet uitkomen met zijn centen begon, begon Aal zo van die voelhorentjes uit te steken. Hij was blut. Maar als ik soms met en fin..... „Neen” zie ik bot. „Ik ben ook leeg, plat, zonder, blut”.

„Nou ja”, vond Aal, „altijd proberen niet?”

Toen begon hij zijn verhaal:

„Met mij is het zo gegaan.

Ik krijg van de centenbaas 150.— gulden in mijn vingers en en dat is veel te weinig voor iemand die jullie vreetzakken te onderhouden heeft. Maar terzake, 25 gulden gaan er af voor bijdrage in de mess. Blijft 125 gulden.

Kun je het volgen? Ik heb mijn haren laten knippen en de kapper zei terima kassi toen hij twee pop van me kreeg. Mijn zwemabonnement voor Manggarai kost 10 pop. Voel je het, zie je het wegstromen? Vorige maand had ik dertig gulden geleend van een sobat. Teruggegeven. Dag 30 gulden.

Zolen onder mijn schoenen bij Bata 7 gulden. In de Militaire toko sportkousen, ondergoed en schoensmeer gekocht en weer tien gulden weg.

Mag ik nou ook nog eens van tijd tot tijd een glaasje ajer djerok kopen?

Heb ik gedaan, djeroks twee gulden. Aan limonade en koffie 0.60 cent. Heb je papier en potlood, moet je nou eens uitrekenen wat ik nou nog over heb.....”.

„Drie en zestig gulden en veertig cent” rekende ik uit. „Mooi” zei Aal, „of eigenlijk, helemaal niet mooi, want dat was op de 6e van de maand.

Glaasje limonade 40 cent, hier staat het. Fooi aan messpersoneel 5.— gulden, moet je doen vanwege de service. Nou en op de negende ben ik uitgeweest. Dansen in Polonia. Mag ik eens een keertje uitgaan? Entree 4 pop, biertje 2,25 orange crush 1.50, twee gimletjes (want ik word op den duur gewoon beroerd van al dat gecrush) 6 pop mijn heertje, 6 pop. Sigaretten, op zo'n avondje rook ik geen Escort en dat was 2 pop, heb het opgeschreven. Fooi een gulden en de djaga van mijn voertuig 50 cent. Totaal voor een avondje heel kalmpjes uitgaan 17 guldens en vijf en twintig cent.

Lust je nog peultjes.

Zou een visite afsteken bij een familie hier en breng wat bonbons mee.

Drie gulden en drie kwartjes. Op kantoor wat koffiebonnen gekocht voor een gulden. Wij hebben nou de elfde van de maand. Wil je weer eventjes uitrekenen. Doe het maar langzaam aan.....”.

„Op de elfde van de maand nog in kas een batig saldo van 36 gulden, Aal, Kerel, wat weet jij er een weg mee”.

„Man, ik ben nog niet klaar, moet je zien: Van de twaalfde tot en met de vijftiende heb ik geleefd als een heremiet. Dat is een kluizenaar. Van huis naar kantoor, van kantoor naar huis en naar bed. Toen heb ik een biosje gepakt met iemand. Vriend van me. „Juist”, zei ik ongelovig en niet overtuigd. „Ik ben geweest naar That mad Mr. Jones. Plaatzen 4.50. In Capitol een ice-creampje genuttigd 6.—. Eén avond naar de bios en 10.50 down the drain. 't Is om te huilen gewoon. Maar om door te gaan; djerok press gekocht 1.50 en omdat het tegen Lebaran loopt een bijdrage geleverd voor kebaja's voor de baboes 1.50. De achttiende ben ik van schrik thuis gebleven en de negentiende heb ik mijn welfare gehaald. Een deel tenminste, alleen mijn sigaretten, zeep en een fles jenever en dat was 18 harde pegulanten.

De twintigste ben ik weer naar de bios geweest en heb er 4.50 bij laten liggen. De een en twintigste kwam er finale rekening voor bijdrage Lebaran voor het personeel van drie gulden. Wil jij nou weer eens uitrekenen hoe ver ik ben?”

„Je staat negatief”, ontdekte ik, „je hebt een kastekort van twee gulden en vijftig cent. Waarvan nota.....”.

„Juist” zei Aal opgelucht, „dan klopt het, ik heb weer van die knaap dertig gulden teruggeleend en vraag mij nou niet wat ik daar nu op de acht en twintigste nog van in mijn zak heb, want dan ga ik grienen. Weet je overigens betul zeker, dat jij mij niet eh.....”.

„Betul zeker” zei ik en nam snel afscheid.....

Ik heb geleefd als een hermiet.....

Post voor Jansen

"JANSEN", (nu heet ondergetekende per ongeluk Jansen en is het dus maar niet zo een schuilnaampje), „Jansen, er is post voor je", zo riep de altijd langskomende maar zelden voor mij iets bij zich hebbende facteur. We sprongen dus een gat in de lucht (mijn slapie's sprongen ook mee, want er zitten, al mag het dan officieel niet, altijd nog wel een paar goeie Hollandse cigaretten in). Enfin, grenzeloze verbazing tekende zich af op ons aller gezichten, toen de facteur een brief tevoorschijn toverde, van onder tot boven bestempeld (dienst) met stem-pels, waarvan één, twee in elkaar gestrengelde handen te zien gaf met daarboven „Wapenbroeders". Nu zijn mijn slapie's niet zo gauw uit het lood geslagen, maar nu werden ze er toch stil van. Verbeeld je, zo'n kwast van een huzaar en dan een dikdoend uitzierende dienstbrief..... Ter zake. Na hem (de enveloppe) opengemaakt te hebben, kwam daar een knots van een brief uit. Nu moet ik eerst vertellen, dat enige weken daarvoor een stukje copy door ondergetekende was ingezonden, welke echter..... niet werd geplaatst in „Wapenbroeders".

Om echter op de brief terug te komen, het begon met: „Met belangstelling en met genoegen heeft de redactie kennis genomen van bovenaangehaald schrijven....."

We vinden het altijd leuk, als de redactie van een of ander blad ook eens iets genoegelijks beleeft, maar..... dit is volgens het epistel, ook niet altijd het geval. We willen deze brief niet woordelijk overnemen, gezien we anders misschien vervolgd zouden worden wegens het plegen van plagiaat. Hoe het ook zij, ondergetekende was het gladjes met de redactie eens. Er werd en wordt nog steeds veel geschreven door de mannen van het leger. Verhalen over rondzwiepende snorren van een of andere „meerdere", vertelsels over interessante patrouilles, gedichten over kampongs, bivak, enz., enz. Echter..... niet alle ingezonden artikelen kunnen worden geplaatst. Het één is van een ongemotiveerde kankeraar. Dit valt dus gelijk al buiten schot. Het andere is weer niet van dien aard, dat het nog de moeite is om het eventueel bij te werken of te corrigeren. Ten derde, en dit komt het meest voor, aldus redactie, zijn er massa's artikelen van verschillende mensen, die op hetzelfde idee neerkomen en aangezien „Wapenbroeders" een actueel militair blad is, moeten er ook actuele dingen in staan. In dit geval is het dus: „Wie het eerst komt, wie het eerst maalt". Onbegrijpelijk is het echter, dat sommige mannen dit alles en nog meer moeilijkheden niet kunnen „verkroppen" en zich nijdig afvragen: „Waarom hij wel

en ik niet" en verder zich in een diepste stilzwijgen hullen. Mannen, waarom zullen wij echter nijdig zijn. Weest een man en schrijft als je kan nogmaals een belevenis of wat dan ook, wellicht komt het dan ook nog eens een keer in „Wapenbroeders". Maar gooi je kop niet tegen de muur en zeg niet: „NU kunnen ze voor mijn part „dooddonderen". Ook ondergetekende heeft wel eens zonder zichtbaar resultaat zijn pen tot berstens toe staan uitwringen. De redactie van „Wapenbroeders" neemt echter ook eens graag polshoogte van jullie op de buitenposten, of liever gezegd, van allen, die buiten Batavia zitten op Java of waar dan ook. Dus als je iets op je lever hebt.... voor de draad ermee, wellicht krijg je dan ook zo'n bestempelde brief terug met een prima uitleg over de stand van zaken.

Als er nu gedacht wordt, dat één der redactieleden dit stukje als „reclame" heeft geschreven..... glad mis.

Het is maar een doodgevone Pantserknobbel uit de binnenlanden van Sumatra, die bij tijd en wijlen zijn pas in aanbouw zijnde, laten we het noemen, „journalistieke knobbel" probeert aan te snijden.

Soms met resultaat, soms ook..... lou loen.

Maar daarover niet getreurd. Jullie doet je best, „Wapenbroeders" doet de rest.

Pulk.

'k Weet eerlijk niet waar

VANMORGEN zijn we met twee wagens hier aangekomen. We hebben onze intrek genomen..... onder de gammele afdakje van een passaar.

Overall is het een hopeloze rotzooi. Hopen vuil liggen overal te stinken. Kamponghonden snuffelen er in rond.

Onder elk afdakje, dat betrouwbaar lijkt, staat een veldbed met daarnaast een rugzak en „wat dies meer zij".

Op de meeste bedden liggen jongens te slapen. We zijn drie dagen in het terrein geweest.....

Een paar bedden staan leeg. De eigenaars zijn aan het fourageren. Ik hoor van hieruit zo af en toe de laatste doodskreten van een kip. Vanavond kippelbout!!

Vanaf m'n tampatje bekijk ik al dat gedoe.

Naast me ligt iemand vervaarlijk te snurken. Het is de „knapiepschutter". Zo noemt deze knaap het voor ons nieuwe wapen, de geweergrenaat.

De naam is meteen ingeburgerd: knalpiepe.

Het is zwaar terrein hier, moeilijk begaanbaar.

Donker begroeide bergen steken hun toppen in de bewolkte lucht. In het midden de grote „puist" „Sanggabuwana".

Hij ziet er ongezellig uit. Hoog en stijl. „Maak je borst maar nat", heeft de majoor gezegd.

Twee honden vechten verwoed om een pakje oatmeal.

De derde staat op de vervulling van

het bekende spreekwoord te wachten. Hij heeft geen kans want de eerste wint en gaat er met de buit vandoor.

Eigenlijk mooi toch dit leven. Ik denk aan m'n kantoor-krukje in Holland. Zes guldentjes bijschrijven, vier guldentjes afboeken onder het alziend oog van de chef, die opstaande boorden draagt. En overall om je heen keurige juffrouwen en dito heren.

Als je 'n mij vraagt zie ik toch nog liever die ongenaakbare Sanggabuwana.

Een A.A.T.-wagen scheurt langs mijn afdakje. Het stof stuift over m'n bed. Verderop worden de eerste kippen geplukt.

Ik lig er hongerig naar te kijken. Mijn maag zit vol „nooddrantsoencalorieën", maar die kippen doen me watertanden.

„Ik krijg 't zuur van al die kaaken", zegt de man van de „knapiepe".

De A.A.T.-wagen heeft post gebracht. De brieven en kranten worden uitgedeeld. Op de rand van hun bedden zitten de jongens te lezen.

Iemand heeft achter de passaar een visvijver ontdekt. Een lang gekoesterde hengelwens gaat in vervulling.

Inleggen — beet — ophalen.

Allemaal fourage.

Ik zal de jongens nu maar wakker maken. De bren moet nog een goeie beurt hebben.

Sanggabuwana — nooddrantsoenen — gammele pasar.

Zes gulden bij, vier gulden afboeken.

Nog een half jaartje.....

Luyt Lerac.

Wapenbroeders

Eén-nul voor de dominee

DE kamer is rommelig. Dat komt niet dikwijls voor, want de baboe van de dominee is al evenzeer op orde en netheid gesteld als de gemiddelde Nederlandse huisvrouw. En zij zwaait de scepter hier, zij doet wat haar goeddunkt.

Maar vanmiddag kwam dominee zelf thuis. Hij strooide de inhoud van zijn

koffer rondom zich, sloot de deur en liet zich op z'n krib zakken. Hij ligt nu languit; hij is bekaf.

Elke week gaat hij tegenwoordig vier dagen naar Tjikampek. Van daaruit bewerkt hij een bataljon, dat zonder eigen geestelijke verzorger zit en dat daarom aan onze dominee als een extra'tje is toege-

wezen. De posten liggen over de gehele Krawangse rijstvlakte verspreid, die uitgestrekt is en heet en nat. Rengasdengklok, Pedes, Pangkalan, Tjimalaya, Tempuran. En uren rijdt de dominee in zijn jeep met naast zich Visser, zijn chauffeur en achterin een paar mannetjes bewaking. Aan weerskanten op de sawah's wordt de rijst geoogst — bukkende vrouwen en duizenden kleuren van honderden sarongs en boven de weg trilt en danst de hete lucht. De weg is goed of minder goed of bar-slecht. In de kampongs worden duimen getrokken, de jeep suist de tachtig vol ofwel hobbelt, een kleine twintig. Soms — een dood-enkele keer — staat hij stil, dan zit de jeep vast. De zuigende modder meet haar vasthoudendheid met die van de inzittenden plus toegeschoten kampongbevolking. De modder legt het loodje, de blubber verliest het altijd. De dominee stijgt in, zwaait en vervolgt zijn weg. Straks arriveert hij in Tjimalaja, Tempuran of Pangkalan.....

„Maar ik kon niet komen dit keer, in Tempuran noch in Pangkalan” vertelt me de dominee. „Ik kon niet naar Pangkalan, want het water van de Tjitarum stond te hoog voor het veerpont — ze konden me niet overzetten; en Tempuran was te link”.

„Dat is jammer”, zeg ik.

„Tussen Tempuran en Wadas werd een actie tegen een terreurbende gepleegd”, vervolgt de dominee. „Ik ben niet meegeweest, ik heb in Tjikampek zitten wachten. Ik moest op eventualiteiten wachten. Een volle dag heb ik niets gedaan als wachten. Dat is het ergste wat er bestaat, wachten en nietsdoen, veel erger dan rondtoeren”.....

„Ze hadden me niet nodig, God zij dank”.

„Zo, zo”, zeg ik.

De dominee grijpt naar zijn broek op het tafeltje naast zijn krib. Hij werpt me een Escort toe.

„Fraaie dingen overkomen je anders”, zegt hij. „Ik woon niet meer in de mess in Tjikampek, maar in het huis waar vroeger Kapt. Kervink huisde.

De hospikken hebben daar ook hun verblijf, de dokter houdt er ziekenrapport. Maar het is er wel rustig, ik kan daar tenminste wel eens iemand ontvangen. Zo kreeg ik afgelopen Vrijdag bezoek van een militair. De gehele dag zat ik vast vanwege die actie; 's avonds pas kon ik mijn gemak nemen.....

Ik lees dus een boek en sla bladzijde weet-ik-veel om. Ik kijk op. De deur piept en daar komt Jansen binnen. Ik merk direct dat hij hem om heeft en behoorlijk ook. Zijn benen trekken zich nergens meer iets van aan. Hij neuriet een bekend lied, belandt vóór me en begroet me luidruchtig.

„Ha, die hospik”, zingt hij. „Hoe is het met ons. Ouwe jongens, wat!” en hij steekt me de hand toe.

„Wel ja! Natuurlijk, ouwe jongens”, bevestig ik. „Ga zitten!”

Jansen gaat zitten, plant zijn handen op zijn knieën en buigt zich vertrouwelijk naar me over.

„Hospik”, hikte hij, „er is werk aan de winkel. Ik kom me laten afkeuren”.

Ik knik bedachtzaam: „Dat kan. Allicht kan dat. Wilde je soms beweren dat het niet kan?”

Aan de Musi: Sekaju.

„Ik beweet.....”, zegt Jansen, „Hospik, je bent een fidele vent, één uit de duizend! Laat ik je de hand schudden”. Hij wankelt overeind en geeft me een krachtige slag op de linkerschouder. „Ridder”, vervolgt hij, „Ridder, ouwe jongens, we keuren ons eenvoudig af”. „Op staande voet”, zeg ik. „Ouwe jongens, niet?” en Jansen wuift me vrolijk toe. Zijn blik schuift over me heen en blijft ter hoogte van m'n neus hangen. Zijn gezicht krijgt een melancholieke uitdrukking. „We worden oud, hospik. Jij bent ook niet jong meer”. „Ik ben dan ook majoor-hospik”, vertrouw ik hem toe. „En ik mag mooie patjes dragen. Kijk, die..... met een balk en een ster, voor elke schouder een balk en een ster”. Jansen staart naar de inderdaad fraaie patjes, die naast hem op tafel liggen. Ondertussen gaat de deur open en er komen nog vier anderen binnen, allemaal kameraden van Jansen en allemaal ouwe jongens. Acht slingerende benen verkennen luidruchtig mijn kamer. Maar Jansen zit weer op zijn stoel en neemt het woord.

„Stilte”, zegt hij, „Een ogenblik stilte....!” Hij breekt zijn zin af en bekijkt me plotseling wantrouwend. „Allemaal ouwe jongens”, zegt hij aarzelend. „Nou ja.....”, geef ik toe, „ik ben de dominee. Ik vind het geschikt van jullie” — en ik kijk de kring rond — „me nog zo laat een bezoek te brengen. Geschikt van jullie. Nu wilde ik wel, dat jullie me ook eens bezochten, als jullie nuchter zijn”.

Jansen zijn mond zakt open. Daarna sluit hij hem weer. „Ouwe jongens, niet”, vervolgt ik, „laten we zeggen. morgen om deze tijd, morgen om half negen”.

Jansen heeft zich weer hersteld. Hij is nu bijna nuchter plotseling. „Het is wat”, zegt hij, „Dominee, het is een rotzooi!”

Het is een grote rotzooi soms!”

„Morgenavond, half negen”, zeg ik.

„Morgenavond, half negen”, herhaalt Jansen braaf. Ze schuiven naar het deurgat, het hele stel, Jansen achteraan. Bij de deur draait hij zich om: „Maar..... ouwe jongens!”, grijnst hij.

„Nou”, zegt de dominee, „de volgende avond had ik er drie van de vijf op bezoek; de twee anderen klopten wacht. We hebben een behoorlijk stukje weggepraat”. En hij zwijgt.

Ik werp het peukje van m'n escort het raam uit.

„Het is wat”, zeg ik.

Het is uitermate moeilijk om de diepste gedachten over leven en dood in taal weer te geven. Nor-maal tracht in dit gedicht de gevoelens te „verwoorden”, die in hem opkomen bij het bezoek aan het graf van een kameraad. In eenvoudige, soms onvolmaakte beelden, wekt hij bij de lezer een ontroering, die doet vergeten, dat de gedachten vorm gevonden hebben in simpele taal, in herhaald gebruik van hetzelfde woord, met vaak onvoldoende uitdrukingskracht.

Requiescat in Pace

Dat het je nu gegund is wel te rusten,
Ik heb een tijdlang bij je kruis gestaan,
ik heb dat voor je moeder en je schat gedaan,
totdat de bergen 't laatste zonlicht blusten;
toen kwam de donkerheid om jullie graven staan
en heb ik je gewenst om wel te rusten.

Want al de nachten, die je moest doorwaken,
de donkerheid, waarop je hebt gevloekt,
ze zijn genoeg geweest om je zo moe te maken,
dat je de rust, alleen de rust maar zoekt.

Ik wens nu, dat het je gegund is om te rusten,
totdat de palmboom niet meer snipers draagt.
En als het mij gegund is naar de oude kusten
te varen en ze naar je vraagt,
dan zal ik haar vertellen van het land en al de nood
en van de helden, die geen helden waren,
maar die toch rusten in een vroege dood
om wat er aan hun kinnen is gedaagd,
al hadden ze er soms niet om gevraagd.

Dat wat ze zwijgend met hun leven blusten,
waarom ze onder koningspalmen rusten
en stom getuigen tegen macht en haat.

Nor-Maal.

WAPENBROEDERS GEVALLEN

IN DE PERIODE VAN 3 TOT EN MET 9 JULI 1949

K.L.

Sld. ekl. P. H. v. Enkevort	No. 280330724
Sld. H. H. Hermans	„ 280112731
Vdg. M. V. v. Eck	„ 280828211
Sld. ekl. P. H. Scholten	„ 270901051
Sld. H. J. Boerboom	„ 270221077
Sld. ekl. J. de Boer	„ 251120166
Sgt. A. L. Teuns	„ 190208000
Sld. P. Bex	„ 250511014
Sld. J. Eibrink	„ 260821166
Sld. H. M. Bouman	„ 250515149
Maj. C. v. Breugel	„ 110203006
Vdg. A. v. Polaanen	„ 251226084
Kpl. J. Boot	„ 260828076
Sld. G. D. Mappelink	„ 280831120
Sld. F. L. Cijis	„ 281003362
Sma. F. Looy	„ 270730142
Sgt. J. Wenders	„ 970317000

Huz. J. M. Lobato	No. 220425002
Wmr. G. v. Gorkom	„ 280528000
Sld. G. M. F. J. Mutters	„ 270621234

K.N.I.L.

Amb. kpl. Inf. A. Bastiaan	No. K. 5461555
Amb. sld. ekl. Inf. J. Patty	„ K. 6463778
Eur. sld. tkl. Inf. E. Struwer	„ K. 11468015
Eur. kpl. Inf. T. Vesters	„ K. 446296
Jav. kpl. Sukarno	„ 32286/101301020
	vermist
Men. kpl. Inf. H. Sompotan	„ K. 8466719/232016001
	vermist

Een der vorige verlieslijsten dient nog te worden aangevuld met:

K.N.I.L.

Chin. mlt. sld. Kwee Sie Ba	No. 8442/A.
-----------------------------	-------------

Zo gaat het straks!

In een vorig artikel over het Rijksarbeidsbureau gaven wij U een indruk van het apparaat dat met de arbeidsbemiddeling belast is. De gedemobiliseerde is echter geen gewone werkzoekende. Aan hem wordt bijzondere zorg besteed.

DAAR van militaire zijde de Sociale Dienst van het Ministerie van Oorlog met de wederinschakeling van de gedemobiliseerde in de burgermaatschappij is belast, wendt hij zich niet rechtstreeks tot het G.A.B., maar door tussenkomst van het Gewestelijk Kantoor van de Sociale Dienst.

In de meeste plaatsen is het laatst genoemde kantoor gevestigd in het gebouw van het G.A.B.

Bij het G.A.B. is een ambtenaar aangewezen speciaal voor de arbeidsbemiddeling voor gedemobiliseerden. Deze heeft zich uit de bekende vragenlijsten van de Sociale Dienst reeds een beeld kunnen vormen van de verschillende wensen en wanneer nu de gedemobiliseerde militair zich op de aangegeven dag tijdens zijn verlof bij het Gewestelijk Kantoor van de Sociale Dienst meldt, vindt hij daar tevens de ambtenaar van het Arbeidsbureau.

Indien hij bij zijn vroegere werkgever zal terugkeren, of reeds zelf een naar zijn mening passende werkkring heeft gevonden, dient hij een schriftelijke verklaring van zijn aanstaande werkgever mee te brengen. Gezamenlijk worden dan de vooruitzichten van de aangeboden werkkring bekeken. Blijkt, dat deze moet worden ontraden, of heeft de gedemobiliseerde nog geen werk gevonden, dan wordt nagegaan welke mogelijkheden voor betrokkene openliggen en wordt in onderling overleg vastgesteld voor welke betrekking, c.q. her- of omscholing, de gedemobiliseerde zal worden ingeschreven.

Hierbij zal in de eerste plaats rekening worden gehouden met de wensen van de gedemobiliseerde, maar daarnaast vormen ook de plaatsingsmogelijkheden in verband met vraag en aanbod en de vooruitzichten in de bepaalde beroepen, alsmede 's mans capaciteiten belangrijke factoren, welke in beschouwing moeten worden genomen.

Soms zal een tweede bijeenkomst nodig zijn, vooral wanneer een psychotechnisch onderzoek nodig wordt geacht.

Is eenmaal vastgesteld waarvoor de man zal solliciteren, dan worden de voor het G.A.B. benodigde formulieren ingevuld en, zonodig ook de formulieren voor het aanvragen van overbruggingsuitkeringen, studietoelagen, enz.

Het G.A.B. is nu belast met de wederinschakeling. De daarvoor aangewezen ambtenaar zal trachten de tijdens de bespreking vastgestelde oplossing zo spoedig en gunstig mogelijk te verwezenlijken.

Het Hoofd van het Gewestelijk Kantoor Sociale Dienst houdt een overzicht bij van de demobiliserende militairen, die nog in het arbeidsproces moeten worden opgenomen. Hij zorgt op de hoogte te blijven van de maatregelen, die genomen zijn in het belang van de individuele gedemobiliseerde en treedt met de Directeur van het G.A.B. in overleg over maatregelen, welke naar zijn oordeel nog genomen moeten worden.

Particulier initiatief

Ofschoon het Rijksarbeidsbureau de enige wettelijk bevoegde instantie is voor openbare arbeidsbemiddeling, is de gedemobiliseerde niet verplicht de bemiddeling van het G.A.B. in te roepen. Indien hij buiten dit bureau om een hem passende werkkring kan vinden, is er geen bepaalde noodzaak, zich bij het G.A.B. te melden, tenzij hij gebruik wenst te maken van de gelegenheid, de gesloten arbeidsovereenkomst en het aangeboden werk te doen beoordelen door het Hoofd van het Gewestelijk Kantoor van de Sociale Dienst van het Ministerie van Oorlog en de ambtenaar van het G.A.B. In het belang van ieder vestigen wij er de aandacht op, dat men zich, om in aanmerking te komen voor een overbruggingsstoeleage, moet doen inschrijven als werkzoekende bij het G.A.B. (art. 9 van de demobilisatiebeschikking no. 4).

Deze bepaling geldt echter niet voor hen, die NIET als werknemer worden beschouwd. De praktijk ten aanzien van dit artikel zal dus zijn, dat de demobilisant, die niet direct passend werk vindt, zich voor overbruggingsuitkering wendt tot de Sociale Dienst, welke in eerste instantie, eventueel in overleg met het G.A.B. zal moeten beslissen of hij als werknemer dient te worden beschouwd.

Wij wijzen er nadrukkelijk op, dat het van het grootste belang is dat de gedemobiliseerde, zodra zijn militaire bezoldiging eindigt en hij nog niet in eigen onderhoud kan voorzien, onmiddellijk de nodige stappen verricht tot het verkrijgen van zijn overbruggingsuitkering zonodig met inbegrip van de inschrijving bij het G.A.B.

Uitbetaling van deze uitkering met terugwerkende kracht is praktisch niet mogelijk en zeker niet over een termijn waar men niet heeft voldaan aan de verplichting tot

inschrijving bij het Arbeidsbureau.

Zoals gezegd, is de arbeidsbemiddeling als openbare functie toevertrouwd aan de G.A.B.'s. De vraag rijst nu: „Wat doet het particulier initiatief, met name de Demobilisatieraden en comité's om te bevorderen, dat de demobiliserenden zo spoedig mogelijk aan passend werk kunnen worden geholpen. De moeilijkheden verschillen plaatselijk, de werkwijze is aan de behoefte van plaats of streek aangepast. Wij willen hier dan ook slechts de grote lijnen aangeven.

1. De demobilisatieraden zoeken de te verlenen hulp vooral in voorbereiding (voorzorg).
2. Onder voorbereiding valt in de eerste plaats, het opwekken van de werkgevers in de streek — waarbij vooral de bonafide kleine werkgevers niet vergeten worden — om hun deel tot een bevredigende oplossing bij te dragen.
3. Met dit activeren van de werkgevers gaat samen een inventarisatie van de te verwachten werkgelegenheid en waar mogelijk is het tot stand brengen van het contact tussen oude (of nieuwe) werkgever en de demobilisant, nog vóór hij in Nederland teruggekeerd is.
4. Dreigt plaatselijk een tekort aan werkgelegenheid dan zal naar aanvullende vraag in de omgeving moeten worden uitgezien.
5. Indien werkgelegenheid aanwezig blijkt, dient te worden nagegaan of de huisvesting geen moeilijkheden biedt. Immers, indien er wel werk maar geen huisvesting aanwezig is, zal de gedemobiliseerde noodgedwongen toch elders werk moeten zoeken.
6. Maatregelen, ondernemingen e.d., dieneen gezonde werkverruiming ten gevolge kunnen hebben, verdienen uit dien hoofde de steun van de demobilisatieraden en comité's.

Scholing in het particuliere bedrijf

De toekenning van een trainingstoeslag geschiedt bij beschikking van de Directeur van het Rijksarbeidsbureau. In deze beschikking worden de voorwaarden waaronder de toeslag wordt toegekend opgenomen.

De voorwaarden zijn:

- 1e. De werkgever verplicht zich de gedemobiliseerde tot uiteindelijk volwaardig vakman op te leiden in zijn bedrijf.
- 2e. Het door de gedemobiliseerde te volgen leerprogramma van de te verrichten werkzaamheden, moet door de Directeur-Generaal van het Rijksarbeidsbureau zijn goedgekeurd.
- 3e. Dagen, waarop verzuimd is, gelden niet mee voor de maximum termijn van scholing.
Over die dagen wordt geen trainingstoeslag uitbetaald. Deze termijn is dus bij verzuim zoveel later verstreken.
- 4e. Na de scholingstijd zal gebrek aan vakbekwaamheid geen reden meer kunnen zijn om de gedemobiliseerde te ontslaan.
- 5e. Het bedrijf zal alle medewerking verlenen bij de eventueel vanwege het Min. v. Soc. Zaken uit te oefenen controle op de scholing.
- 6e. De toeslag wordt door de werkgever aan de betrokken gedemobiliseerde uitgekeerd, tegelijk met het eigenlijke loon.

- 7e. Geen arbeider mag tengevolge van deze scholing ontslagen worden.
- 8e. Het bedrijf betaalt de gewone lasten ingevolge de diverse wettelijke en in het bedrijf algemeen geldende sociale bepalingen zoals rentezegels, ziekte-, ziekentfonds- en ongevallenpremie, kinderbijslag, vacatiefonds, pensioenfonds, e.d. Deze kosten worden voor de op scholingsvoorwaarden arbeidende demobiliserende berekend over het loon met inbegrip van de toeslag.

Taak van het particulier initiatief

Het valt niet te ontkennen, dat de financiële regeling wel een groot deel der aan de scholing verbonden kosten op de schouders der ondernemers legt, waardoor het voor de kleinere bedrijven wel eens moeilijk zou kunnen zijn tot scholing van gedemobiliseerden over te gaan. Meer nog dan bij het opnemen van gedemobiliseerden, die geen scholing nodig hebben, wordt dan ook een beroep gedaan op het inzicht en de „goodwill” van de werkgever.

Het is niet voldoende dat enkele organen zich verbinden, de gedemobiliseerden te scholen. De organisaties moeten ook kunnen beschikken over een voldoende aantal bedrijven waar dit kan geschieden. Vooral zolang het huisvestingsvraagstuk nog zo moeilijk ligt, is het van groot belang, dat deze bedrijven behoorlijk over het gehele land verspreid zijn.

Hier ligt dus de taak voor de werkgevers.

Tot besluit van dit overzicht volgt hieronder een lijst van Organisaties, die voor de scholing van gedemobiliseerden belangstelling hebben.

Vereniging tot bevordering van Slagersvakonderwijs,

Veemarktplein 41, Utrecht.

Stichting Ned. Vakopleiding voor Opticiens,

Spui 23/27, Amsterdam-C.

Vereniging tot bevordering van Electro-technisch Vakonderwijs in Nederland,

Tesselschadestraat 7, Amsterdam.

Stichting Leerlingwezen, Horeca-bedrijven”,

Nieuwe Uitleg 27, 's-Gravenhage.

Demobilisatie-commissie Rijn- en Binnenscheepvaart,

Westerstraat 56, Rotterdam.

Het Station voor Maalderij en Bakkerij, Wageningen.

Stichting Vakopleiding Bouwbedrijven,

Benoordenhoutscheweg 21, 's-Gravenhage.

Centrale Opleidingscommissie Grafisch Bedrijf,

Van Eegehenstraat, Amsterdam-Zd.

De Bond voor Auto- en Garagehouders „BOVAG”,

Sarphatistraat 26, Amsterdam-C.

De Commissie van de Vakopleiding in de Edelmetalenverheid- en handel,

Van der Spiegelstraat, 's-Gravenhage.

De Vakgroep Schoorsteenvegerijen,

Nieuwe Kerkstraat 50, Amsterdam-C.

De Stichting tot Bevordering van de Vakopleiding in de Schoenmakerij en Schoenhandel,

Bazaarstraat 38, 's-Gravenhage.

Stichting Bemetel, Koninginnegracht 37, 's-Gravenhage.

Gasbedrijven, Waterleidingsbedrijven en Loodgieterscommissie Vakopleiding Gawalo,

Essenlaan 10, Bloemendaal.

Commissie Vakopleiding Stucadoorbedrijven,

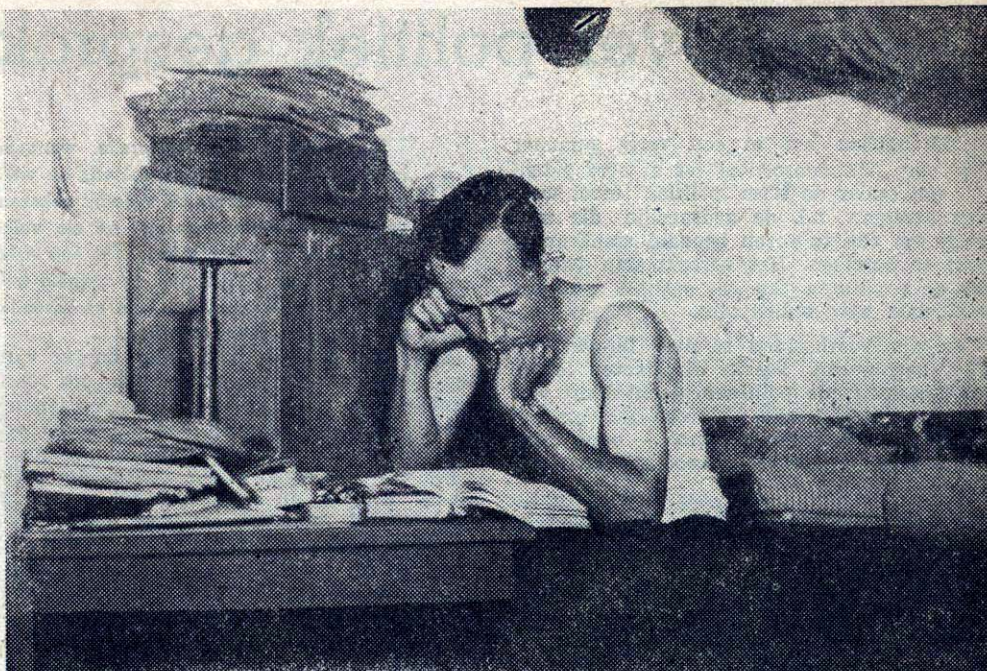
Vondelstraat 40, Amsterdam (Z).

Kleermakers-Vakopleiding,

Bezuidenhout 173, 's-Gravenhage.

Commissie Vakopleiding, Smederijbedrijf,

Baanstraat 16, Utrecht.

KNIL Korporaal Kionka repareert overdag auto's en studeert 's avonds techniek. Hij behaalde op de Militair Technische Avondschool een volwaardig Ambachtsschool-diploma. Is thans bezig met electro-techniek. De tangsi is zijn studeerkamer. Wat doe jij aan je toekomst? Neem een lesje of. . . krijg een lesje!

Een oproep aan de werkgevers

De Centrale Werkgeversorganisaties hebben zich met de volgende oproep tot de Nederlandse werkgevers gewend:

IN aansluiting op besprekingen door Prins Bernhard gevoerd met het Bestuur van de Stichting van de Arbeid, vraagt de Raad van Bestuur in Arbeidszaken — als gemeenschappelijk orgaan van de Centrale Werkgeversorganisaties — Uw volle steun bij de herplaatsing van de gedemobiliseerde militairen, na hun terugkeer uit Indonesië. Tussen Juli '49 en Februari '50 worden naar schatting 36.000 man gedemobiliseerd. Zij en de tienduizenden, die later volgen, hebben recht op voorrang bij het verkrijgen van een werkkring. De verwezenlijking van dit recht berust bij U, Nederlandse werkgevers.

Blijkens de inlichtingen aan ons verschaft door de verschillende militaire instanties mag worden aangenomen, dat van de te demobiliseren 36.000 man ongeveer 10% thuis hoort in de landbouw-sector, 60% als handarbeider in industrie-, handel- en transportbedrijf, 20% in administratieve functies bij bedrijfsleven en overheid, terwijl van de resterende 10% nog niet te zeggen valt in welke sector zij zouden moeten worden ondergebracht.

Zeer vele gedemobiliseerden kunnen zich beroepen op artikel 5. lid 1 van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945, dat de werkgever verplicht zijn vroegere werknemer, wiens arbeidsverhouding door militaire dienst is beëindigd, in zijn oude positie te herstellen. Talloze anderen blijven over, die aan dit artikel geen rechten kunnen ontlenen, maar voor wie niettemin een plaats moet worden gevonden. Met name is dit het geval met vele van de ca. 9000 oorlogsvrijwilligers, mannen van uiteenlopende leeftijd, die terstond in 1945 op de bres gesprongen zijn, toen op het Nederlandse volk een beroep gedaan werd om zich beschikbaar te stellen voor de bevrijding van onze overzeese gebiedsdelen. Wij

menen van U te mogen vragen aan de plaatsing van gedemobiliseerden mede te werken door naleving van de volgende richtlijnen:

a. De werkgever neemt zijn vroegere werknemer bij aanmelding terstond in dienst, overeenkomstig het bestaande voorschrift.

b. Men voorzie in het komende jaar nooit in een vacature zonder zich bij één of meer der betreffende adressen er van te hebben vergewist, dat er geen uit Indonesië teruggekeerde militairen voor de vervulling van de vacature beschikbaar zijn. Indien voor aanstelling in een bepaalde functie een maximum leeftijdsgrens gesteld is, is het redelijk deze grens voor gedemobiliseerden tenminste met de door hen in militaire dienst doorgebrachte tijd te verhogen.

c. Verwacht wordt, dat iedere werkgever, die 25 of meer mannelijke werknemers in dienst heeft, binnen zeven maanden na heden, op iedere 35 man tenminste één gedemobiliseerde in dienst neemt of herplaatst.

Anders geformuleerd: *alle werkgevers met 25 man of meer personeel plaatsen vóór Februari a.s. aan gedemobiliseerden 3% van hun personeelsbezetting.* Voor werkgevers met minder dan 25 man personeel kan geen richtlijnen in een percentage worden gegeven.

d. Voor deze laatste werkgevers, evenals voor de grotere, gelde, dat *bij iedere aanstelling van mannelijk personeel slechts tot aanneming van anderen dan gedemobiliseerden wordt overgegaan, indien vaststaat dat het bedrijfsbelang zulks onherroepelijk eist.*

Onze Raad is van plan t.z.t. nadere mededelingen te doen over de wijze, waarop werkgevers in de verschillende bedrijfstakken en de overheidsorganen hun medewerking aan de plaatsing hebben verleend. Wij spreken de verwachting uit, dat deze oproep niet tevergeefs zal zijn gedaan.

Over politiek gesproken . . .

WIJ hebben het in een vorig nummer van „Wapenbroeders” er al over gehad wat onder de term „politiek” moet worden verstaan, n.l. de gedragslijn, die men volgt om een te voren bepaald staatkundig doel te bereiken. Het spreekt dan vanzelf dat de resultaten van dat streven van verschillende aard zullen zijn.

Er zijn voorbeelden te over binnen ons aller herinnering waarin dit streven leidde tot dictatuur; de politieke geschiedenis van ons eigen land bewijst ons, dat het ook anders — en naar wij aannemen — beter kan: het kan leiden tot een democratische staat.

Allereerst dan toch weer een definitie van het woord democratie. Er zullen er waarschijnlijk zijn, die zich afvragen waarom „Wapenbroeders” zo schoolmeesterachtig gesteld is op het afvuren van definities.

De zaak zit zo, dat er meer onrust, ruzie en onenigheid ontstaat doordat de mensen in hun dispuuten langs elkaar heen praten: hetzelfde woord gebruiken voor geheel verschillende dingen en begrippen, dan door werkelijk verschil van overtuiging.

En als er een voorbeeld nodig mocht zijn om deze „begripsverwarring” te illustreren: aan beide zijden van het ijzeren gordijn verklaart met de democratie aan te hangen en, gezien de praktische uitleg, die beide zijden eraan geven, blijkt dus wel hoe gevaarlijk en misleidend het kan zijn zo maar rustigweg termen te gebruiken in het dispuut zonder vooraf vast te stellen wat de door de beide disputerende partijen aanvaarde betekenis van die termen is.

Daarom dus wie voorliefde voor korte heldere definities. Wat nu verstaan wij onder „democratische staat”?

Men spreekt van democratie, wanneer in een staat het grootste deel van de wetgevende macht berust bij vrijelijk gekozen vertegenwoordigers van het gehele volk. Met andere woorden, wanneer in een staat het volk door middel van in vrijheid gekozen vertegenwoordigers een beslissende stem heeft in regeringszaken.

Aan deze definitie kan ieder burger van een democratische staat — dus ook Jan Punt — zijn plichten en rechten ontleen; daaruit kan hij afleiden wat hij MAG en wat hij MOET doen en laten.

Zo min als enig ander stelsel op welk gebied ook, is de democratische staat op een gegeven moment compleet en onverwacht ter wereld gekomen.

Zij is de huidige fase van de ontwikkeling van de staatsvormen sinds het begin van de menselijke samenleving in georganiseerd verband. Het heeft weinig zin zich te verdiepen in speculaties hoe de mens zich — in politiek opzicht — in de oertijd gedragen heeft. De diverse staatsvormen van de oudere cultuurvolkeren allen te bespreken zou niet alleen een langdurige geschiedenis worden — te langdurig voor „Wapenbroeders” — en zeker voor Jan Punt — maar ook weinig nut hebben, daar vanaf de Middeleeuwen de cyclus van de geschiedenis zich vrij getrouw opnieuw afspeelt langs dezelfde lijnen.

In de Middeleeuwen was de absolute monarchie de meest voorkomende staatsvorm.

(Een absolute monarchie is een staat waarvan het hoofd: de „monarch” — alleen-heerser alle gezag en wetgevende macht uitoefent.

En in de middeleeuwen stond aan het

hoofd van de staat een vorst, die naar eigen inzicht beschikte over het wel en wee van zijn onderdanen. Van de persoon van zo'n monarch hing het dus af of zijn onderdanen meer wel dan wee ondervonden of omgekeerd.

Toen echter de technische kennis van de mensheid toenam en meer in het bijzonder toen door de uitvinding van de boekdrukkunst de mensheid in breder lagen de gelegenheid kreeg zich te ontwikkelen en te bekwamen in de takken van wetenschap van die tijd, groeide ook de belangstelling van het volk voor de wijze waarop het geregeerd werd. De vorsten kwamen tot de soms onverwachte en pijnlijke ontdekking, dat het wenselijk werd die belangstelling niet alleen maar als een voldongen feit te aanvaarden, doch ook, dat zij niet langer de uit die belangstelling geboren critiek als onbelangrijk terzijde konden leggen. Zij moesten rekening houden met de opvattingen en wensen van het volk.

De geschiedenis van het Nederlandse volk geeft een zeer duidelijke weergave van die ontwikkelingsgang van absolute monarchie (in wezen een totalitaire staat) tot de constitutionele monarchie (waarin de vorst door een grondwet gebonden is) dwz. tot de democratische staat.

Het Nederlandse volk heeft altijd blij gegeven — doet dat nog — van een zeer sterk uitgesproken individualisme. Dit blijkt wel uit het feit, dat ook na de laatste wereldoorlog hetzelfde grote aantal politieke partijen van voorheen weer het hoofd opstak.

Deze omstandigheid heeft tot de snelle ontwikkelingsgang van de democratische idee in ons land in hoge mate bijgedragen.

Want al in de vroege middeleeuwen weten de zeer uiteenlopende volksgroepen, die dan de bevolking van Nederland uitmaakten, van de regerende vorsten tal van voorrechten af te dwingen. Dit ging zelfs zover, dat het absolute gezag van de vorst zich niet veel verder uitstrekte dan het platteland, terwijl hij bij zijn gezagsuitoefening over de relatief dichtbevolkte steden door verdragen en verleende rechten, z.g. privilegien werd gebonden en de steden een voor die tijden grote mate van autonomie genoten, bijna staatjes binnen de staat vormden en slechts in enkele gevallen gehouden hun vorst te gehoorzamen en bij te staan.

Zolang nu de vorsten deze door de steden moeizaam verworven rechten erkenden bleef de aangename verhouding van pails en vree gehandhaafd. Bestond een vorst het echter op die privilegien inbreuk te maken, dan placht het tot krachtige en duidelijke protesten te komen.

Filips II was een monarch van de absolute richting. Hij stoorde zich niet opvallend aan der steden privilegien en het onmiddellijke gevolg was, dat het gehele Nederlandse volk het erover eens was, dat hier iets aan gedaan moest worden.

De Tachtigjarige oorlog brak uit en toen de rook wat opklaarde stond daar de vrije en onafhankelijke staat der Zeven Verenigde Provinciën.

De Zeven Verenigde Provinciën werden bestuurd door de afgevaardigden der provincien onder leiding van een Raadspensionaris. Ofschoon alweer een stap in de richting van de democratische staat, ontbrak er — naar onze tegenwoordige ziens-

(vervolg op pag. 13)

De geboorte der democratie herdacht.

Toen dezer dagen H. M. de Koningin en Z. K. H. Prins Bernhard Haarlem bezochten, werd het Koninkrijk Paar een reproductie aangeboden van het beroemde charter van 1245, waarbij Graaf Willem II aan Haarlem stadsrechten verleende.

Schoolfoto van revolutionairen

Wat is er van die terecht gekomen?..... Hoe verging het die jongen?..... Die vragen stelt men zich wanneer men oude schoolfoto's ziet, met jongens met korte broekjes en kniekousen, waaruit meer of minder eerbiedwaardige leden van de maatschappij groeiden. Zeer merkwaardig is een Moskouse schoolfoto, in 1935 genomen. Daarop ziet men de studenten van de hogeschool der revolutie, (overigens zonder kniekousjes) waarop Moskou toen zijn hoop vestigde. Het zijn allen buitenlanders, die het Russische staatsburgerschap verwierven en als leden van de Komintern-staf in Moskou werkzaam waren. Revolutie is een vak, waarin men zorgvuldig geschoold moet worden; een revolutie lukraak, een opstand die spontaan uitbreekt, zoals vier en een halve eeuw geleden het Kaas- en Broodvolk in Noord-Holland de vaan van de revolutie liet wapperen, zoiets is hopeloos uit de tijd. Wie ergens op Java zweetdruppels wijdt aan een middenstandsdiplooma, weet hoe deugdelijk men in onze tijd overal, maar dan ook overal op wordt voorbereid.

Gottwald en de godsdienst

De jaargang 1935 van de hogeschool der revolutie heeft het ver gebracht. Die tweede daar van links, met die krullekop, is niemand anders dan Gottwald. Hij heeft de lessen van Moskou goed in praktijk gebracht, al viel het in Tsjecho-Slowakije niet gemakkelijk, eer hij de macht in handen had. De Februaridagen van 1948 te Praag bewezen, dat het communisme nog geenszins van zijn revolutionaire plannen afstand had gedaan. Gottwald is niet met halve maatregelen tevreden. Het woord van Marx, dat „godsdienst opium voor het volk” is, wil er bij de hedendaagse communisten nog niet helemaal uit, al spreekt men er dan niet over. Op het ogenblik is Gottwald en het hele apparaat van de communistische staat gewikkeld in strijd met de R.K. kerk, bisschoppen zitten als gevangenen in hun paleizen, herderlijke brieven bereiken de gelovigen niet meer. Een door de staat op touw gezette „katholieke actie” heeft de functies van bisschoppen trachten over te nemen.

Het Tsjechische katholicisme is het antwoord op de maatregelen van de staat niet schuldig gebleven. Aan de priesters is opdracht gegeven de herderlijke brieven die hen bereiken voor te lezen, ongeacht strafmaatregelen. In het zeer katholieke Slowakije hebben zich gevallen van verzet voorgedaan, waarbij de boerenbevolking de priesters beschermde.

Dimitroff faalde

De foto van 1935..... In de linkerhoek zit een man met een weelderige haardos, een man die zich faam had verworven door de wijze waarop hij Goering te woord stond: de Bulgaar Georgi Dimitroff. Hij behoorde tot de meest vooraanstaande revolutionairen van het communisme. Negen jaar lang was hij secretaris van de Komintern, tot Stalin in 1943 de Komintern ontbond..... hij wilde in de dagen dat het voor Rusland er op of er onder ging, de vriendschap van de wettelijke geallieerden niet te veel afbreuk doen. De gedachte van de revolutie raakte op de

achtergrond. Tijdelijk, zoals thans is gebleken.

Dimitroff was ontegenzeggelijk een man van moed. Toen hij voor de Rijksdagbrand terecht stond, riep hij tegen de nazi's, wanneer een getuige niet kon worden gevonden: „Kijk maar eens in de concentratiekampen”. Dimitroff werd niet veroordeeld, de zwakzinnige Nederlander Van der Lubbe stierf voor de Rijksdagbrand op het schavot. Toen het Rode Leger Bulgarije bevrijdde in 1944 keerde Dimitroff naar zijn geboorteland terug: communistisch eerste minister, maar reeds een oud en vermoeid man. Onlangs gingen er geruchten dat hij bij Moskou uit de gratie zou zijn geraakt omdat zijn communisme een teveel aan Bulgars nationalisme zou vertonen. Dimitroff keerde terug naar Rusland. Hij is er thans, 67 jaar oud, overleden in een sanatorium.

De Bao Dai is progressief

Op de foto staat ook de Italiaan Togliatti, thans leider van de communistische partij in Italië en geheel rechts ziet men Ho-Tsji-Minh. Ook hij poogt carrière te maken. Hij leidt nu al jaren de opstand in Frans Indo-China, waartegen een Franse legermacht van 125.000 man in het veld is. Van Ho-Tsji-Minh zal voor een niet gering deel het lot afhangen van Zuid-Oost-Azië. Onderhandelings die de Fransen voerden om met hem tot overeenstemming te komen over een Indo-Chinese federatie als deel van de Franse Unie, liepen tenslotte op niets uit. Als tegenzet lieten de Fransen de voormalige keizer van Indo-China, Bao Dai uit Frankrijk naar Indo-China komen. De keizer is nu dus de tegenhanger van Ho-Tsji Minh. Hij heeft

De Zwitserse Tour de France-renner Kubler besteeg, na het rijden van zijn etappe, een meer warmbloedig vervoermiddel dan zijn stalen vehikel. We zien hem hier een rondje maken op een ezeltje. „Geef mij maar een fiets” zei hij na afloop.

zichzelf uitgeroepen tot president, al heet hij nog altijd Bao Dai oftewel: de grote beschermer! Zijn vrouw draagt de poëtische naam van Nam Phuong, hetgeen betekent: Geurige koelte uit het Zuiden! Bao Dai is in Frankrijk op school geweest, hij is op en top Fransman geworden en reeds als keizer schafte hij de knieval voor zijn persoonlijkheid af.

J. Th. Balk.

Over politiek gesproken

(Vervolg van pag. 12)

wijze — nog wel het een en ander aan. Alleen de zeer welgestelden namelijk hadden kiesrecht en derhalve invloed op het staatsbestuur, op de politiek.

Wel was een democratische idee, dat de afstammelingen van Prins Willem van Oranje, voorvechter van Nederlands vrijheid, slechts uitvoerende macht bezaten en wel voornamelijk op militair terrein. En ondanks alle — voor die tijden natuurlijk — streven om de stadhouders meer macht te geven, bleef de burgerij daar toch wantrouwig tegenover staan en kwam het nooit zover. Het is overigens wel duidelijk, dat in het algemeen de stadhouders zelf ook niet bijzonder op vergroting van hun macht gesteld waren. Zij waren en bleven de eerste dienaren van de staat.

Zelfs in naam vermeden zij het koningschap, zij bleven zich stadhouder noemen.

De Nederlandse Grondwet in haar eerste vormen vertoont nog enige sporen van en herinneringen aan het systeem der absolute monarchie, die dan elders ter wereld reeds snel aan het verouderen is. De Grondwetsherziening van 1848 wiste dan ook deze sporen uit en maakt de Nederlandse vorsten tot constitutionele monarchen.

Zo heeft in Nederland de geleidelijke democratisering plaats gevonden, met het resultaat, dat heden ten dage de Nederlandse staat als een voorbeeld van moderne democratie genoemd mag worden.

De democratie is ons Nederlanders niet aangewaaide.

Er is voor gestreden met de pen en met het zwaard.

Der keuren God, Floris V, Vondel de dichter, Grotius en Kenau Simons Hasselaar en Laurens Jansz. Coster zij allen zijn bouwers geweest aan ons erfdeel: een vrij, democratisch Nederland.

De drijfveer, de oorzaak is geweest de interesse voor het staatsbestel, voor de politiek. Wij, die dit erfdeel zo in de schoot geworpen kregen zijn misschien maar al te vaak geneigd het als vanzelfsprekend te aanvaarden, dat men in vrijheid leven kan, in vrijheid mag meehelpen te bepalen wat het doel van ons politiek streven zal zijn. Het is niet zo vanzelfsprekend. De jaren, die achter ons liggen en de dreiging van de komende tijden bewijzen ons dat. Het bewijst ons, dat het nog steeds nodig is, dat men gereed staat dit geestelijk erfdeel te verdedigen met al zijn krachten, van vuist en van hoofd.

Het bewijst ons, dat het nodig is, dat Jan Punt zich blijft interesseren of gaat interesseren voor de politiek. In zijn eigen belang.

De kleine dingen van alledag

Radarinstallatie voor Rotterdamse haven

Binnen afzienbare tijd zal men ook bij potdichte mist de hele vaarweg van Hoek van Holland tot Rotterdam kunnen navigeren. Dit zal mogelijk worden gemaakt door het plaatsen van 5 tot 7 vaste radarstations, die ieder een afstand van 4 km. voor hun rekening nemen en in radiotelefonische verbinding zullen staan met de loodsen aan boord van in- en uitvarende schepen. Voor dit project wordt thans door het Nederlandse Radar Proefstation te Noordwijk aan Zee de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas tot en met het grote havencomplex in radarbeeld gebracht.

Wanneer deze radarstations voltooid zullen zijn, zal Rotterdam over een installatie beschikken, die zijns gelijke in het buitenland niet heeft" vertelde de directeur van het Nederlandse Radio Proefstation, de heer J. M. F. van Dijk. Liverpool heeft wel een dergelijke installatie, maar die bestrijkt slechts de monding van de Mersey en ook zijn er kleinere stations op het eiland Man en op verschillende plaatsen in de Verenigde Staten en Canada.

In Rotterdam zal men echter reeds bij het beloodsen op zee per radar geassisteerd kunnen worden, vervolgens bij het binnenvaren van de pieren en dan gedurende de gehele Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas, tot het schip veilig aan de

kade ligt.

Men verwacht dat de opgedane ervaringen en ontdekkingen bij de onderzoekingen van zoveel belang kunnen zijn, dat aan export van deze verbeteringen en uitvindingen kan worden begonnen.

Automarkt te Rotterdam

Na Zutphen, die de primeur had van Nederland's Eerste Auto Veiling heeft ook Rotterdam zijn eerste automarkt gehad en wel in de hallen van de Rotterdamse veemarkt. De opzet van deze veiling is om vooral aan kopers van tweede-hands auto's een betere garantie te geven voor de kwaliteit van hun aankoop. Een notaris houdt een oogje in 't zeil en dus maakt het geheel een bonafide en solide indruk.

De animo op de eerste dag was al heel groot; bijna 50 wagens, variërende van een Fordje uit 1932 tot een splinternieuwe Renault — werden geveild en brachten behoorlijke prijzen op. Voortaan zullen elke Vrijdag op de terreinen van de veemarkt veilingen worden gehouden.

Gas en olie in Drente

Men is momenteel druk bezig met het onderzoek naar het voorkomen van aardolie in Nederland. Men is bezig met proefboringen te Andel (N-B), Steenberg (N-B), De Wijk (Meppel) en binnenkort zal men ook een proefboring maken bij Dwingelo. Bij de boring te De Wijk trof men ook een kleine hoeveelheid gas aan. Vorig jaar heeft men bij Coevorden ook gas waargenomen en het ligt in de bedoeling in de naaste toekomst in de omgeving van de vondst nieuwe boringen te doen, teneinde te kunnen vaststellen of het zich in de bodem bevindende gas geëxploiteerd kan worden.

„Kees de dollarkoning" in arrest

De doanerecherche heeft de hand gelegd op K. P., bijgenaam „Kees de Dollarkoning" en diens vriend G., die gestolen travellercheques in dollars tegen de „zwarte" koers van f 4.95 hadden verkocht aan een K.L.M.-vlieger aldus „Het Parool". De koper was niet bekend met de herkomst van de cheques.

In Augustus 1948 ging een Amerikaanse tourist op stap met enige dames uit de Amsterdamse onderwereld en de volgende dag ontdekte hij, dat zijn reischeques waren verdwenen.

De nummers, die hij had genoteerd, werden via American Express doorgegeven naar de instanties, die in de nummers van gestolen papieren zijn geïnteresseerd. Niet lang geleden werden zij in New York aangeboden, wat het opsporingsapparaat in actie bracht.

Het onderzoek wees uit, dat de vlieger voor 150 dollar aan cheques op het Rembrandtplein te Amsterdam had gekocht van „Kees".

Binnenkort zullen „Kees" en zijn kameraad G. voor de economische politierechter moeten verhalen, hoe zij aan de cheques zijn gekomen.

't Eerste licht over de stad.

Uit: Mensen v.d. straat

Die brievenbussen toch!

(Belevenissen van een Gelderse busconductrice).

Enige tijd geleden schreef deze zelfde conductrice over haar bus-belevenissen in ons blad en wij verzochten haar toen om nog eens iets over haar werkelijk amusante ontmoetingen met passagiers te vertellen. We laten onze conductrice thans aan het woord:

IN Nede kwamen ze in de bus, twee mannen met hun vrouwen. Echt mensen van buiten, voor wie het een hele gebeurtenis is, als ze eens een reis per bus gaan maken.

De beide mannen namen plaats op de eerste zitplaatsen, de vrouwen direct er achter. „Veer kaartjes mow hebben” zei één van de mannen en maakte een gebaar naar de vrouwen, waarmee hij maar wilde zeggen, dat die er ook bij hoorden. „Waar naar toe?”, vroeg ik.

„Jao, wiej mot daor achter Barchem argens wean, daor waar zon brevenbusse aan de weg steet”.

„Waar is dat dan?”

„Waar zon brevenbusse steet. Daor bieje zon schuunsen diek, den uitkump bai Diekebuur”.

„O, dat is zeker bij de Dolle Hoed”, merkte een der passagiers op.

„Wableef?”

„Achter hotel „De Dolle Hoed”, bedoel ik”, zei de passagier.

„Jao, dat kan wal, door mow der dan mar oet gaon, dan finne wie het wal”. Onderweg werd de „brevenbusse” nog verschillende malen het onderwerp van het gesprek met de medepassagiers,

maar niemand wist precies, waar het was.

In Borculo waar de bus even stilstond, merkte een der vrouwen, na wat rondgekeken te hebben, plotseling op: „Hoo mow dat ding now laoten stille staon? Ik hebbe al es ekeken, maor ik zee heemaole neet van dee knöppe, zoo als ze ons ezeg hebt, waoj zo op kunt drukken”.

„Ik okke neet” zei één der mannen, „maor ik zal de juffer zo wal vraogen. Ieje mut nicht bange wean. Moar kunne ieje now zo zeen, waor of wir wean mut. Dat dinge geet ja zo vlugge, ieje bunt veurbieje veur aj der arge in hebt. Dat kuj toch neet ziën”. Het was een der vrouwen, die dit naar voren bracht.

„Weas mor nicht bange, ik zal geregeld oet 't raam kieken, of ik en brevenbusse zie, dan kloppe ik wal op de roete waar den skaffeur achter zit”, troostte een van de mannen.

Achter Borculo stapte weer iemand in, die vlak bij hen kwam zitten. Hij zat nog niet lang, of ook hij werd geraadpleegd over de stopplaats bij de „brevenbusse”. Maar helaas, ook hij kon geen raad geven.

Weer een eind verder, bij de volgende halte, stapte iemand in, die in de buurt bekend bleek. Niet lang daarna kwam de „brevenbusse” in zicht en stopte de bus. Uit vier monden klonk het: „Jao, jao, naw zee et al, wie bunt er. Kiek maor, daor steet Gartjan ok al mit peerd en korre um uns te haolen”.

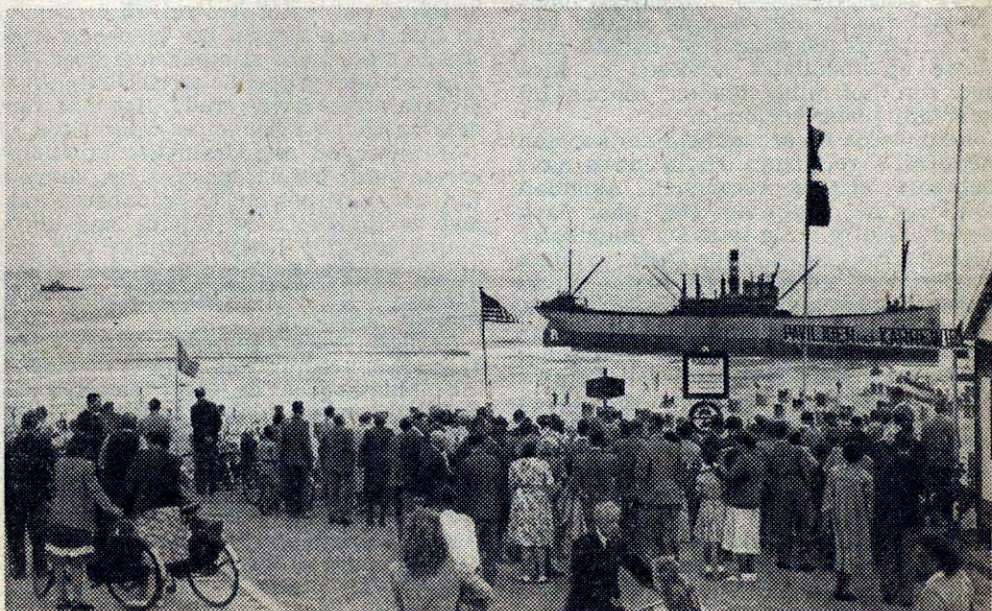
Zichtbaar opgelucht stapten ze uit, blij dat het zo goed was afgelopen. Ze knikten vriendelijk tegen de passagiers, toen de bus weer wegreed.....

Die andere brievenbus, voor een brief naar Pappie overzee.

Nieuwe brandweerladder voor Amsterdam.

Beneden: De Amsterdamse brandweer heeft een nieuwe stalen ladder in gebruik genomen, ter vervanging van de tot dusver gebruikte houten ladder. Hierdoor is de Amsterdamse brandweer in het bezit gekomen van een der modernste volautomatische autodraailadders van ons land. De ladder heeft een uitschuiflengte van 27.30 meter, welke nog vergroot kan worden met 2 meter, door het uitschuiven van een laddertje aan de top. De nieuwe ladders zijn geheel in profielstaal uitgevoerd. Een speciale constructie doet de ladders automatisch over elkaar naar voren schuiven, wanneer er bruusk geremd wordt.

Op 17 Juli jl. werd opnieuw een poging gedaan om de „G. A. Banck”, die nog steeds op het Bloemendaalse strand zat vlot te krijgen. Het gelukte echter niet. Bij de poging van de 29ste Juli kreeg men het Zweedse stoomschip echter vlot en het is thans naar Amsterdam gesleept.

Een oud-tabakker vertelt

SAIID Abdullah's mannelijke schoonheid, aangename manieren en welverzorgde uiterlijk werden hem na zijn vaders dood noodlottig. De mooie lichtbruine Javaanse meisjes kostten hem handenvol geld. Toen de bodem van zijn schatkist in zicht kwam, nam hij een kloek besluit. Van de laatste goudstukken huurde hij een bemande zellprauw en laadde deze met Javaanse sarongs, Djocja's smeedwerk, koffie en thee.

Met Calcutta als doel werd koers gezet door de straat van Malakka. Alles ging goed, maar ter hoogte van de kust van het Sultanaat Deli, stak er een storm op en deze sloeg Abdullah's hulkje aan stukken. Een hem goedgezinde golf spoelde hem aan op het smalle zanderige strand. De Maleier, die hem vond, geleidde hem voor de troon van Sultan Tungku Mahmud, Vorst van Deli.

In dit land ontdekte Abdullah peper en tabaksbomen, die groter waren dan de Javaanse variëteit..... en een jonge schone vrouw. Zij was de zuster van Sultan Mahmud. Omdat de laatste prijs stelde op Abdullah's adviezen en hem aan zijn hof wilde binden, schonk hij hem zijn zuster tot bruid.

Haar liefde en schoonheid vermochten Abdullah's verlangen en heimwee naar Surabaja niet te overwinnen. Abdullah reisde in het begin van 1863 naar Java met de belofte terug te keren. Abdullah's verhalen over peper en de Delische tabak vonden eerst geen gehoor, totdat hij in contact kwam met twee Java'se firma's, die wel oren hadden naar een commerciële verkenning. Zij rustten een schip uit en op 1 Mei 1863 werd van Batavia koers gezet naar de monding van de Deli-rivier.

Op het allerlaatste moment werd aan een zeer jong employé van de Rotterdamse tabaksfirma P. v.d. Arend, in Surabaja door één der hierboven aangeduide firma's vertegenwoordigd, toestemming verleend de expeditie mee te maken. Deze jonge man, die verstand had van tabak, was Deli's pionier, Jacobus Nienhuys.

Het gehele epos van Nienhuys' strijd en arbeid hier te beschrijven zou ons te ver voeren. Wie hiervan meer wil weten die leze het belangwekkende boek „De

aarde van Deli" van Willem Brandt waaraan bovenstaande gegevens zijn ontleend.

Nienhuys legde de grondslagen voor de Deli tabakscultuur. Zijn doorzettingsvermogen, en zijn vertrouwen ontwikkelden het door Abdoellah ontdekte kruid tot een uniek product met wereldreputatie: het ongeëvenaarde Deli dekblad.

Eens in de zeven jaar

Met deze cultuur is het wonderlijk gesteld. Welke boer zou het in zijn kersepit halen om goed land zeven jaar of meer braak te laten liggen? Dat doen de Delische tabaksboeren omdat Nienhuys en zijn navolgers ontdekten, dat dit de enige methode was om van dezelfde grond weer een volwaardig product te kunnen oogsten.

Elk jaar wordt op andere gronden gewerkt en elk jaar heeft er een ontginning plaats. Dit heet het buitenwerk.

Deze z.g. buitenwerktijd valt samen met het afwerken van de vorige oogst in de fermenterschuur en de sorteerloosden. Zo'n landbouw-methode kan dan ook alleen in Deli worden toegepast. Dit is een historisch recht van de concessiehouders. Er is grond genoeg en Deli is maar dun bevolkt. Na de tabaksoogst mag de bevolking van de omliggende kampongs eenmaal padi verbouwen op de afgeoogste gronden. Daarna rust de grond zeven jaar of meer.

Aan deze unieke cultuur kwamen voor de oorlog nagenoeg geen mechanische middelen te pas.

De ontginning bestaat uit het openkappen van alle bestaande en dichtgegroeide hoofd- en ander afwateringen, het uitdiepen hiervan totdat ze droog zijn of totdat het water stroomt. De Delianen en hun tabak hebben het land aan stilstaand water, dat ziektekiemen door het 2 meter diep grijpende wortelstelsel van de tabak naar boven stuwt. Het blad van deze aangetaste bomen is waardeloos.

Wanneer nu alle drainages functioneren wordt begonnen met het kappen van het onderbos en de grondbewerking met de tjankol. De humus-laag blijft hierbij bovenop liggen. Er mag pas gebrand worden wanneer de grond is bewerkt en de humuslaag dus niet kan worden geblakerd.

Al deze werkzaamheden worden gedaan door het hulpvolk, terwijl de eigenlijke plantkoelies de oogst sorteren en de bladeren op lengte bundelen. Alle werkzaamheden geschieden volgens richtlijn van de maatschappij.

Witte pakken, zwarte sokken.

De tabaksemployé's waren ook gebonden aan ongeschreven wetten t.a.v. hun kleding. Ze liepen in een wit pakeantoeop — het z.g. Singapore jasje en broek. Bij nadering van een superieur wordt de staande kraag gesloten. De broekpijpen in zwarte sokken. Onhygiënisch deze zwarte sokken. Een tropenhelm op het wijze hoofd en een rotanstok met

maten erop in de hand. Deze stok diende om door prikken in de bewerkte grond te controleren of het werkvolk wel diep genoeg had getjankold! Deze stok was hem bij moeheid een steun en tegen slangen een wapen.

Een administrateur sloot zijn toetopjasje met vijf knopen, een assistent met zes. Knopen konden slechts per half dozijn worden gekocht. Verloor Jan de assistent er één, dan kostte hem dat een heel nieuw half dozijn. De baas had er altijd één voor het verlies. Het ging dan ook beter van een dorp dan van een stad!

In de oude tijd kostte een dozijn witte pakken ongeveer f 60.—. En tabaksboer die zichzelf respecteerde, had er altijd vier of vijf dozijn in voorraad. Met zo'n pak was hij te allen tijde gekleed. Hij kon ermee naar de kerk wat zelden gebeurde. Naar een receptie, naar Medan, naar een bruiloft (nog zeldzamer in Deli), naar een begrafenis en hij kon er zelf in worden begraven.

Vertroetelde bibit.

Als het nu in Holland herfst is, gaan de veldkoelies weer naar buiten. Zij betrekken dan de veldkoeliewoningen om de tabaksvelden te bewerken en plantklaar te maken met hun parangs en tjankols. Zo ongeveer met Sinterklaas wordt begonnen met de aanleg der kweekbedden en omstreeks Kerstmis wordt het eerste zaad aan de goede aarde van Deli toevertrouwd. Met Kerstmis werd gewoon doorgegaan met werken. De kweekbedden worden de eerste drie weken voorzien van een pajong van lalang tegen de felle hitte van de zon.

In deze tijd wordt een knap nummer-tje kweekkunst weggegeven. Er wordt bovendien netjes gewerkt. De plantjes worden vertroeteld. Vele getrainde vrouwen en jongens zoeken de bedden af naar zieke bibits. Wordt er maar ééntje op een bed aangetroffen dan wordt het gehele bed vernietigd.

Aanvankelijk kweekte elke afdeling haar eigen bibit. Later werden de kweekbedden van één of meerdere ondernemingen geconcentreerd op erkend gezonde gronden. Dit stelde hoge eisen aan de transportmiddelen. Er kwamen vrachtauto's in gebruik. De tabaksboer paste zich aan de nieuwe tijd aan.

Kort voor Wereldoorlog II begon men met het mechanisch steriel maken van bibitgronden. Een assistent — ergens in Deli — die hiervan meer wilde weten, verzocht zijn lieftallige 51%, die toch in Medan ging shoppen, of ze uit wilde kijken naar een boek daarover. Ze kwam thuis met „Het sterilisatieproces in Hitler Duitsland".

Plantbare bibit van circa 40 dagen oud, dik onder de loodarsenaat tegen rupsenvraat, is een rijk gezicht. Twaalfhonderd staan er op een bed. De laatste dagen kan je ze horen groeien. Het trekken van de bibits vóór het overplanten op de velden is een stemmingsvolle ceremonie,

In de ochtend zijn per koelie een duizendtal plantgaten geslagen en door vrouwen en meisjes van guano voorzien om de veelbelovende jonge plantjes te ontvangen. In de namiddag wordt geplant — rij na rij — en rijkelijk begoten.

ten. De volgende ochtend staan de tot „boom” verheven kwekelingen er nog fris bij, maar enige uren later, wanneer het oog van de dag met zijn verzengende stralen de jonge plantjes schijnt te geseelen, vreest men voor het behoud en de voorspoedige groei. Nog een dag later zijn de onderste blaadjes verdroogd en leeft alleen de sappenzuigende stam bekrond met een nieuwe poetjoek.

De eerste pluk

Na zes dagen worden de jonge tabaksbomen aangehoofd. Tussen de dubbele rijen van het plantverband ontstaan afvoergootjes. Lenige vrouwen en meisjes bestuiven de poetjoeke met een mengsel van stofgrond en loodarsenaat. Zij zoeken de bomen af naar rupsen en rupsenestjes. Na 20 dagen — de boom is dan feitelijk zestig dagen oud — wordt voor de tweede maal aangehoofd. Drie weken later volgt het plukken van de eerste twee zandbladeren. Er zijn er zes tot acht aan een boom. Op de zandblad-oogst volgt die van het voetblad. Daarna onderblad en tenslotte topblad. Dan is het vrijwel bekeken. Op de hoge leeftijd van 100 dagen wordt de met veel pijn gekweekte boom nauwelijks meer aangekeken. Het moois is eraf.

Geplukte bladeren worden met de nodige voorzichtigheid in plukmanden op staken naar de droogschuren gedragen. In deze bouwsels worden de bladeren voor vrouwen en veldkoelies aan touwtjes geregen. Twee touwtjes worden aan bamboe-anak-kajoe geknoopt. De veldkoelies vullen de 16 kamers van de schuur met deze zwaarbeladen stokken om de tabak gedurende ongeveer drie weken te laten drogen.

Een geheel gevulde droogschuur met ruim 12.000 stokken of ruim één miljoen blaadjes, die droog ca. 2½ ton wegen, is een anstig bezit. Niet alleen in deze tijden, maar ook in de perioden, dat de allesverzengende Bohorokwind het land van Deli teistert.

In deze tijd geurt het langs de ondernemingswegen van drogende tabak. Gedroogde tabak wordt weer „neergelaten” om te worden gebundeld. De bundels worden methodisch verpakt en naar de fermenteeschuur verzonden. In deze tijd wordt er veel van het uithoudingsvermogen van de veldkoelies vergegd en slaapt Jan de assistent wat onrustiger. Op de vrije dagen ging hij dan ook naar Medan om die gejaagdheid af te reageren bij zijn makkers en.....

met veel koud Koentji bier.

Dat fijne aroma

De fermenteeschuur, kortweg „de schuur” genoemd is het domein van de „Baas” en zijn schuurassistenten. Zij laten de tabak verzamelen in stapeltjes, waarin een thermometer wordt gestoken, teneinde tweemaal daags de temperatuur te kunnen opnemen.

Een opgebouwde stapel wordt in maten gepakt, want ook droge tabak, die al zo heerlijk begint te geuren naar een goed verwarmde vaderlandse sigarenwinkel, heeft zijn vijanden. De ergste is de mens, die de tabak door ruwe behandeling stuk kan maken. Die erop volgt is de Lacioderma kever, die de bladeren al vretend doorboort. Wellicht zijn jullie al eens sigaren met deze tochtgaatjes tegengekomen. De Deliaan noemt zo'n geperforeerde sigaar een „klarinet”. Meestal heb je al je vingers nodig om de gaatjes af te dekken als je een trekje wenst te doen. De Deliaan verbrandt zo'n sigaar. In oude tijden waren ze nog op een ander punt kieskeurig. Vele rookten geen sigaretten onder het motto: zolang er nog tabak is, roken we geen papier. In de bezettingstijd zijn we eens een laaggezonken Deliaan tegengekomen, die sigaren met papieren omblad rookte. Maar dat was ook beslist de enige.

Wanneer fermentatie zich op de bovengeschetste wijze heeft herhaald, wordt begonnen met de sortatie. Dit werkje wordt onder nimmer aflatend toezicht gedaan door de veldkoelies mitsgaders een aantal vrouwen, die „smoel” hebben op tabak.

Eerst wordt het zandblad voor Europese smaak gesorteerd.

Na de zandbladsortatie volgt die van het voetblad, dat door de Yanks wordt gekocht. Door zijn bijzondere eigenschappen, o.a. lang en breed, leent het zich tot het machinaal bewerken tot „covers”. Dit zijn de dekblaadjes voor een sigaar. Men stelt bovendien nog hoge eisen aan het uiterlijk van zijn blazerij, want het oog wil ook wat. Smaak en aroma danken een sigaar niet aan het dekblad. Het z.g. „binnengoed” moet 't hem doen en daarvoor is de sigarenindustrie in Nederland aangewezen op Vorstenlandentabak, Brazil en Havana en aangezien de beide laatste soorten deviezen kosten is de Hollandse sigaar nog maar een pover nabootsinkje van het vooroorlogs product.

Op de sortatie van het voetblad volgt die van het onderblad of wel de middenoogst en tenslotte die van het topblad. Wanneer de veldkoelies zich hier doorheen hebben geworsteld en in hun tampatjes in de sorteerloos onrustig beginnen te worden en wanneer zij worden bezeten van een soort „call of the jungle” dan wordt het tijd dat ze weer naar buiten verhuizen om de velden te gaan bewerken voor de nieuwe oogst. Daarbij komt dan nog, dat de uitbetaling van de creditsaldi aan de veldkoelies al lang achter de rug is en zij naar een afwisseling beginnen te verlangen. En zo gaan ze dan weer naar hun primitieve koeliewoningen in de afdelingen, terwijl er in de „schuur” een assistent met vrouwen achter blijft om de oogst af te pakken voor verzending naar Amsterdam of Rotterdam. Dit afpakken is een heel secuur werkje en kost de „Baas” en zijn afpakassistent nogal wat hoofdbrekens,

want niet elk merk van een partij is een veelvoud van 160 pond, die nu eenmaal in een pak gaan. Elke partij wordt gesorteerd in 20 of meer merken. De sigarenfabrikant in Nederland doet deze sortatie later nog eens dunnetjes over en hij laat een bepaald merk nog eens weer sorteren in 20 merken. Waarom? Ook alweer om het oog en de smaak van het publiek tegemoet te komen.

Er zijn honderden ja duizenden tabakskoelies en dito employe's, die deze cirkelgang jaar in en jaar uit gedurende tientallen jaren volgen. Waarom? Er zijn er, die dit doen, gedachtig aan het melige liedje:

Omdat ik nu niet anders kan

Begin ik maar weer van voren an

O, tabaksboom, o dekbladboom,

Wat zijn U blaadren wonder-schoon.....

Anderen planten tabak werkelijk uit liefde voor het vak. We horen hen, die nu weer in de tabaksbelabbering zitten smadelijk lachen, maar als we in hun harten konden zien, zouden we ontdekken gelijk te hebben.

Degenen, die tabaksplanter in ruste zijn, idealiseren hun oude vak. Zij vergeten de meegemaakte ellende, de moeilijkheden, de teleurstellingen van misoogsten en gederfde tantiemes na een jaar van zwoegen. Zij herinneren zich, dat het goed was in Deli te werken en te leven. Om elk jaar maar weer te zorgen voor duizenden pakken tabak voor de Amsterdamse en Rotterdamse tabaksmarkten. Om de liefhebbers van een sigaar van het unieke en ongeëvenaarde Deli dekblad te voorzien. Van het dekblad, dat nergens anders ter wereld kan worden geproduceerd.

Nog steeds pioniers

En nu? Na de capitulatie van Nippon zitten daar weer de anaks van Jacobus Nienhuys. Ze zitten er feitelijk weer als pioniers met dezelfde bekende problemen. Maar ook met nieuwe vraagstukken als gevolg van de gewijzigde omstandigheden. Niet alleen op het gebied van veiligheid, maar misschien meer nog in verband met gebrek aan betrouwbaar werkvolk, schaarste van materialen, meer administratief werk als gevolg van de distributiemaatregelen.

Nieuwe werkmethoden worden toegepast. De conservatieve tabaksboeren worden „machine-minded”. Dit kost kapitaal. Hier en daar wordt een tweede oogst, een najaarsoogst, uit de grond gestampt om het rendement van de opnieuw belegde miljoenen te verhogen.

De tabakkers in Deli hebben door hun werklust één ding bewezen; hun vertrouwen in de toekomst. Het Negara-bestuur verheugt zich in de terugkeer van deze cultuur en ook andere, die het beschouwt als de kip met gouden eieren, die men niet zal of wil slachten.

Gangsters op de boulevards

PARIJS in de lente. De trottoirs waren vol met winkelende en flanerende mensen, die genoten van de zon. Auto's en taxi's, op jacht naar klanten, haastten zich over de weg.

Toen gebeurde het plotseling. Een zo op het oog heel gewone voorbijganger liep op zijn gemak naar een taxi, die hij juist had aangeroepen, toen opeens een drom politie-agenten op hem afstormde en hem luide sommeerde om te blijven staan.

De voorbijganger kwam dadelijk in actie. Zijn rechterhand schoot onder zijn overjas en bracht een pistool te voorschijn. Een schot weerklonk en de dichtsbijzijnde politie-man wankelde en viel neer op het trottoir. Toen opende de politie het vuur, maar de man sprong in de taxi, die razend snel wegreed. De politie had het nakijken.

Nieuw soort misdadigers

Er is in Parijs een nieuw soort gangster verschenen en de stadspolitie is te gering in aantal om hen het hoofd te bieden. De sterke arm der wet moet strijden tegen misdadigers, die in de oorlog getraind werden, misschien wel in de ondergrondse verzetsbeweging, die met alle soorten wapenen leerden omgaan en niet aarzelen ze te gebruiken.

Iedere maand worden ergens in Parijs of een der voorsteden nieuwe bergplaatsen van wapens en ammunities gevonden. Onlangs troffen werklieden, die een kelder in een school herstelden, een opslagplaats aan, waarin zich vijf machinegeweren, vijf geweren, twee Mausers, twee kisten ammunities, 50 handgranaten en 3000 losse patronen bevonden. Een paar dagen later arresteerde de politie een 21-jarige werkman, die een tas bij zich droeg met granaten, detonators, en 1000 patronen.

Dit geval staat niet op zichzelf; het is bijna normaal. Slechts enkele weken geleden reden drie gangsters in het volle daglicht een straat op in de buurt van de Place de la Nation, zij verbrijzelden een ruit van een juwelierszaak en maakten zich meester van een schaal met 45

ringen. De voorbijgangers hielden ze met hun wapenen op een afstand en zij ontsnapten in een gestolen wagen, die later ergens werd gevonden.

De politie vermoedde, dat de drie gangsters een toevlucht hadden gezocht op de Père Lachaise begraafplaats, maar zij zochten urenlang tussen de grafstenen zonder iets te vinden.

Bendehoofden leefden in luxe

Een paar dagen later sloegen twee bandieten een 76-jarige kassier met de kolf van een revolver buiten bewustzijn. Ook dat gebeurde overdag en zij zagen kans er in een gestolen wagen met 5000 gulden vandoor te gaan. Twee mannen, vermomd als politie-agent, betraden overdag een flat in het westelijk deel van Parijs, bedwelmde de bewoner met chloroform en beroofden hem van een som ter waarde van 3750 gulden. En Claire Delarey, de vroegere Hollywood ster, werd op een dag aangehouden toen zij haar flat wilde binnengaan en van haar juwelen beroofd, die een waarde van 60.000 gulden bezaten. Een juwelier in Boulogne-Billancourt werd neergeschoten en ernstig gewond door gangsters, die hem juwelen en 1000 gulden in contanten afnamen.

De leiders van deze bendes leven hun luxueuze leventje in de deftige wijken van de stad en maken gebruik van assistenten, die persoonlijk de bendes aanvoeren. De winsten, verkregen uit deze diefstallen en moordpartijen, leveren geen moeilijkheden op voor de bendehoofden. Alles wordt afgehandeld onder de dekmantel van hun normale en voor het oog heel respectabele zaken. Deze mannen hebben contact met alle vooraanstaande internationale helers en ze schrikken voor geen enkel zaakje terug.

Terreur tijdens de nacht

Gewapende aanvallen bereiken hun hoogtepunt zodra de duisternis valt. Late thuiskomers worden in de straten aangehouden en inbraken worden gepleegd in flats, kantoren en winkels; en hoevel dat in grote steden op zichzelf niets bijzonders is, vormt de mate waarin

thans geweld wordt gepleegd, een verontrustend feit.

De politie houdt zo nu en dan een razzia en tijdens zulk een klopjacht in een nachtclub op Montmartre arresteerden zij 200 personen, waarvan acht wegens het dragen van wapenen. De politie voert deze razzia's met angstvallige nauwgezetheid uit. Meestal gebeurt het in de vroege ochtenduren om de rust van de eerzame burgers niet al te zeer te verstoren. Politie-mensen in burger gaan eerst het café binnen, dat onderzocht zal worden. Als een teken is gegeven stromen de ploegen van de geuniformeerde politie binnen.

Klopjacht op Place Pigalle

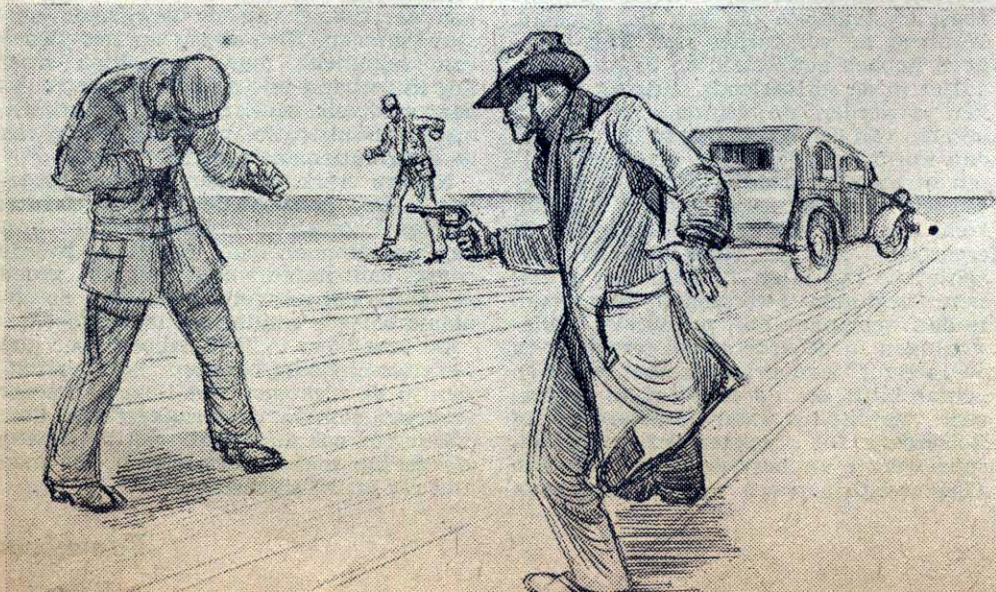
Ik heb eens zo'n klopjacht bijgewoond, in een café op de Place Pigalle. Het was bijna leeg toen wij arriveerden en zeer rustig als men geen acht sloeg op het eentonig rhytmie van een dansorkest. Enige detectives bestelden dranken en begaven zich naar tafels, die strategische plaatsen vormden.

Plotseling hielden de politie-auto's gierend stil bij de trottoirband. De deuren werden geopend en de geuniformeerde agenten sprongen er uit. In een oogwenk was er een enorme verwarring in het café: een vrouw gilde, een man vloekte en schimmige figuren snelden heen en weer toen de lichten uitgingen. Spoedig kwamen de politie-mensen het café weer uit en ze duwden een paar mensen in de gereedstaande overvalwagens. Sommigen protesteerden hevig, anderen waren stil en keken somber. Toen de wagens weer in de duisternis wegschoten zette de band de muziek weer in en het nachtleven van Place Pigalle ging door alsof er niets gebeurd was.

De volgende nacht wandelde een detective een rustig restaurant bij Porte Saint Martin binnen. Hij liep op een goedgeklede jongeman af, die aan een tafeltje zat te dineren. Hij sprak met de jongeman, wiens hand een snelle beweging naar zijn binnenzak maakte. Maar de detective was nog vlugger; een schot klonk en de jonge man viel zijwaarts op de grond. Hij was de 25-jarige Robert Herphelin, een Belg, die werd gezocht wegens moord en diefstal. Hij stierf kort nadat hij naar het hospitaal was overgebracht.

De Franse regering is terecht verontrust door de groei van het gangsterdom in Parijs, maar op dit ogenblik kan zij weinig meer doen dan zij doet. Een krachtige versterking van de politiemacht zou daaraan iets kunnen veranderen, maar de politie van Parijs, evenals in vele andere steden, zit zwaar beneden de sterkte. Ondertussen doen zij de gangsters afbreuk, wanneer ze maar kans zien, zij slaan krachtig toe en ontnemen hen vele van hun wapenen, terwijl de aanvoering van nieuwe wapens belet wordt. De geringste verslapping van de waakzaamheid evenwel zou tengevolge hebben, dat de golf van misdaad binnen korte tijd nieuwe angstwekkende hoogten zou bereiken.

J. B. Wright.

WIJ weten al niet beter meer of 't hoort zo, dat de filmsterren steevast het middelpunt vormen van de uitbundige en dure reclame-campagnes, waarmee elke nieuwe rolprent de wereld wordt ingestuurd. Wij weten precies wat de lievelingssigaret van Robert Taylor is en wij kennen de naam van het parfum, dat Dorothy Lamour bij voorkeur gebruikt als ze naar een avondje gaat. Voor de publicity-mensen zijn de Rita's en de Errol's om zo te zeggen het garantiermerk, dat de spullen verkoopbaar maakt.

Neem ze die opvatting maar eens kwalijk. Goede zakenmensen wekken bij het publiek een niet bestaande behoefte op of zorgen er voor dat een bestaande behoefte steeds wordt gevoeld. Daarom zal men de reclame moeten aanpassen aan de mentaliteit van de kopers. Dat weet ieder beginnend handelsreiziger, dat weten ook de mensen van de filmreclame. Al dat gesol met „glamour girls” en „mooie jongens” zou nooit een kans hebben gehad als de bioscoopgangers te kennen hadden gegeven deze op hemelarij zonder weerga van doorgaans onbenullige dames en heren niet te believen. Maar ze believen het nu eenmaal wel.

We hebben 't al eerder opgemerkt en doen het nog maar eens, omdat de huidige commerciële film er haar bestaan aan te danken heeft: de film vormt voor de moderne mens een kortstondige bevrijding uit de grauwe neerdrukkende werkelijkheid.

Onze wereld is ingewikkeld en onoverzichtelijk geworden.

De menselijke persoonlijkheid komt nauwelijks of niet meer tot gelding. We vluchten in de bioscoop — om er ongehinderd onze wensdromen in vervulling te zien gaan, al is 't maar voor 90 of 100 minuten. We vereenzelvigen ons met de sterren van het witte doek, die 't allemaal zo naar den vleze gaat. De vertolkers van onze stoutste dromen en fantasieën, de helden, die kunnen, wat wij niet kunnen,

die handelen, zoals wij zo graag zouden handelen..... Als het licht weer is aangedraaid, komt de kater. Het is opeens allemaal zo gewoon en zonder glans. Maar geen nood — volgende week draait er wéér een film. In de filmfabrieken scheppen ze illusies aan de lopende band. Er is een enorme markt voor dit verbruiksartikel. Waarom zouden de filmmagnaten aan „kunst” doen? Een juffrouw met „pep” is minstens zo belangrijk als een actrice met spelkwaliteiten. Een jongeman met een nette snor

en een energieke kin is bruikbaar dan een figuur met grote dramatische gaven. Maak het niet te ingewikkeld en doe vooral niet te veel aan psychologie en karakterontledingen.

Zo redeneren ze en van hun standpunt bekeken kan men ze niet eens ongelijk geven.

Zo was de gang van zaken sinds het ontstaan van „filmacteurs” en zo is het ook nu nog dikwijls, al zijn er in de loop der jaren verheugende uitzonderingen geweest en al schijnt zich momenteel een kentering ten goede te voltrekken. In ieder geval zijn er heel wat films, die ons doen beseffen, welke plaats de acteur in het filmgeheel behoort te hebben. Dat is heel iets anders dan wij thans meestal te zien krijgen. In beginsel is de filmacteur in het beeld niet belangrijker dan een tafel, een venster raam of een poes, die zit te spinnen. Het klinkt vreemd, maar het is er niet minder waar om. Gelijk al deze zaken vormt de acteur het materiaal, dat men gebruikt en waarmee men naar goeddunken handelt. De filmspeler moet zichzelf het zwijgen kunnen opleggen om het filmbeeld te laten spreken.

Hij is geen toneelspeler. Bij het toneel is de man, die een rol vertolkt de kunstenaar, die bij iedere opvoering zijn schepende taak vervult. Wat de acteur is voor het toneel, is het beeld voor de film, het beeld in zijn geheel.

Vaak zal daarin de mens overheersen, maar noodzakelijk is dat helemaal niet en er zijn zelfs uitstekende films, waarin geen mensen voorkomen. De regisseur neemt van de acteur wat hij nodig heeft: dat kunnen de benen zijn of een deel van het hoofd of een paar vingers van de rechterhand. Hij kan hem in een bepaald perspectief opnemen, bijv. van onderop, zodat mijnheer Jansen niet langer mijnheer Jansen is doch een dreigende gestalte, die hoekig en onverzettelijk het filmbeeld beheerst.

De ideale filmspeler zal pas zijn kans krijgen, wanneer de sterren-cultus tot het verleden behoort. Dat wil zeggen: wanneer het publiek de film als „film” gaat zien en niet langer als een voor weinig geld toegankelijk verstrooiingsmiddel, waar de middelmatigheid tot maatstaf wordt verheven. Wanneer de schablonetypen van het witte doek niet langer de helden en heldinnen zullen vormen van „een naar verlossing hunkerend proletariaat”.

*

film feiten

„JET IS DE NAAM VAN EEN FILM, waaraan men onlangs is begonnen. De titel heeft niets te maken met de jongedame van het ouderwetse leesplankje. Integendeel, het is een heel nieuwerwets onderwerp, dat door deze rolprent behandeld wordt. Het gaat nl. over de proefnemingen met de „jet propulsion”, de straal aandrijving.

DAT DE NAAM „BING” NOG STEEDS een magische klank bezit in de nieuwe wereld, bewijst een enquête, die onlangs in Amerika werd gehouden.

Bing Crosby, de grote man van „The Angels Sing” en „I'm dreaming of a white Christmas” is voor de vijfde maal in vijf jaar de populairste ster in het land van Uncle Sam.

HET ZAL INTUSSEN WEL DE laatste keer zijn, dat we Crosby aan de top van het favorietenlijstje zullen zien prijken. Als we de krantenberichten mogen geloven, is hij voornemens het zingen er aan te geven en zich op zijn boerderij terug te trekken.

YEHUDI MENUHIN, DE WERELDBEROemde violist, die thans in de V.S. verblijft houdt, trad onlangs op in een film „Concert Magic”, die 75 minuten duurt en muziek brengt, zoals bezoekers in een concertzaal die horen. Medewerkenden

zijn Antal Dorati, die het Hollywood Symphonie Orchestra dirigeert, Jakob Gimpel, piano en de zangeres Eula Beal. Composities van Bach, Beethoven en de Sarasate worden ten gehore gebracht. Het is een verfilmd concert, zonder „verhaal”, acteurs, costuums of decors. Menuhin is van plan meer van dergelijke films te vervaardigen. Deze muziek-films hebben grote waarde voor afgelegen gebieden, waar de mensen niet in de gelegenheid zijn om de grote musici persoonlijk te horen.

TIJDENS HET HOLLAND-FESTIVAL te den Haag beleefde de Nederlandse verzetsfilm „L.O.-L.K.P.” haar première. Zij werd door de regisseur Max de Haas vervaardigd in opdracht van de Landelijke Organisaties en de Landelijke Knokploegen. De film, die in de critieken ten zeerste wordt geprezen, combineert bepaalde historische gebeurtenissen uit de verzetsstrijd met het verhaal van een metaalbewerker, die onderduikt en actief aan het verzet gaat deelnemen. Zo is bijv. een waarheidsgetrouwe reconstructie van de befaamde tweede aanval op het Amsterdamse Huis van Bewaring in „L.O.-L.K.P.” opgenomen. Er spelen slechts twee beroepsacteurs in deze film mede.

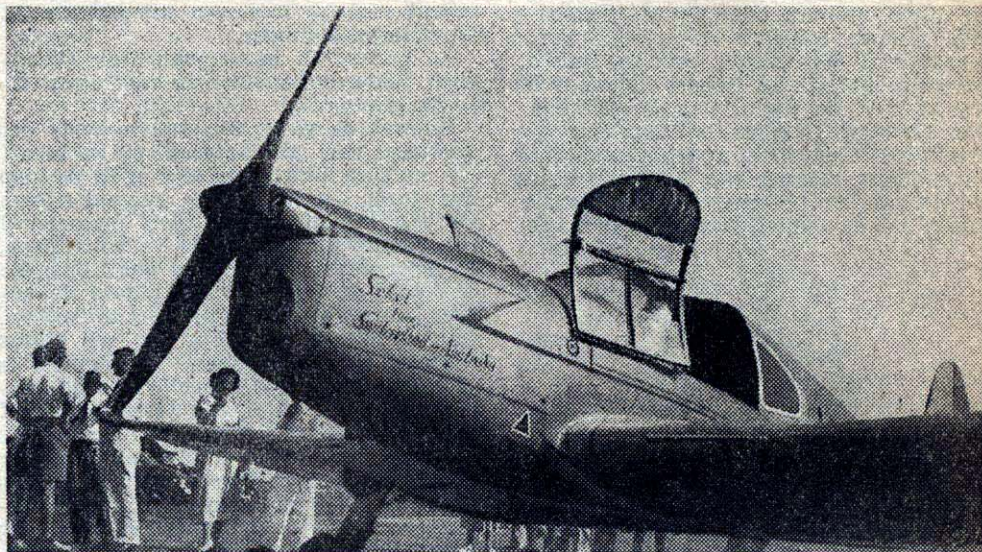
luchtvaart

Een veelbelovend Tsjechisch sportvliegtuig: de SOKOL

Tsjechoslowakije heeft op het gebied van de vliegtuigbouw altijd een vrij belangrijke rol gespeeld. Sinds haar oprichting omstreeks 1920 heeft de Tsjechische vliegtuigindustrie voortdurend vliegtuigen geleverd voor de Tsjechische luchtmacht en voorts waren het vooral de Tsjechische sportvliegtuigen die overal in de wereld een goede naam hadden. Ook lichte vliegtuigmotoren werden in Tsjechoslowakije gebouwd en, evenals de vliegtuigen, op grote schaal naar vele landen geëxporteerd. Tijdens de oorlog werden de Tsjechische vliegtuigfabrieken, zoals voor de hand ligt, ingeschakeld bij de Duitse oorlogsproductie en kort na de oorlog, op 24 October 1945, werd de gehele vliegtuigindustrie genationaliseerd in de zg. „Zavody Konevna a Strojenske Narodni Poduk", welke o.m. de bekende vóór-oorlogse vliegtuigfabrieken van Aero, Avia, Letov, Mraz, Praha en Zlin omvat.

De opbouw van de vliegtuigindustrie werd na de oorlog met kracht ter hand genomen en de plaats welke deze thans wederom inneemt is zeker niet gering, waarvan een duidelijk bewijs geleverd werd op de onlangs in Parijs gehouden internationale luchtvaarttentoonstelling, waar de Tsjechen behoorlijk voor de dag kwamen en een drietal van hun meest geslaagde na-oorlogse types exposeerden, nl. de tweemotorige Aero-45, de eenmotorige Sokol en de eveneens eenmotorige Bonzo.

We willen in dit artikel speciaal de Sokol eens nader onder de loupe nemen, vooral omdat we kortgeleden in de gelegenheid waren een vlucht met dit driepersoons sportvliegtuig te maken boven de havens van Priok en zodoende nader met dit Tsjechische product konden kennismaken.

De Sokol die, met twee Zwitserse sportvliegers, van Zurich naar Melbourne vloog. Let op de merkwaardige cockpit-kappen, welke naar voren omgeklapt worden.

Hoe die Sokol op Kemajoran kwam? Wel, dat is een verhaal op zichzelf. Een verhaal dat overigens dermate interessant is dat we het hier eerst even in het kort willen vertellen.

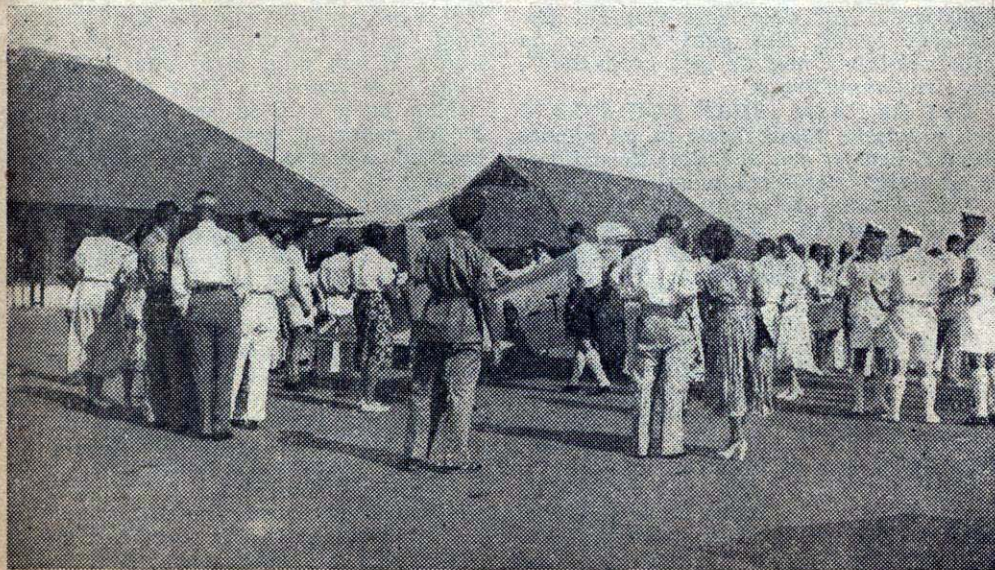
Twee Zwitserse sportvliegers, Dr. Rudolf Brunnschweiler en Oscar Hegetschweiler, hadden erin toegestemd, een Tsjechische Sokol, welke was gekocht door een sportvlieger in Australië, over te vliegen van Praag naar Melbourne. Nog nooit in de geschiedenis was een dergelijke enorme vlucht met zo een licht vliegtuig (de motor van de Sokol levert slechts 105 pk) ondernomen. Maar Rudolf Brunnschweiler, die al jaren lang

van zins was eens met een sportvliegtuig een wereldvlucht te maken en die bovendien juist naar Australië wilde om daar een baan te zoeken, nam deze gelegenheid met beide handen aan en zo startte op 2 April de kleine Sokol met de beide koene Zwitsers naar Melbourne..... Toen wij op 19 Juni de Sokol op Kemajoran konden bekijken, zagen we op de romp alle namen staan van de plaatsen waar het toestel was geweest. Het waren achtereenvolgens: Zürich, Locarno, Milaan, Rome, Brindisi, Athene, Izmir, Nicosia, Beyrouth, Dama, Aleppo, Baghdad, Dillaram, Bahrein, Sharjah, Jiwani, Karachi, Bombay, Bangalore, Vizagapatam, Calcutta, Cox's Bazar, Akyab, Rangoon, Bangkok, Penang en Singapore.

Toen wij Dr. Brunnschweiler vroegen of de reis tot dusverre naar wens was verlopen, antwoordde hij bevestigend, al waren wel enkele moeilijkheden te overwinnen geweest. Boven Perzië woedden zulke hevige zandstormen dat een noodlanding moest worden gemaakt in de steppe nabij Dillaram. Zij werden toen tijdens de landing door soldaten onder vuur genomen, maar alles liep gelukkig goed af en de volgende dag, toen de storm geluwd was, kon wederom vlot worden gestart. In Cox's Bazar was de propeller van de Sokol stuk geraakt en moest 10 dagen worden gewacht tot een nieuwe prop uit Praag was gearriveerd.

De vlucht Singapore—Batavia werd zonder tussenlanding gemaakt en was dan ook de langste etappe van de gehele vlucht, welke 5 uur en 20 minuten duurde.

Tussen Malakka en Sumatra zag Hegetschweiler voor het eerst in zijn leven de zee; de Zwitsers zijn alleen hun meren gewend waarvan altijd de overkant te zien is en de eindeloze horizon

De Sokol trok op 19 Juni op Kemajoran grote belangstelling.

van de zee is voor hen altijd weer een belevens en een sensatie. Nadat op 19 Juni op Kemajoran door de Sokol was gedemonstreerd voor een groot aantal belangstellenden vertrok het toestel de volgende dag om zijn tocht voort te zetten. Via Soerabaja, Bali en Timor ging het toen naar Australië. Tegen de 3½ uur lange vlucht over de Timor-zee met zijn vele haaien zagen de beide vliegers wel een beetje op, maar hun 105 pk Walter-Minor hield zich prachtig en de vlucht Zürich—Melbourne werd keurig volbracht. Een fraaie prestatie, temeer wanneer we bedenken dat de Sokol niet met radio was uitgerust..... Nog slechts enkele jaren geleden zou een dergelijke vlucht de hele wereld in opschudding en bewondering hebben gebracht. We kent niet de namen van Kingsford-Smith of van Jean Batten of van Melrose? Maar de wereldpers besteedde aan deze vlucht van de beide Zwitsers haast geen belangstelling en de namen van deze koene vliegers zullen de massa nooit bereiken. De luchtvaart is haar kinderschoenen ontwassen en zelfs een vlucht als deze met de 105 pk Sokol is, hoe een prachtige prestatie op zichzelf ook, gemeengoed geworden, welke het publiek niet meer in extase brengt. Hoe anders ging het enkele jaren geleden met Kingsford-Smith of Lindbergh of Parmentier, die na hun vluchten door tienduizenden werden toegeluicht, geridderd en tot nationale helden uitgeroepen.

De vlucht die wij in de Sokol maakten was een waar genoegen. Dr. Brunnschweiler demonstreerde duidelijk tot wat dit toestel in staat is. De snelheid is voor een zo licht gemotoriseerd kistje vrij hoog, nl. 212 km per uur, terwijl het brandstofgebruik uiterst gering is en neerkomt op ongeveer 11 liter op 100 km. Het uitzicht is goed en de beenruimte, hoewel niet overvloedig, voldoende. Normaal biedt de Sokol plaats aan drie man, waarbij de beide vliegers naast elkaar zitten en over dubbele besturing beschikken. Voor deze vlucht naar Australië was achter in de cabine een extra benzinetank ingebouwd, waardoor het vliegbereik was gebracht op 1450 km. Normaal bedraagt dit nl. 990 km. De Sokol, die reeds tijdens de Duitse bezetting van Tsjecho-Slowakije in het geheim ontworpen werd, is geheel van hout en heeft wielen, die met handkracht naar achteren toe in de vleugel worden opgetrokken. De Tsjechische industrie heeft met de Sokol zeker een goede greep gedaan en in vele landen, o.a. Zwitserland, Frankrijk en Afrika is het toestel in gebruik. De Egyptische luchtmacht moet er zelfs 30 hebben gekocht om te gebruiken als les-vliegtuig. Of de Sokol hiervoor erg geslaagd is, betwijfelen we. Voor de allereerste begin-opleiding is zij in elk geval veel te gevoelig op de roeren. Voor de voortgezette opleiding is zij misschien beter geschikt, hoewel daarvoor de motor weer vrij zwak is. Als sport-vliegtuig en lucht-taxi zal de Sokol wel het meest geslaagd zijn en als zodanig zal dit vliegtuig zeker zijn sporen verdienen.

H. H.

Luchtvaart in dienst van de mensheid

DE uitvinding en technische ontwikkeling van het vliegtuig in dienst van de luchtvaart is dikwijls een weldaad voor de mensheid gebleken. Het vervoer door de lucht heeft vele voordelen boven andere vervoermethoden. Het vliegtuig kent niet de belemmering van water en land en kan de snelheid tot grote hoogte opvoeren. Er zijn toestellen, die de snelheid van het geluid reeds overtroffen en wie weet welke mogelijkheden voor het vliegtuig nog in de schoot van de toekomst verborgen liggen.

Het vliegtuig in dienst van de mensheid. De voorbije wereldoorlog zal bij meniggen herinneringen oproepen aan het tegendeel. Dat is één kant van de zaak. Maar men denke ook eens aan de „food-droppings” boven Nederland in April '45, die vele mensen het leven hebben gered. Aan de gewonde militairen, die door het snelle vervoer per vliegtuig of door tijdige aanvoer van geneesmiddelen behouden werden. De kortgeleden opgeheven „luchtbrug naar Berlijn” vormde een ander treffend voorbeeld. Het vliegtuig biedt in vele gevallen uitkomst, waar alle andere mogelijkheden gefaald hebben.

Uit isolement verlost.

Reeds voor de oorlog bewezen de Fokkers van de K. L. M. hun grote waarde, bljv. in de winter 1927-'28, toen verschillende Nederlandse eilanden door sneeuw en ijs welkomen van de buitenwereld waren afgesneden. Talrijke vluchten werden toen gemaakt naar Ameland, Schiermonnikoog en Urk om voedsel en post te brengen. Ook in de volgende winter werd menigmaal uitkomst gebracht.

Toen Denemarken in de winter van '46-'47 door de weersomstandigheden voor schepen vrijwel niet te bereiken was, hielp de K. L. M. met de aanvoer van levensmiddelen, medicijnen, brandstoffen en andere onmisbare goederen. Het vorige jaar teisterde een zware aardbeving de Dominicaanse Republiek. Snel werd van Curaçao per vliegtuig een Rode Kruis-expeditie

overgebracht, waardoor terstond hulp kon worden geboden. In begin '47 ontdekte de bemanning van het K. L. M.-vliegtuig „Oranjestad” tijdens een oefenvlucht, dat een schip, op weg van Curaçao naar Aruba, stuurlaas was geworden en in nood verkeerde. Vijf uur lang bleef de „Oranjestad” boven het schip cirkelen om het vasteland op de hoogte te houden van de situatie.

Vervoer van bloed.

Een zeer belangrijke taak, welke geregeld aan de K. L. M. wordt toevertrouwd is het vervoer van bloed. De eerste maal geschiedde dit in '47 van Amsterdam naar Batavia. Dit transport moet uitermate snel plaats vinden, omdat het bloed slechts twee tot drie weken goed blijft, en bovendien door voortdurend verversen van het ijs op de juiste temperatuur gehouden moet worden. Thans is dit alles trouwens veel gemakkelijker geworden. In Brussel wordt regelmatig bloed tot gedroogd bloedplasma verwerkt, zodat het onbeperkt goed kan blijven.

Velen hebben hun leven te danken aan het vliegtuig. De K. L. M. redde direct na de bevrijding het leven van Geertje de Kooter door regelmatig bananen, het enige voedsel dat hij gebruiken mocht, uit Curaçao mee te nemen en af te leveren in het Itterson-ziekenhuis te Gouda. De Belgische baby Jacques Gonet dankt zijn leven aan het uiterst snelle vervoer van Leopoldville in de Congo naar Brussel. Een vernauwing in de slokdarm maakte een dringende operatie noodzakelijk. Nog geen 14 uur na zijn vertrek uit de Belgische Congo lag kleine Jacques op de operatie-tafel van een kliniek te Leuven.

Mooie taak.

Het is niet bij nadering te zeggen, hoeveel er door de burgerluchtvaart sinds de dertig jaar van haar bestaan, in dienst van de lijdende mensheid is tot stand gebracht. Want veelal vallen deze werkzaamheden buiten het gezichtsveld van het publiek. Een mooie en dankbare taak, die praktisch iedere dag en in onopvallendheid wordt verricht.

LUCHTVAART-ENTHOUSIASTEN OP CRAIOLOSE HEIDE.

De Kon. Ned. Vereniging voor Luchtvaart, afd. vlieg-sport, schreef landelijke wedstrijden voor vliegtuigmodellen uit op de heide bij Crailo. Een der jeugdige deelnemers start zijn model, dat voorzien is van een lilliputmotor, in de klasse 2 verbrandingsmotoren.

Rimboe in Roosendaal

De NIWIN rimboekisten-actie in Nederland is beëindigd. Het doel: duizend rimboekisten voor de tropen, is naar de laatste gegevens ons melden dicht benaderd. De volledige uitslag is echter nog niet bekend. Deze NIWIN-campagne voor de buitenposten werd overal met veel enthousiasme begroet en gesteund. Roosendaal spant de kroon. Zijn 30.000 inwoners brachten 10 rimboekisten bij elkaar, dank zij de inspanning van onze wapenbroeders thuis:

STORMSCHOOL
ROOSENDAAL.

Het is nog maar zeer kort geleden, dat de Stormschool Bloemendaal naar Roosendaal werd overgeplaatst. Zo'n verhuizing brengt heel wat drukte mee en of er misschien iets vergeten werd, weet ik niet, maar de activiteit, die deze Stormschool steeds aan de dag legde voor de NIWIN-acties werd in ieder geval niet vergeten!

Integendeel, het duurde niet lang of Roosendaal was door zijn nieuwe garnizoen volledig op stelten gezet. Het werd een daverende kennismaking, waarbij door partij ter ener zijde steeds het woord „rimboekist” werd gebruikt en door partij ter andere zijde voortdurend „aangenaam”.

Samen met het Katholiek Thuisfront ter plaatse werd een actie-programma in elkaar gezet, dat elke inwoner van Roosendaal rimboekist zou leren spellen van voren naar achteren en van achteren naar voren. En als U het niet gelooft, vraag het dan aan Nellie in het café'tje, net om het hoekje van de grote Markt, waar een groot deel van de plannen werd uitgebreed. Want de Zuiderling houdt van gezelligheid en wanneer praat men beter, dan onder het genot van zo'n koel glas schuimend bier. Dat inspireert, and how! Want plotseling leek het wel, of een klein stukje Indonesië zo maar naar Roosendaal was

komen overwaaien en terechtgekomen op een ruïneachtig plekje op de Bloemenmarkt. Daar verscheen een groene tent, werden mortieren in stelling gebracht en trachtten voor zulk een schaarse zomerzon wonderlijk bruine soldaten hun potje te koken op een laaiend houtvuurtje.

Hier was een heuselijk plukje rimboe, zij het dan een rimboe op z'n best, beknelde als hij was tussen een patat-frites-kraampje en een of ander winkel van een groot bedrijf.

Op deze plek startte de verkoop van de couponnetjes. Kleine buitenposten vond men in de etalages in de verschillende straten van de stad. Dit alles was slechts een begin, want toen volgde er nog een reeks van gebeurtenissen en festiviteiten, welke alleen de naam Rimboekist in het vaandel droegen. Er werden openlucht-filmvoorstellingen gegeven en allerlei sportwedstrijden gehouden. Bovendien konden de Roosendalers op een gegeven dag een bezoek komen brengen aan de Stormschool en zich daarbij, als een commissie van onderzoek, op de hoogte stellen van de vorderingen van de leerlingen van dit sportieve instituut. Op die dag bleek, dat er geen boom te hoog is, of afstand te groot, of een Stormscholier weet er wel een touw om of

over te slingeren, om zich aan op te trekken, langs te laten zakken, mee weg te slingeren, over te kruipen of hoe dan ook.

Een hoogtepunt in de hele actie was het het uitwerpen van duizenden pamfletten en kleine parachutes (waaraan bonnen voor graag gewilde prijzen bengelden), die door vliegtuigen uit Woensdrecht werden uitgeworpen. Een ander succesnummer op het programma waren de „straat-gesprekken”. Op verschillende hoeken in de stad waren luidsprekers aangebracht, waardoor men plotseling b.v. een gesprek kon beluisteren dat ergens in de buitenwijken werd gevoerd door een soldaat in een jeep met een arge-loze voorbijganger.

De begrijpende lezer, die het licht ontvlambare hart des soldaats kent, zal verstaan, dat het in vele gevallen een voorbijgangster was, die haar stem door de mobilfoon liet klinken.

„Of ze wel eens over de Rimboekisten had gehoord”.

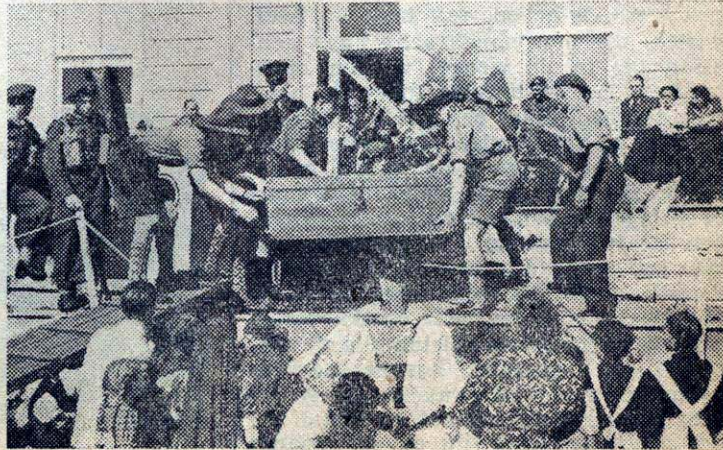
„Ja”.

„Of ze ook couponnetjes had gekocht”.

„Ja”.

„Of ze dacht, dat de jongens in Indonesië niet een hoop plezier van die kisten zouden hebben?”

„Ja, ja”.

Heel Roosendaal was op de been om het ss „Rimboekist” vanaf het stadhuis te zien vertrekken met een lading van tien rimboekisten aan boord. De foto's tonen de omgebouwde duck voor anker en het inladen van de rimboekisten, geschonken door Roosendaals burgerij.

Of ze ook „Ja” zei, toen die khakidrager haar een puntje patat-frites aanbod weten we niet, want toen was de microfoon al afgesloten.

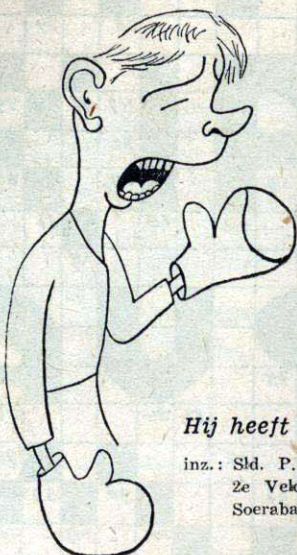
Maar in het Zuiden beginnen de idylles altijd bij een gebakken-aardappeltentje, waar ze met zuur uit een potje en zout uit een vaatje werken.

Maar het „schoonste” was toch wel het slot van de actie. Niet omdat toen het einde in zicht was, zoals een kwaadwillende zou willen vermoeden, maar omdat en de Stormschool en Roosendaal toen wel op zijn best waren.

Het speelde zich af op de laatste Zaterdag in Juni. Ten aanschouwe van een talrijk publiek kwam die middag een Indië-vaarder de Grootte Markt opstomen. Niet on-aangekondigd natuurlijk, want heel Roosendaal was op de hoogte en de vier plaatselijke muziekkorpsen en een zangvereniging hadden bovendien met blijde tonen reeds be-wezen dat er iets bijzonders stond te ge-beuren.

De boot (een omgebouwde duck) meerde vlak voor het oude stadhuis, op welks bordes de burgemeester en andere genodigden plaats hadden genomen. Die boot was ge-

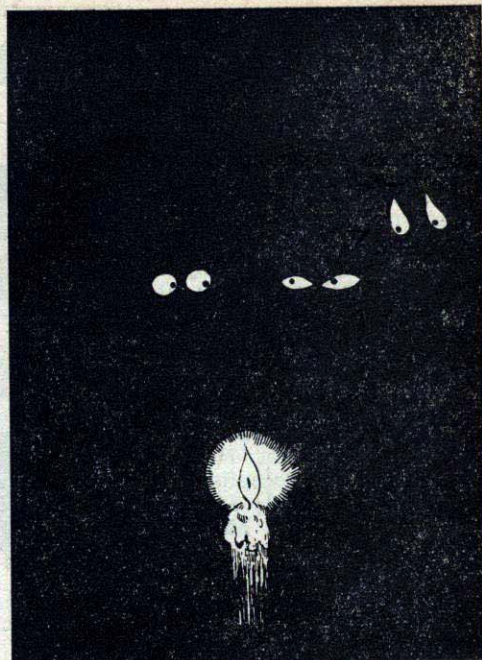
CARROUSEL

Hij heeft me geslagen!

inz.: Sld. P. H. F. Bachus
2e Veldpostk
Soerabaja.

(Wapenbroeders)

Heeft U ook een eigen licht-aggregaat?

inz.: Sgt. L. Visscher
3-3-422 Bat. Inf.

(Wapenbroeders)

In San Diego vroeg een man, die veroordeeld was voor diefstal om zijn gehele leven in de gevangenis te mogen doorbrengen, omdat hij zich daar nooit eenzaam voelde. Maar..... hij moest dan één middag in de week vrij hebben om boodschappen te kunnen doen.

*

Een lakonieke bankkierk in Denver zei kalm tot een bankrover, die met opgeheven pistool was binnengekomen. „Maak vlug dat je weg komt”. Waarop de bandiet vertrok met de opmerking: „Wacht maar, ik kom wel terug met iemand die meer lef heeft dan ik”.

Het verschil tussen de grote stad en het platte land is dit:

Op het platte land ga je moe naar bed en sta je met een heerlijk gevoel op, en in de stad ga je met een heerlijk gevoel naar bed en sta je moe op.

inz.: Kpl. Alards — 30 AAT.

Verschil

Eerlijk

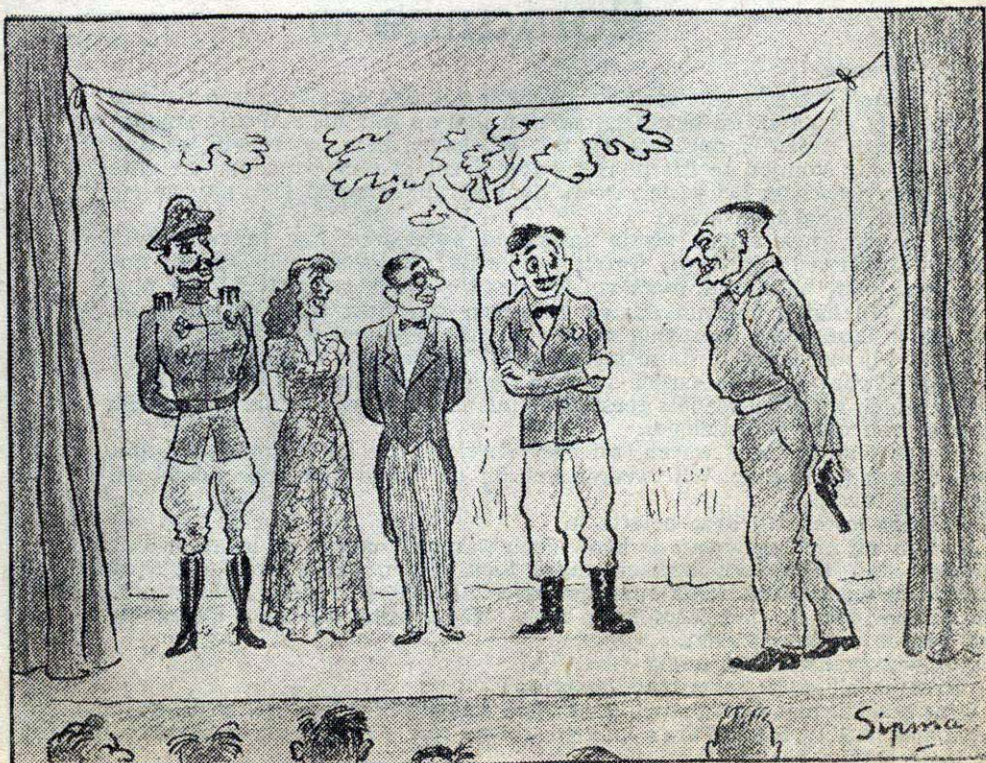
Een gemeente-werkman moest op het werk een vragenlijst invullen. Op de vraag: „Wie is uw onmiddellijke superior?” antwoordde hij: „Mijn vrouw”.

Roosendaals burgervader achter de microfoonbatterij.

komen, om, behalve soldaten, de rimboekisten mee te nemen, die Roosendaal in enkele weken tijds bij elkaar had weten te brengen. Door vrolijk gecostumeerde kinderen werden ze aan boord gedragen, nadat Roosendaal bij monde van de medespelenden in het spel, want dat was het, nog eens had beloofd, dat zij de soldaten in de tropen niet zouden vergeten. Dat had trouwens de burgemeester, maar dan officieel en vanaf het bordes, ook al gezegd. Zijn woorden waren bovendien een warme opwekking om het werk van de NIWIN en van Katholiek Thuisfront met alle krachten te steunen. Niet alleen ten behoeve van de 350 Roosendalers, die onder de hete zon hun plicht doen, maar voor alle soldaten in de tropen. De adjunct-directeur van het Centraal Bureau NIWIN, de Kolonel Drost dankte namens de militairen in Indonesië voor het prachtige werk, dat door de Stormschool en de burgerij was verricht. Zo vingen tien Rimboekisten hun lange reis aan. Tien Rimboekisten. Inderdaad lezers! Tien maal vierhonderd en tien gulden bracht men in Roosendaal bij elkaar.

Een goede beurt voor de NIWIN wellicht, maar nog een betere voor het Leger Overzee.

De Commandant van 743 R.I. na de voorstelling:

„Mij valt thans de eer te beurt de gevoelens van mijn manschappen te mogen vertolken.....”

(Wapenbroeders)

Wapenbroeder

puzzle

Horizontaal:

1. Land; 8. Valscherm; 16. Muzieknoet; 17. Sluier; 19. Edelsteen; 20. Voorz.; 21. Kunstproduct; 23. Landbouwwerktuig; 25. Meisjesnaam; 26. Deel v.d. mast; 29. In orde; 30. Binnenl. Strijdkrachten; 33. Den Lezer heil; 35. Eerherstel; 41. Meisjesnaam; 43. Insect; 45. Onbep. vnw.; 46. Anno Domini; 47. Pers.vnw.; 49. Medische term, voor bloedader; 50. Belemmering; 51. Toespijs; 52. Speelgoed; 53. Wiel; 54. Hemellichaam; 56. Meisjesnaam; 59. Reeds; 60. Waar (Eng.); 61. Pausennaam; 63. Bijwoord; 66. Slang; 67. Bekend spreekw.; 71. Per procuratie; 72. Titel; 74. Voorz.; 75. Neen (Eng.); 76. Voorz.; 78. Fig. uit Ibsen's Peer Gynt; 80. Let wel; 81. Paard van Don Quichotte; 83. Gelijkvloers; 88. Deel v.d. bijbel; 89. Harinas; 91. Uitroep; 93. Stad in Duitsland; 97. Nauw verblijf; 100. Dicht; 102. En andere; 103. Getal; 106. Natuurverschijnsel; 109. Titel; 110. Laatste werk van dichter of componist; 111. Vrucht.

Het is met het geluk precies als met het laatste ontbrekende woord in een kruiswoord-puzzle. Je zoekt overal en het ligt meestal vlak voor de hand.

Verticaal

1. Onheilspellend; 2. Inw. v. Europa; 3. Eerstvolgend; 4. Dwaas; 5. Bolgewas; 6. Sprookjesfiguur; 7. Lidw. (Fr.); 9. Amsterd. peil; 10. Vlugs; 11. Voertuig; 12. Bestanddeel v.e. organisme; 13. Maat; 14. Duivenverblijf; 15. Zijn gelijke niet hebbende; 18. Voorz.; 22. de oudere; 23. Sportart; 24. Fig. uit 't bijbelboek Genesis; 25. Muzieknoet; 27. Voertuig; 28. Techn. Hogeschool; 29. Riv. in Azië; 31. Heilige; 32. Heilige; 33. Lidw. (Fr.); 34. Verhinderend; 36. Muzieknoet; 37. Muziekterm; 38. Hoogste titel voor Jav. Regent; 39. Voorz.; 40. Riv. in Europa; 41. Breuk; 42. Plaats in Overijssel; 43. Verhoogd terrein voor een huis; 44. Gissen; 46. Op de wijze van; 48. Heks; 55. Overschot; 57. Landtong; 58. Artikel (afk.); 60. Dicht; 62. Deel v.d. bijbel; 64. Verdieping; 65. Schamele woning; 66. Binnenl. Bestuur; 67. Stapel hooi; 68. Winkel (Mal.); 69. Vluchtige tekening; 70. Getande muur; 71. Bewaarplaats; 73. Zeehond; 77. Te zijner tijd; 78. Meisjesnaam; 79. Mengsel van gips en kalk; 82. Familielid; 83. Standvastig; 84. Spil; 85. Deel v.d. mast; 86. Rijtoer; 87. Plaats in Egypte; 90. Hert; 92. Vluchtheuvel; 94. Wet (Eng.); 95. Sprookjesfiguur; 96. Fig. uit de bijbel; 98. Herdersgod; 99. Staldieren; 101. Loflied; 103. Nomen nescio; 104. Provincieletter op autonummerbord; 105. Zie vert. 103; 106. Hectare (afk.); 107. Greenwich Time; 108. Laatstleden.

Lekenspiegel

Romance (II)

HET regende.

De asfaltstraten glimmerden als diepe kanalen en alle huizen hadden de vensters gesloten. De bloemenkoopman liep op een sukkeldrafje voorbij, zijn bloemen zagen er opnieuw fris uit. Wij keken hem na, terwijl wij aan de straatweg stonden te liften. Het water dreef in onze schoenen en onze sigaretten dreven in het water. Doch, daar wij nu eenmaal toch nat waren, bleven wij volhardend staan.

Tot er een grote wagen kwam aangieren, volgeladen met jonge meisjes (V.K.). Onderweg (want wij waren natuurlijk meegegaan) lieten wij ons van onze beste zijde zien, ofschoon wij ons bij iedere mijlpaal minder best voelden. Wij lieten ons niet kisten en gaven opgewekt tekst en uitleg bij het natte landschap. Laughing on the outside, gammel on the inside.

Zaten wij niet hand in hand met een V.K.'ster op een kistje in een driel-tonner? Kwam dit ooit eerder voor in de annalen van ons Bataljon?

Dus zeiden wij af en toe iets geestigs en luisterden meestal naar het vrolijk gesnap van onze wapenzusjes.

Toen wij bijna thuis waren, zei onze speciale, dat wij haar in Tjimahi eens moesten opzoeken. Wij zwoeren het, bij de baard van onze dokter en namen afscheid.

Onlangs losten wij deze belofte in.

Nu zijn wij niet gauw van de kook, doch wanneer men in de leeuwen-kull springt, dan klopt het wakkere hart toch anders. Hele verzamelingen anecdotes en sappige soldatenuitspraakjes hadden wij reeds in 't hoofd. En andere dingen. Tenslotte moet men wat zeggen, als men alleen bij een meisje op bezoek gaat.

Het was evenwel niet nodig.

„Kom er bij zitten” zei onze gastvrouw.

Echt gezellig met drie-en-twintig andere knapen. Het leek wel zo'n leger-deputatie. A.A.T., R.I.'s, Para's en zelfs eentje van ons bloedeigen bataljon, die smiecht!

Wij spraken niet veel die avond. Er werd al genoeg gesproken.

Maar toch (bekennen wij) is het een schat van een wapenzusje.

Ze heeft een frontbalconplaats in dat ruime hart van ons.

OPLOSSING

KRUISWOORDPUZZLE

„Wapenbroeders” Nr. 18

- 1 Sepiataartadrem
- 2 Standearaadonis
- 3 Parterreskaldwi
- 4 Sgiemandpstoein
- 5 Learipaeraelite
- 6 Spuitessentieel
- 7 Elimslasensetse
- 8 Dakeeraaviolent
- 9 Aardeelkaepeloe
- 10 Mtourkaortaoker
- 11 Osbaalloislamkt
- 12 Raaraatrakanine
- 13 Arkdkwoderknoei
- 14 Nietsmeegenomen
- 15 Garstarnokreeft

Ieder onderdeel 'n bibliotheek!

ER wordt van het Hoofdkantoor Dienst Welzijnsverzorging nogmaals op gewezen, dat bij de uitrusting van elk onderdeel een goede bibliotheek behoort te zijn. West-Java West en de territoria op Sumatra zijn geheel van nieuwe boeken voorzien. De Stockvoorraad op het Hoofdkantoor is daardoor tot een minimum teruggelopen maar de NIWIN heeft toegezegd voor nieuwe aanvoer te zorgen. Blijf dus aanvragen en heeft U klachten, geef ook dit door aan Uw W. O.

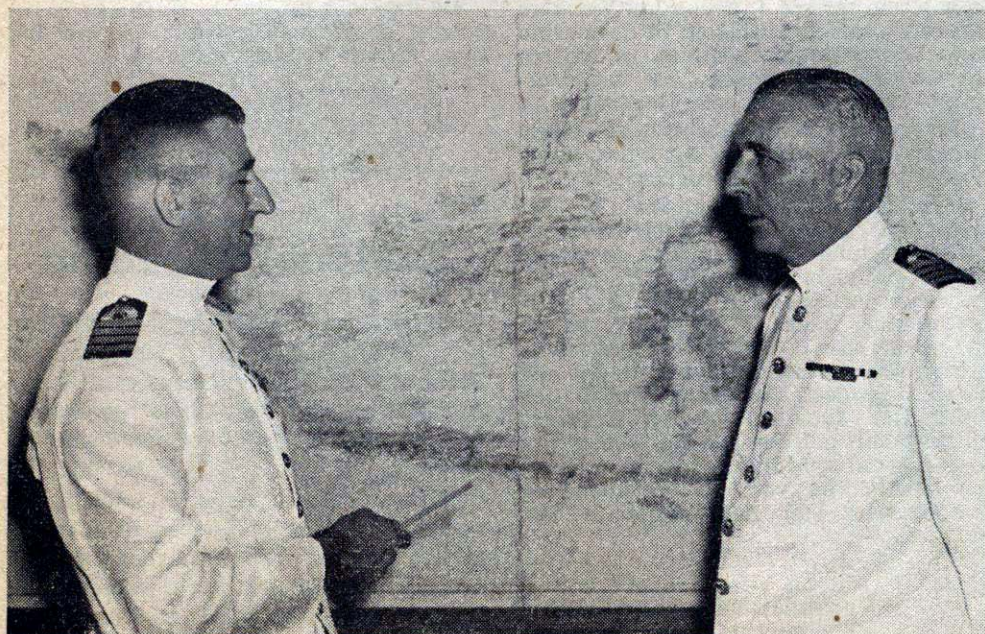

Commando Marine Soerabaja overgedragen

Door de kapitein ter zee L. H. Quant aan de kapitein ter zee J. Beckering Vinckers.

„DAN slaan wij het oog naar deze gewesten en doorleven we de strijd, die zich in deze gewesten afspeelt. En we begrijpen en waarderen de nationalistische wensen om geheel vrij te zijn en zelfstandig, in Unie-verband met Nederland. Wij begrijpen de nationalistische wensen en gevoelens en willen die respecteren. Het is immers volkomen normaal, dat eenieder zijn Vaderland lief heeft. Ik durf zelfs te zeggen, dat wij allen degenen verachten, die deze gevoelens niet kennen.

En omdat dit recht erkend wordt door ons allen, heeft iedereen de hem opgedragen taak blijmoedig vervuld om mee te helpen in dit land rust en orde te brengen. Helaas zijn er echter onverantwoordelijke elementen en groepen, hier en ook elders op de wereld gesteund, die eigen belangen doen prevaleren boven het algemene belang. Het is tegen deze elementen, dat wij de strijd voeren in het belang van dit land en dit volk.

Kapitein ter zee L. H. Quant (links) en zijn opvolger, de kapitein ter zee J. Beckering Vinckers, tijdens een gesprek in de stafkamer, enige ogenblikken vóór de overdracht van het commando der Marine te Soerabaja.

Dit waren woorden, die de kapitein ter zee L. H. Quant sprak, voordat hij het commando over de Marine te Soerabaja, overdroeg aan de kapitein ter zee J. Beckering Vinckers, wat gebeurde op Dinsdagmorgen, 26 Juli j.l., op het voetbalterrein, ten Oosten van het stafgebouw aan de Kruiserkade.

Toen de kapitein ter zee L. H. Quant met zijn opvolger om 9 uur het terrein betrad, waren daar reeds aanwezig de wali negara van Oost Java, R. P. T. Achmad Kusumonegoro, de Recomba de heer Ch. O. v.d. Plas, de chef staf van de A-Divisie, de kolonel van de Gen. Staf F. Rietveld (namens generaal majoor Baay, die uitstедig was), de commandant mariniers Oosten, de kolonel der mariniers J. A. J. de Bruijne, de commandant van het vliegveld Morokrembangan, de kapitein luitenant ter zee vlieger J. M. van Olm, de commandant van de divisie torpedobootjagers no. 1, de kapitein luitenant ter zee J. B. M. van Erkel en de coördinator admiraliteitsbedrijven, de heer C. van der Linden.

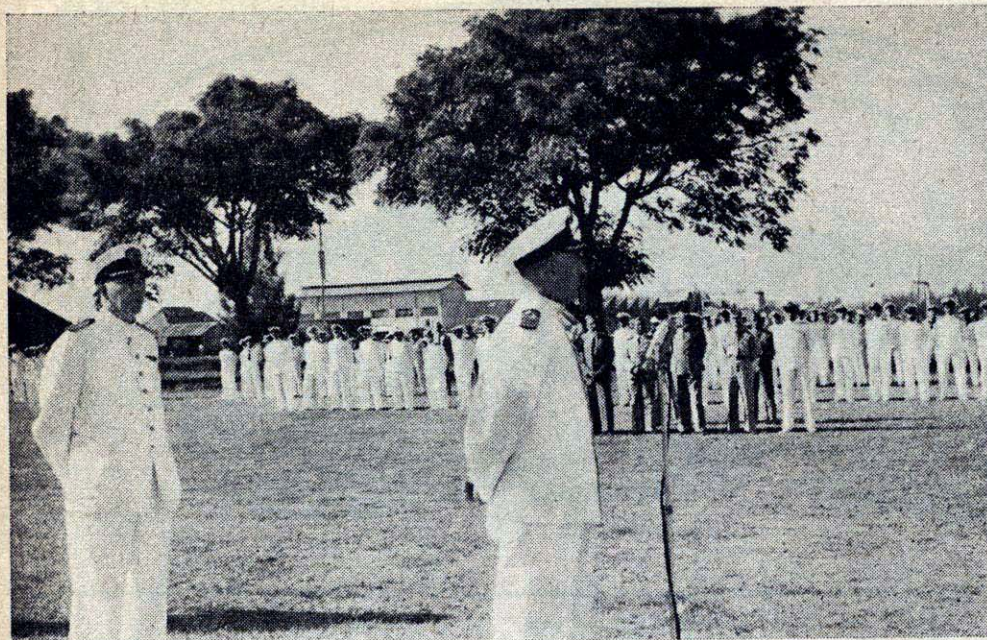
Bij hun aankomst werden de autoriteiten met de gebruikelijke eerbewijzen ontvangen.

Na de begroeting inspecteerde de kapitein ter zee Quant met bovengenoemde autoriteiten de troepen.

Geen man en geen cent

De commandant der Marine te Soerabaja, was zijn afscheidstoespraak begonnen met te zeggen, dat we ons, niettegenstaande de lessen uit de vorige oorlog, weer bevonden in een periode van geen man en geen cent voor de defensie.

„Verheugend is echter”, zo ging spreker verder, „dat de Koninklijke Marine zich niet uit het veld laat slaan, niet bij de pakken gaat neerzitten en ondanks alles tot grote prestaties in staat is, zoals

De afgetreden C. M. R. S., kapitein ter zee L. H. Quant tijdens zijn afscheidsspraak. Achter hem de nieuwbenoemde commandant der Marine te Soerabaja, de kapitein ter zee J. Beckering Vinckers.

blijkt uit de verrichtingen van de mariniers, de amphibisch technische dienst, de marine luchtvaart dienst, de patrouillediensten, de oefeningen met volle inzet van de divisie torpedobootjagers en het marine etablissement.

De geest bij het gezamenlijk personeel is uitstekend," zo vervolgde de kapitein ter zee Quant, „en die geest vinden we terug bij het personeel in Nederland.

Ons hart klopt sneller, we heffen het hoofd hoger als we horen, dat niettegenstaande slechts door een klein aantal Nederlandse oorlogsbodems aan de onlangs gehouden vlootoefeningen in Europa werd deelgenomen, toch enkele schepen van de Koninklijke Marine eervol zijn vermeld.

„Zo zal ik mijn leven wagen”

De geest van de Ruyter leeft voort en ik denk aan de woorden, die hij eens heeft gesproken en die ik thans zo vrij ben te citeren:

„De Heren Staten hebben mij niet te verzoeken, maar te gebieden. Al wier mij geboden de vlag op een enkel schip te voeren, ik zou daarmee ter zee gaan en daar de Heren Staten mij hun vlag betrouwen, zo zal ik mijn leven wagen”.

De Koninklijke Marine staat klaar om op te treden, waar dit nodig is en met welk materiaal dan ook. Deze wetenschap bindt ons samen en maakt van de Koninklijke Marine één grote familie.

Deze band van kameraadschap is slechts te bereiken door een intensieve samenwerking van hoog tot laag en", zo vervolgde spreker, „deze samenwerking heb ik hier in Soerabaja gevonden, waarvoor ik zeer dankbaar ben”.

In dit verband noemde de kapitein ter zee Quant in het bijzonder de commandant mariniers Oosten, de commandant depot mariniers Oosten, de com-

mandant van de divisie torpedobootjagers, de commandant van het marine vliegkamp Morokrembangan, de coördinator admiraliteitsbedrijven en vooral ook de officieren van zijn staf, die hem dag en nacht ter zijde hadden gestaan.

Nadat de scheidende commandant der marine te Soerabaja de hierboven aangehaalde woorden over de strijd in deze gewesten had gesproken, dankte hij in het bijzonder de territoriaal commandant van Oost Java, de Recomba en de wali negara.

Verre van rooskleurig

Daarna richtte de kapitein ter zee Quant zich tot zijn opvolger, en heette de kapitein ter zee J. Beckering Vinckers allereerst hartelijk welkom in de marine basis Soerabaja, om daarna te zeggen, dat de toestand, waarop hij het commando overgaf verre van rooskleurig is.

„Er is echter één lichtpunt", zo voegde spreker hier aan toe „en dat is het goede moreel van het marine-personeel.”

Vervolgens merkte de kapitein ter zee Quant op, dat zijn opvolger behoorde tot het eskader Doorman, dat de vijand dapper aanviel. „Toen Hr. Ms. „Java”, op welke oorlogsbodem U als 1ste officier diende, onder U wegzonk”, zo zei hij, „hebt ook U Uw moreel behouden. Van de 500 opvarenden was U één der 30 overlevenden. Jarenlang hebt U nog onder het Japanse juk in krijgsvangenschap geleden om na afloop van de oorlog al spoedig belast te worden met de leiding van de onderafdeling demobilisatie van het Ministerie van Marine.

Veranderende wereld-opinie

Niemand", zo ging spreker verder, „is in staat om in de toekomst te zien, doch dit staat wel vast, dat de wereldopinie en speciaal die in Amerika, aan het,

veranderen is. Dit is niet in het minst dank zij de zo tragisch om het leven gekomen Amerikaanse journalisten. Langzaam, maar zeker krijgt men begrip voor ons standpunt.

Ik wens U een goed en succesvol commando toe", zo besloot de kapitein ter zee Quant, „en verklaar hiermede het commando der Marine te Soerabaja te hebben overgedragen”.

De kapitein ter zee J. Beckering Vinckers aanvaardde het commando met de volgende woorden:

„Ik besef tenvolle, dat mij een zware, doch eervolle taak op de schouders is gelegd en ik besef ook, dat ik die taak niet zonder Uw medewerking kan uitvoeren.

Roeien met de riemen die we hebben

We weten allen, dat de financiën van het Rijk er slecht voor staan. Dit doet zich voelen in het gehele bedrijf van de Koninklijke Marine. Niettemin doet de marine-leiding alles om de opbouw van onze marine voort te zetten. We moeten echter roeien met de riemen, die we hebben.

Ik ben meegeweest," zo vervolgde de kapitein ter zee Beckering Vinckers, „met de divisie torpedobootjagers en kwam diep onder de indruk van de intensiviteit, waarmede wordt geoefend. Ook heb ik de amphibie technische dienst Oosten en de kleine vaartuigen dienst bezocht en heb gezien, wat met beperkte middelen tot stand kan worden gebracht.

Tevens mocht ik tot mijn grote vreugde ondervinden hoe groot de samenwerking overal is en met Gods hulp zullen wij de moeilijkheden zeker overwinnen.

Ik verklaar," zo besloot de kapitein ter zee J. Beckering Vinckers, „hiermede het commando der Marine te Soerabaja te hebben overgenomen.

De kapitein ter zee L. H. Quant is intussen, op Woensdag 3 Aug. j.l., met het m.s. „Oranje" thuisgevaaren.

D. Steenmeijer.

Zuidpool-expeditie

De beroemde ontdekkingsreizigers van het Zuidpoolgebied, vice-admiraal Richard Byrd, is voornemens een nieuwe Antarktische expeditie uit te rusten voor de komende winter. De expeditie zal 3500 personen omvatten, en de beschikking hebben over 8 schepen, en het doel is een deel van het Zuidpoolgebied nauwkeurig in kaart te brengen. De expeditie zal 4 maanden wegblijven, de 4 zomermaanden in het Zuidpoolgebied. Met behulp van vliegtuigen en helioplân zal getracht worden ook een inzicht te krijgen in de mineralogische rijkdommen van dit gebied.

Reeds in 1901 kwam bij enige sportieve Nederlanders de gedachte op om een luchtvaartvereniging op te richten. Wellicht zou het nog lang geduurd hebben, alvorens de zaak haar beslag had gekregen, wanneer niet een energiek man als luitenant ter zee A. E. Rambaldo zich ervoor had gespannen. Aan zijn geestdrift, zijn voortvarendheid en doortastendheid was het te danken, dat in 1907 een Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart werd opgericht.

Geen moeite was hem te veel om de wetenschap, welke beoefening hij zich ten doel gesteld had, ook in ons land tot haar recht te doen komen. Slechts kort helaas heeft hij de vruchten mogen aanschouwen van zijn pionierswerk. Op het punt zijnde naar Nederland terug te keren, noodzaakte plaatsgebrek op de boot hem op een volgende te wachten. In die tussentijd maakte hij een ballonvaart van Soerabaja naar Semarang.

Deze vaart werd hem noodlottig, want op 5 Augustus 1911 stortte de ballon bij Rembang neer en verloor luitenant ter zee A. E. Rambaldo het leven. Zijn naam zal steeds in eerbiedige herinnering blijven als een der pioniers der Nederlandse luchtvaart.

Kapitein ter zee L. H. Quant bekijkt het foto-album, dat hem ter herinnering aan zijn diensttijd in Soerabaja werd aangeboden. Naast de scheidende C. M. R. S. staat de kapitein luitenant ter zee (T) J. G. Sevenhuijsen.

Weinigen zullen tegenwoordig gehoord hebben van de luitenant ter zee A. E. Rambaldo.

Het is echter goed om deze figuur aan de vergetelheid te ontrukken en in het midden van Uw belangstelling te plaatsen. Hij kan namelijk beschouwd worden als de grondlegger van de luchtvaart in Nederland en als eerste luchtvaarder van de Marine Luchtvaart Dienst in Indonesië.

Tijdens zijn helaas kort leven heeft hij zich speciaal bezig gehouden met de ballonvaart, omdat men toendertijd eigenlijk niet anders kende.

Het is bij een van zijn ballonvaarten geweest, dat hij nabij Rembang het leven verloor en wel op 5 Augustus 1911, toen de ballon neerstortte.

Een geleidelijke overgang van de ballonvaart naar het vliegtuig heeft de Marine Luchtvaart Dienst niet gekend en dit zal dan ook wel de oorzaak zijn, dat de persoon van Rambaldo slechts een legendarische figuur is gebleven.

De officieren van de Marine Lucht-

vaart Dienst te Soerabaja konden het daarom hogelijk waarderen, dat op 26 Juli de pas afgetreden commandant der Marine te Soerabaja, kapitein ter zee L. H. Quant, als laatste gast vóór zijn vertrek naar Nederland tot afscheid aan de longroom van het Marine Vliegkamp „Morokrembangan” een borstbeeld aanbod van de luitenant ter zee A. E. Rambaldo.

Dit borstbeeld, uitgevoerd in brons, was alom bekend bij de marine-officiëren te Soerabaja, omdat het vele jaren op een granieten voetstuk een vertrouwde figuur is geweest nabij de ingang van de Marine Sociëteit „Modderlust” aan de Oedjoeng. Slechts weinigen wisten echter welke figuur het beeld voorstelde.

Hierin vond de kapitein ter zee L. H. Quant tezamen met de waarnemend directeur van het Marine Etablissement, de heer C. van der Linden, aanleiding om aan de heer A. E. Rambaldo een plaats te geven, meer in overeenstemming met de erkenning van zijn pionierswerk.

Tijdens een korte toespraak in de nieuw ingerichte longroom van het Marine Vliegkamp „Morokrembangan” droeg de kapitein ter zee L. H. Quant het borstbeeld over aan de commandant van het Marine Vliegkamp, kapitein luitenant ter zee vlieger J. M. van Olm en zijn officieren. In zijn aanbiedingsrede plaatste kapitein ter zee Quant de figuur van de heer Rambaldo temidden van de huidige

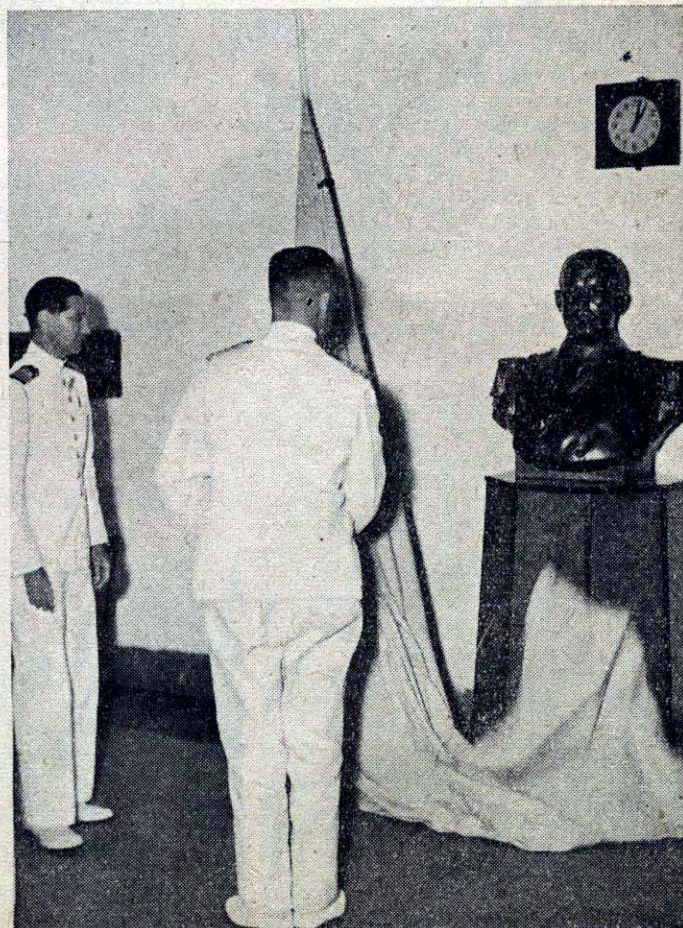
vliegers van de Marine Luchtvaart Dienst, in het vertrouwen op een inspirerend voorbeeld.

De plechtigheid werd bijgewoond door de nieuwbenoemde commandant der Marine te Soerabaja, de kapitein ter zee J. Beckering Vinckers en door de waarnemend directeur van het Marine Etablissement de heer C. van der Linden, met de hoofdingenieur van het Marine Etablissement, dir. Han Tiauw Kie.

De commandant van het Marine vliegkamp nam het borstbeeld in ontvangst en sprak daarbij zijn bijzondere waardering uit voor het feit, dat op deze wijze de officieren van de Marine Luchtvaart Dienst blijvend herinnerd zouden worden aan de pionier luitenant ter zee Rambaldo. Als blijk van waardering en ter herinnering aan de diensttijd te Soerabaja bood de kapitein luitenant ter zee vlieger J. M. van Olm de kapitein ter zee L. H. Quant een fraai foto-album aan. Het album bevat een serie opnamen, gemaakt door de foto-afdeling van de Marine Luchtvaart Dienst, van de belangrijkste gebeurtenissen tijdens het Marine Soerabaja Commando van de kapitein ter zee L. H. Quant.

Hierna bleef men nog enige tijd bijeen onder het genot van een koele drank en van enkele sterke verhalen uit de tegenwoordige vliegdienst.

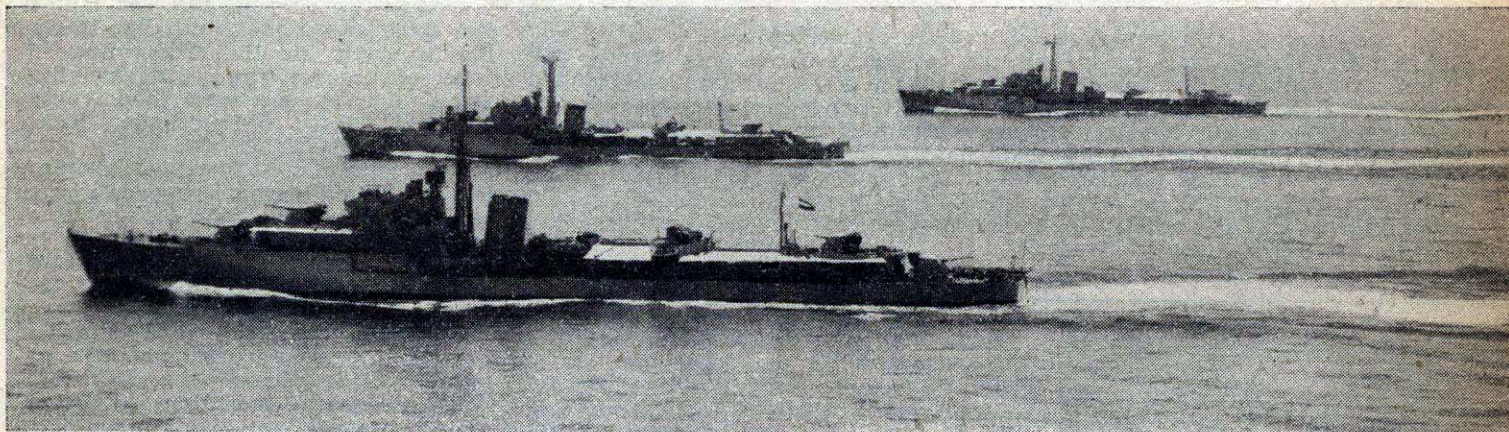
*J. B. Kempees,
ltz. (A) I.*

Het moment, waarop de kap. ter zee L. H. Quant het borstbeeld onthult van de luit. ter zee A. E. Rambaldo, Links de kap. luit. ter zee vlieger J. M. van Olm.

Weekeinde op de Paternoster-eilanden

Na hard werken is het goed rusten

De divisie torpedobootjagers no. 1 in formatie: aanzetten tot 20 mijl.

(foto M.L.D.)

Stuivertje verwisselen

De divisie torpedobootjagers no. 1 was reeds enige tijd buitengaats, toen er richtoefeningen op het programma stonden, waarbij een Catalina vliegboot als „slachtoffer” zou moeten dienen.

Na deze oefening zouden 2 technici van de schepen worden opgepikt en aangezien het een Cat betrof, die zijn nest in Soerabaja heeft, was het een mooie gelegenheid om met deze beide heren, de luitenant ter zee der 2de klasse M. Waalewijn en de technisch ambtenaar Kortekaas stuivertje te gaan verwisselen.

De bekende Soerabajase fotograaf, de heer Nicola Draculic, wilde gaarne van de

partij zijn en dat was de reden, waarom we beiden dezer dagen met een motorsloep naar de voor anker liggende Catalina voeren, de blister indoken en de lucht ingingen onder de veilige hoede van boot-commandant, de luitenant ter zee vlieger der 2de klasse A. Ehbel.

We hingen.....

De positie van de divisie torpedobootjagers was bekend en na verloop van tijd hingen we boven de 3 grijze, slanke oorlogsbodems, te weten Hr. Ms. „Van Galen”, onder commando van de luitenant ter zee der 1ste klasse jhr. P. L. M. van Geen, Hr. Ms. „Evertsen”, waarop de luitenant

ter zee der 1ste klasse A. H. J. van der Schatte Olivier het bevel voert en Hr. Ms. „Kortenaer”, welk schip gecommandeerd wordt door de kapitein luitenant ter zee jhr. H. A. N. A. van Adrichem Boogaard.

De divisie-commandant, de kapitein luitenant ter zee G. B. M. van Erkel, bevond zich op eerstgenoemde torpedobootjager.

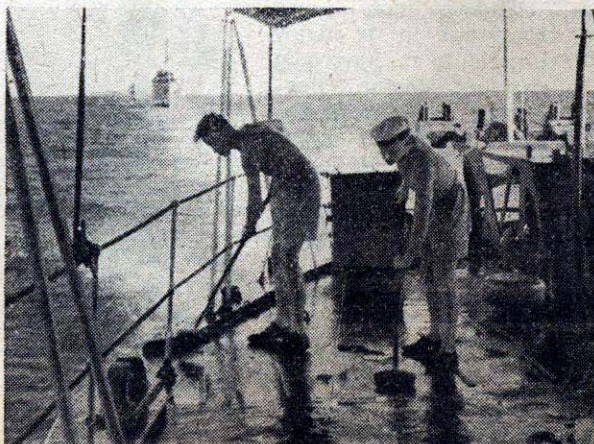
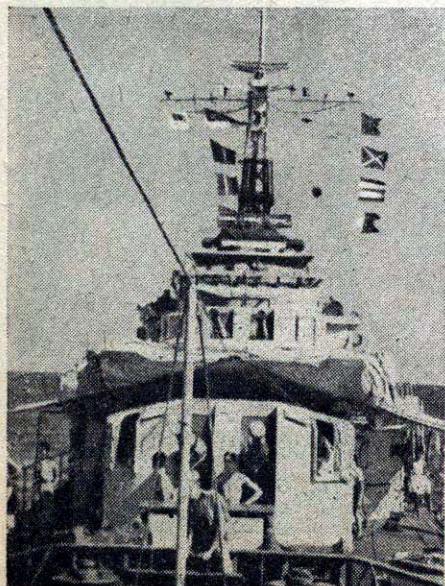
Landing op het water

De schepen hielden ons met behulp van ingewikkelde instrumenten „op de korrel”. De schoten bleven echter (gelukkig) uit, want anders had het er slecht voor de Cat en zijn inhoud uitgezien. Onze mitrailleurs beschoten wel de sleepschijven, die de jagers

Voor de „hap” wordt gezorgd.

Met vlaggen van top.

Varen in kiellinie.

uit hadden staan en we kwamen zelfs met (oefen) dieptebommen voorgaats.

Zo werden er, zowel op het water als in de lucht ervaringen opgedaan, die een keurige „landing op het water” door de vliegboot in de naaste omgeving van de divisie tot slot hadden.

De technici stapten in en wij uit de Catalina. De motorsloep van de „Van Galen” bracht ons aan boord van dat schip en, terwijl de vliegboot van de Marine Luchtvaart Dienst met veel lawaai en schuimend water het hogerop zocht om naar Soerabaja terug te keren, kwam een bevel van de kapitein luitenant ter zee Van Erkel, wat tot gevolg had, dat de 3 torpedobootjagers in kiellinie kwamen te liggen, een formatie, waarbij de schepen met enige honderden meters tussenruimte in elkaars verlengde varen.

De rest van de ochtend waren de schepelingen bezig met lappen en naaien, zodat de plunje er daarna, tijdens de inspectie, naar behoren uitzag.

Hoge eisen aan de bemanningen

Het leven op een van Harer Majesteits schepen van oorlog is een druk leven en vooral als er geoefend wordt, is een ieder aan boord in actie, van de vroege morgen tot de late avond en veelal ook midden in de nacht.

De taak van een oorlogsschip is namelijk zo veelomvattend geworden en de moderne oorlogvoering eist een dergelijke specialisatie, dat aan de geoefendheid van de bemanning hoge eisen moeten worden gesteld. In het raderwerk mag geen onderdeel hapen. Een torpedobootjager bijvoorbeeld moet onderzeeboten kunnen bestrijden, waarvoor onder meer de ingenieuze „asdic”-installatie bediend moet worden. Maar ook dieptebommen moeten gelanceerd kunnen worden, de kanons feilloos bediend, zowel door de bemanningen van deze wapens als door de centrale vuurleiding.

De oerlikons en de pom-poms moeten goed gericht vuur af kunnen geven, zowel op doelen ter zee, in de lucht als te land. De torpedolanceer-inrichtingen zijn mach-

tige wapens, waarvan de bediening hoge eisen stelt aan de mensen en het schip moet ook tijdens een gevecht blijven manoeuvreren, waarvoor het hoofd machinekamer verantwoordelijk wordt gesteld en de zee-officiëren op de brug.

De verbindingen in het schip zelve en met andere schepen moeten zonder mankeren functionneren en de kok blijft koken in zijn kombuis. De hofmeesters zorgen ervoor, dat de „hap” op tafel komt en de kleermaker herstelt de al te grote ravage aan de plunje.

De radar-technici hebben de taak om het „alziend oog” te laten blijven kijken en zo zijn er nog veel meer taken, die afzonderlijk geoefend moeten worden in het grote verband, zoals nu tijdens de afgelopen dagen gebeurde met de divisie torpedobootjagers no. 1.

Oefenen, oefenen en nog eens oefenen

Van een ieder aan boord wordt het uiterste gevergd om hem voor zijn taak op te leiden, beter geschikt te maken of hem op peil te houden. Oefenen, oefenen en nog eens oefenen, waarbij zoveel mogelijk de werkelijkheid wordt nagebootst: schieten op gierschijven, verbandvaren onder alle omstandigheden, dieptebommen uitwerpen of, zoals we meemaakten, kan een jager „omgetoverd” worden in een kruiser, die tot taak heeft door te breken, wat de beide andere schepen moesten beletten.

Het is een en al leven en bedrijvigheid aan boord van een oorlogsschip en daarom wordt het des te meer op prijs gesteld, als er eens een adempauze komt in het oefenprogramma, zoals tijdens het afgelopen weekeinde toen de divisie torpedobootjagers het anker liet vallen bij de Paternoster-eilanden.

Het weekeinde

De Indische Archipel is mooi. De Paternoster eilanden maken hierop geen uitzondering.

Diep blauw en doorzichtig is het water, wat de eilandjes met hun helwitte kiezel-

stranden, omspoelt. Wat klappers staan er op, een wrakkig hutje van een visser en nesten van sierlijke zeevogels. Stukken spons spoelen er aan en prachtig gekleurde schelpen.

Temidden van deze tropische schoonheid hebben de „Van Galen”, de „Evertsen” en de „Kortenaer” gedurende het afgelopen weekeinde voor anker gelegen.

Het was Zondagse dienst en dat betekende, dat er over en weer bezoeken werden afgelgd, zeilwedstrijden werden gehouden met whale-boten (de ploeg van de „Van Galen” legde met zijn te weinig gehesen grootzeil lelijk het loodje) en vele jonge matrozen kregen van een ervaren instructeur, die als een heerser over galeislaven met een stok het tempo aangaf, les in het hanteren van de riemen in een sloep met hoge zee. „Haal op gelijk!” was het motto en inderdaad begon het daar hoe langer hoe meer op te lijken.

„We gaan naar Zandvoort”

Vele tinten bruiner werden vele Jannen door het zwemmen, zonnebaden en waterpolo spelen met een klapper als bal.

De „Kortenaer” gaf over de scheepsradio een klassiek concert (met wat lichtere muziek als dessert), terwijl des avonds op de bak een film werd vertoond. Een „doorgepiepte” projectie-lamp probeerde roet in het eten te gooien, doch er was zowaar een reserve exemplaar. („Wie”, zo zong een stoker, „zal dat betalen, zoete lieve Geritje”). Het was een opgewekt leven daar bij die jagers tussen de Paternoster eilanden. „We gaan naar Zandvoort” en „Een weekeinde met jou op het strand van Scheveningen” waren niet van de lucht. De ontspanning was echter volop verdiend en daarom werd er zo intens van genoten.

Maandag om 6 uur was het weer „anker op” en het was allerm minst een „blauwe Maandag”, waarmede de week begon. Met ijver en toewijding werd er weer geoefend.

Om gereed te zijn, als dit gevraagd wordt, waar ook ter wereld!

D. Steenmeijer.

„Pak 'm beet”.

Sloepzeilen.

We gaan naar Zandvoort”.

Het verlaten eiland

Toen we in de kampong aankwamen, wapperde er de Nederlandse driekleur. Vier jaar lang hadden de Mapiënen onze komst verwacht.

Een eiland op zichzelf, ach dat is geen bijzonderheid, want er zijn er duizenden in deze Archipel. Maar wanneer dit eiland zeer klein is, mijlen ver van de bewoonde wereld ergens in de Stille Oceaan ligt en bovendien, oh droevig lot, bijna vergeten is, dan is dat iets wat zeker de aandacht verdient. En allen aan boord van dit schip, Hr. Ms. „Tjerk Hiddes", zullen van harte hopen dat deze aandacht aan dat eiland door de regering geschonken zal worden, want haar bevolking, of liever het handjevol mensen, dat er op woont is het waard en verdienen een beter bestaan. Dit eiland dan is Pegun, het enige bewoonde eiland, dat deel uitmaakt van de Mapia groep, gelegen ver boven Nieuw Guinea's Vogelkop, doch juist binnen Nederland's territoriale wateren.

In de ochtend liepen we deze eilanden aan, hielden eerst op en neer voor Pegun, maar veel leven scheen er niet te zijn. De sloep en de jol werden gestreken, en de verbandgoederen werden meegenomen en zo gingen we naar het eiland toe. En ziet, er kwam toch leven in de brouwerij; twee kleine vlerkprauwtjes kwamen ons tegemoet. Een ervan, bemand met twee jongens en een man, kwam naar de „Tjerk Hiddes" toe. De vreugde van onze komst was van hun lachende gezichten, waarvan hun prachtige witte tanden ons tegen schitterden, te lezen. Geen wonder, zoals later zou blijken. De man was de beleefdheid en vriendelijkheid zelve en bood aan ons als gids te dienen, wat wel nodig was, want de branding sloeg met bedenkelijke woede op de koraalriffen neer.

Pegun is namelijk een atol en omgeven door een brede strook koraalrif. Weldra moesten we verder roeien met de jol en bleek onze prachtig gebouwde Polynesische vriend een goed roeier te zijn. Met ogen dicht gingen we met de jol door de branding over het rif heen en gelukkig bleek het water hoog genoeg

te zijn om niet aan de grond te lopen; daarna kwamen we in wat rustiger water. Nu stapten we over in het prauwtje, de kampong lag natuurlijk net aan de andere kant van het eiland. Intussen vertelde Terry, zoals tot onze verbazing zijn naam bleek te zijn, in vlot Maleis over de geschiedenis van zijn eiland.

Oorspronkelijk bleek voor de oorlog een klapperhuis op het eiland te zijn geweest. Een zekere Miss Braun was er toen zo'n beetje de ongekroonde koningin. De plantage liet ook arbeiders van

buiten komen, waaronder ook Maleiers. De zaak ging goed, maar ja, zelfs daar ging de oorlog niet ongemerkt voorbij en de Jappen bezetten het eiland met ongeveer tweehonderd man. Miss Braun werd naar Japan gebracht en vele van de geïmporteerde werkkachten werden weggevoerd. De oorlog liep ten einde, de Jappenheerschappij ook en in 1945 kwamen enkele Amerikanen en een Nederlandse officier op het eiland. Waar de Jappen bleven is onbekend. De Nederlander stelde een Wali Negara aan. De Amerikanen bleven nog tot November op het eiland. Toen de mannen van Uncle Sam ook weggingen, lieten ze zoals gewoonlijk, weer het een en ander achter; kleding, voedsel, tijdschriften, potten en pannen, enz. Het deed dan ook merkwaardig aan in de hutten der eilandbewoners beeldschone en aantrekkelijke „pin-up girls" te zien hangen. De onderneming was inmiddels echter geheel verwaarloosd en niemand kwam terug

om deze weer op poten te zetten. Het volgende jaar zag de bevolking de toekomst somber in en besloot een gedeelte ervan met de beschikbare grote prauwen het eiland te verlaten om betere oorden op te zoeken. En zo was het dan bij ons bezoek 4 jaar geleden, dat men de laatste blanke had gezien en er contact met de buitenwereld was geweest. De bevolking was sindsdien tot 17 koppen geslonken. Het voedsel was op en men leefde van vis, een soort groente en eieren. Water werd verschaft door de regen, waar men net genoeg aan

Op 25 April '49 vertrok Hr. Ms. torpedobootjager „Tjerk Hiddes" van Soerabaja met bestemming de West, waar het goede schip intussen is gearriveerd.

Gedurende de reis van Oost naar West schreef de luitenant ter zee der 2de klasse KMR. G. W. Bakker over zijn ervaringen, die hij ons overal vandaan toezond, en die wij regelmatig in „Wapenbroeders" publiceerden in de serie „Met de „Tjerk Hiddes" van Oost naar West". De volgorde klopte uitstekend, met één uitzondering: verhaal no. 3 over het vergeten eiland Pegun van de Mapia groep kwam maar niet binnen. „Op straat!" mompelden we al, en legden ons berustend bij deze toestand neer. Totdat dezer dagen een enveloppe uit verre oorden op onze schrijftafel terecht kwam. Het vergeten eiland bleek ergens vergeten te zijn. We plaatsen het verhaal over Terry en zijn 17 Robinsons Crusoe nu met veel genoegen in ons nummer van deze week.

had. Ondanks deze schaarste boden deze goede mensen ons nog eieren aan ook. We begrepen toen van welk een groot belang ons bezoek voor deze mensen moest zijn. Toen wij in de kampong aankwamen, wapperde er de Nederlandse driekleur en vertelden ze tot onze grote verbazing dat ze na al die vier jaren onze komst dezer dagen verwacht hadden.

Het moet een merkwaardig helderziende zijn geweest, die dat heeft voorspeld. We gaven onze ogen goed de kost en maakten kennis met de rest van het handjevol mensen, waarvan het merendeel oude vrouwen waren. De hutten zagen er keurig en zindelijk uit en nergens ontbraken en de „pin-up girls". Ook vele Amerikaanse boeken en tijdschriften waren aanwezig en wie schetst onze verbazing, toen Terry ons vertelde dat hij daar wel eens in las en ziet, deze eenvoudige

De dokter onderzoekt inmiddels een paar mensen, maar gelukkig, ernstige zieken waren er niet.

dige maar plentere en vrolijke kerel bleek een aardig mondje Engels te praten, en zo werd de conversatie in die taal voortgezet. De dokter onderzocht inmiddels een paar mensen, maar gelukkig, ernstige zieken waren er niet. We waren nog druk bezig ons met deze mensen op te houden, toen de stoomfluit van het schip over het eiland brulde ten teken dat we terug moesten komen. Een hartelijk afscheid werd genomen en we verlieten de kampong, begeleid door Terry en nog twee anderen.

Het was inderdaad tijd om terug te gaan want een zware regenbui kwam opzetten, het water was laag geworden, zodat het koraal droog lag en er stond een vervaarlijke branding. De jol was gelukkig op tijd naar buiten gegaan. Er werd niet lang over gekletst en we stapten, gekleed in uniform als we waren het water in en waadden naar de koraalrand, en daarna was het voorzichtig door de branding ploeteren, handen boven op het hoofd met spullen die niet nat mochten worden. En zo stonden Harer Majesteits officieren plakken, hoofd en pet nog boven water in de Stille Oceaan. Edoch, we belandden veilig in de jol en daarna gingen we naar boord, na eerst Terry, die nog met zijn prauwtje langsij kwam een warme hand te hebben gedrukt en we moesten beloven, dat we hun smeekbede zouden doorgeven. En waarlijk, het zal voor ons opvarenden van Hr. Ms. „Tjerk Hiddes” een pak van het hart zijn, te vernemen dat de vriendelijke, nette en intelligente bevolking van het eiland Pegun uit haar ballingschap verlost zal zijn.

G. W. Bakker
Ltz. II.

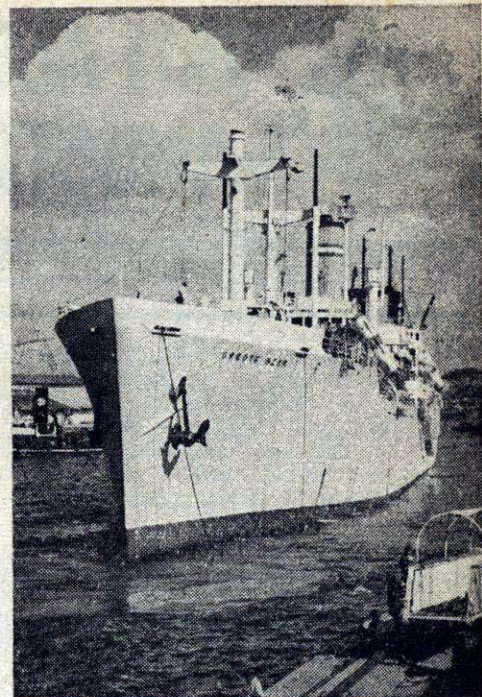
Naschrift Redactie:

De bemanning van Hr. Ms. „Tjerk Hiddes” kan gerust zijn. De Commandant der Zeemacht in het Oosten heeft, na ontvangst van de „Smeekbede”, Hr. Ms. „Jan van Brakel” naar Pegun gedirigeerd. Nog niet zo heel lang geleden liet dit schip het anker nabij de Mapia eilanden vallen om de 17 Robinsons Crusoe aan boord te nemen. Men vermoedde, dat het nog wel enige tijd in beslag zou nemen eer iedereen met z’n hele hebben en houden gearriveerd zou zijn. Maar dan hadden we toch buiten het organisatietalent van vriend Terry gerekend, die met z’n prauwtje onmiddellijk langsij was gekomen.

Hij vroeg, of hij even aan de stoomfluit mocht trekken. Nou, als hij dat prettig vond, vooruit dan maar. Het bleek, dat dit het afgesproken sein was voor de bevolking, om te embarkeren. En inderdaad, onmiddellijk nadat Terry enige sonore stoten uit de stoomfluit te voorschijn had getoverd, kwamen z’n volgelingen bepakt en bezakt naar de kust toe en waren in minder dan geen tijd aan boord van het Nederlandse oorlogsschip. Kort daarop ging Hr. Ms. „Jan van Brakel” weer onder stoom en zette koers naar Manoekwari op Nieuw-Guinea, waar de 17 ex-Mapianen liefderijk ontvangen werden door ambtenaren van het Binnenlands Bestuur.

Zo zijn ze thans na bijna 4 jaar eenzaamheid weer terug in de bewoonde wereld.

Hun plan is vanuit Manoekwari te vertrekken naar hun geboorteplaats, een eilandje in de Carolinengroep.

Zondag, 31 Juli j.l. vertrok de „Grote Beer” uit Tandjong Priok naar Nederland, met ongeveer 1.000 thuisvaarders. Aan boord bevinden zich ook een aantal marinemannen, waaronder een afdeling mariniers.

Geschenk voor Koninklijk Paar

HET is niet verwonderlijk, dat vele gelegenheidsgeschenken uit glas zijn vervaardigd. Het is verheugend, dat men er meer en meer toe over gaat bij jubilea, geboorten e.d. een in glas uitgevoerde herinnering aan te bieden. Immers het stemt tot voldoening, dat geleidelijk aan gebroken wordt met de traditionele schemerlampen, bureaustoelen, rooktafels, enveloppen „met inhoud” enz. Welk een rijke keuze daarentegen biedt het glas, welk een grote verscheidenheid! Bovendien is een dergelijk geschenk origineel.

Wij herinneren in dit verband aan het prachtige kristallen drinkservies, dat de Nederlandse regering in 1947 aan H. K. H. Prinses Elizabeth van Engeland ter gelegenheid van haar huwelijk heeft aangeboden. Dit door de N.V. Nederlandse Glasfabriek „Leerdam” vervaardigde servies was een mooi staaltje van Nederlands vakmanschap. Wij noemen voorts de vaas van zwaar loodkristal, die, in een met siersmeedwerk omlijst eikenhouten kistje, door de N.V. Kristal-unie aan H. M. Koningin Wilhelmina bij Haar regeringsjubileum werd aangeboden.

In 1937 ontving onze geliefde Koningin, toen nog Prinses Juliana, bij Haar huwelijk met Z. K. H. Prins Bernhard een compleet kristallen drinkservies van de Koninklijke Marine ten geschenke.

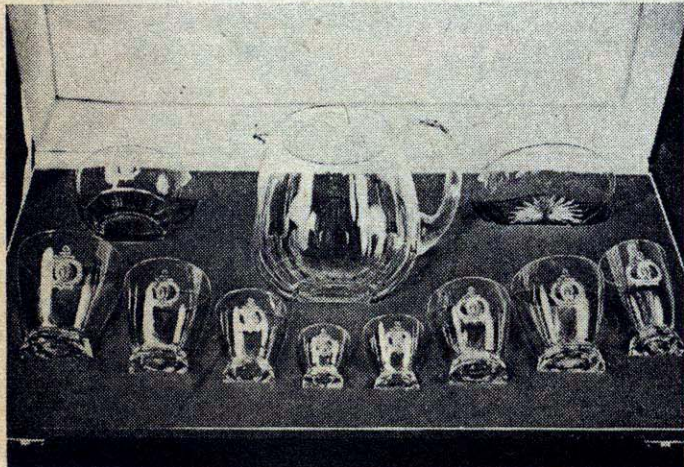
Dit servies, vervaardigd door de N.V. Kristalunie te Maastricht, was bestemd voor het koninklijk jacht „Piet Hein” en bestond uit 120 delen, alsmede enige waterkannen. De Duitse bezetter, voor wie de koninklijke eigendommen al bijzonder weinig veilig waren, hield ook op de „Piet Hein” op

„gründliche” wijze huis, zodat na de bevrijding van het prachtige servies niets meer over was.

Het was dan ook een goede gedachte van de Koninklijke Marine om onze Koningin en haar Echtgenoot ter gelegenheid van hun 12½-jarig huwelijksfeest namens alle marinemannen een geschenk aan te bieden in de vorm van een algehele vernieuwing van het glaswerk voor de „Piet Hein”.

Van dit servies, de zogenaamde kristallen bekerserie „Stabile”, zijn de volgende bijzonderheden bekend. Van elk artikel, wijn-glazen, drinkglazen enz., compoteschalen en vingerkommen, zijn 36 stuks aanwezig. Bovendien nog 4 grote kannen. Voor alle dranken zijn bekervormen gekozen, die voor het gebruik aan boord uitermate geschikt zijn. De vormen zijn elegant en getuigen van rust en eenvoud en symboliseren als het ware de overeenkomstige kenmerken van onze Koninklijke Familie. Slechts de voeten van de bekers zijn geslepen uit eenvoudige, korte, platte ribben. Op de bekers is een embleem aangebracht, voorstellende 2 reddingsboeien, waardoorheen een anker. Op de boeien, die mat zijn uitgevoerd, zijn de woorden „Piet Hein” uitgespaard. Het geheel is vervaardigd uit eerste kwaliteit volloodkristal.

Wij spreken de hoop uit, dat het Koninklijke Gezin nog vele jaren dit originele geschenk van de Koninklijke Marine zal mogen gebruiken, wanneer het ogenblikken van rust roekt op de vele wateren in en om ons vaderland. Een geschenk, dat niet alleen uit aanhankelijkheid en trouw werd aangeboden, maar ook met liefde en toewijding door de vakmensen der Maas-trichtse glasindustrie werd vervaardigd.

Bij het aanbieden van het geschenk werd aan het Koninklijk Paar een cassette overhandigd. Deze bevatte één exemplaar van elk der onderdelen van het servies.

VAN ALLE WINDSTREKEN

Door de Britse admiraliteit is Zaterdagavond 30 Juli j.l. medegedeeld, dat het aan het Britse fregat „Amethyst” gelukt is uit de Yangtse te ontsnappen, waar de Chinese communisten haar „gevangen” hielden sedert zij in April j.l. door langs de rivier opgestelde artillerie

Het Britse fregat H. M. S. „Amethyst”

lerie onder vuur genomen en zwaar beschadigd werd. De „Amethyst” heeft tijdens haar „vlucht” geen nieuwe schade opgelopen en heeft zich bij de Britse vloot in de Oost-Aziatische wateren kunnen voegen.

De „Amethyst” is een fregat en vertoont veel overeenkomst met Hr. Ms. „Johan Maurits”, met dien verstande, dat een Britse „sloop” fijn uitgevoerde asdic-installaties heeft voor onderzeebootbestrijding. Alleen de Royal Navy kent dit soort fregatten.

Het Britse schip wist om een uur of 10 des avonds te ontkomen door achter een rivierboot te gaan varen. Spoedig na het vertrek ging de maan onder en het grootste deel van de reis werd dan ook in het donker gemaakt. Men merkte voor het eerst iets van de „Amethyst”, toen het vaartuig waar zij achter voer, van de oever af door middel van vuurpijlen werd aangeroept en in het schijnsel van deze vuurpijlen werd ook de „Amethyst” zichtbaar. Het schip werd hevig beschoten, onder andere met artillerie en schoot terug.

Het moeilijkste ogenblik van de ontsnapping was dat, waarop de afsluitboom van de haven, waarvan de sterkte niet bekend was, stukgevaren moest worden. De snelheid van het schip bedroeg toen ruim 20 knopen.

Men deelde in Londen verder mede, dat de matroos, die de boodschap van de ontsnapping per radio uitzond, dezelfde was die reeds een medaille heeft ontvangen voor de moedige wijze, waarop hij tijdens de beschieting in April de radio-verbinding in stand heeft gehouden.

den. Hij was toen de enige marconist aan boord en bleef 48 uur onafgebroken in touw om radio-contact te houden.

De Engelse koning heeft een gelukwens gezonden naar de opvarenden van de „Amethyst”, ter gelegenheid van hun ontsnapping.

*

Canada zal, in het kader van de verdedigingsmaatregelen, waarin het Noord-Atlantisch pact voorziet, het marine-arsenaal van Engeland worden, zo verneemt A.F.P. uit gezaghebbende bron.

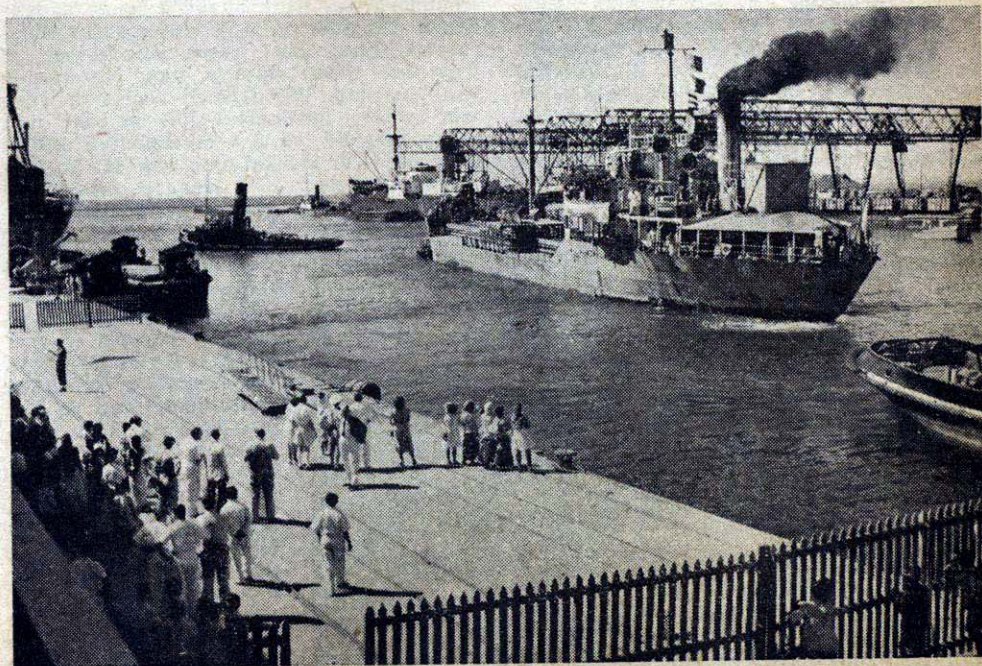
Van dezelfde zijde wordt voorspeld, dat Canada eveneens oorlogsschepen zal bouwen voor andere West-Europese landen. Reeds werden orders voor 3 schepen geplaatst bij scheepswerven te Halifax, Montreal en Vancouver.

*

In opdracht van de radar-commissie voor de Nieuwe Waterweg, is het radar-proefstation Noordwijk thans bezig de Nieuwe Waterweg, de Nieuwe Maas en de havencom-

plexen van Rotterdam in radarbeeld te brengen.

Op schaal 1 : 20.000 worden telkens lengten van 5½ km als mozaiek in elkaar gelegd, waardoor een aaneensluitende kaart van Hoek van Holland tot Rotterdam wordt verkregen. Binnenkort zullen

Het weerschip „Aer Mas”, dat sedert Mei l.l. dienst heeft gedaan als „baken in zee” op de Batavia-Mauritius-route van de K.L.M. is Zaterdag, 30 Juli j.l. in de haven van Priok teruggekeerd. De „Aer Mas” heeft er toe bijgedragen, dat de „noodroute” via Mauritius een volledig succes is geworden.

In de week van 24 t/m 30 Juli 1949 zijn door de Koninklijke Marine geen verliezen geleden tengevolge van vijandelijke acties.

Aanvulling op de verlieslijst over de week van 17 t/m 23 Juli 1949:

Overleden tengevolge van vijandelijke acties:

1e luitenant der Mariniers KMR L. M. Teeken 30087

Korporaal der Mariniers H. Bosma 24708

Korporaal der Mariniers H. Roepers 26141

Vermist:

Marinier III Th. de Boer 48139
Korporaal der Mariniers

F. J. Cordes 26650

Marinier II N. van Dijk 24783

Marinier II J. G. J. Keetelaar 48115

Marinier III J. Podt 52572

Marinier II A. W. A. van Ravenstein 48546

Marinier II B. W. Reurling 01038

Marinier II C. R. van Straten 39017

len 6 of 7 vaste radar-stations worden geplaatst, die alle met de loodsen aan boord in verbinding staan. Hierdoor kan met slecht weer en dichte mist toch goed genavigeerd worden.

*

Hr. Ms. werkschip „Vulkaan” en de onderzeeboten „O 27” en „Tijgerhaai” zijn bij hun bezoek aan Goteburg met groot enthousiasme en hartelijkheid ontvangen. Duizenden Zweden hebben de Nederlandse schepen bezocht, wier bemanningen een vaartocht maakten naar de badplaats Marstrand. Er werd een excursie gemaakt naar de bekende SKF kogellager fabriek. Verder namen de Nederlandse marinemannen deel aan een parade, terwijl ook een voetbalwedstrijd en een instuif werden georganiseerd.